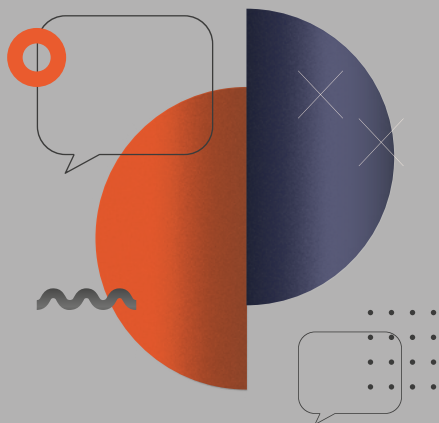

M.I.L.A.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ, ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ZEITSCHRIFT FÜR MULTIMEDIA, INTERKULTURALITÄT UND LINGUISTISCHE ANWENDUNGEN
JOURNAL OF MULTIMEDIA, INTERCULTURALISM AND LINGUISTIC APPLICATIONS

ISSN: 2945-2783

06/24

It's (all) Greek to me

Μου φαίνονται κινέζικα

Deutschlehrer als Schauspieler

*Οι εκπαιδευτικοί ως
ηθοποιοί*

Gebrochener Oberschenkel- knochen und Inklusion

*Σπασμένο μηριαίο οστό
και συμπερίληψη*

Mehrsprachigkeit in der Arbeitswelt

*Πολυγλωσσία στον
εργασιακό κόσμο*

... und Vieles mehr!

... και άλλα πολλά!

Inhaltsverzeichnis

01

SEITE 6

- Fremdsprachenlernen mit der App TikTok
- Lehrer als Schauspieler: Fluch oder Segen?

Rund um Sprache und Didaktik

02

Kurz und bündig

SEITE 13

03

Die Frau an der Wahlurne

Gesellschaft und Kultur

SEITE 24

04

- It's (all) Greek to me
- „Du wählst blau, ich sehe schwarz!“ Farben in der Politik

SEITE 27

Interkulturelles und Interlinguales

05

SEITE 34

Was verbindet einen „gebrochenen Oberschenkelknochen“ mit einer inklusiven Gesellschaft?

Barrierefreies

06

Mehrsprachigkeit in der Arbeitswelt

Berufliches

SEITE 38

07

„Weißt du noch?“

Mailbox

SEITE 41

08

Pride month x DaF-Unterricht

Kolumne +49

SEITE 43

01

ΣΕΛΙΔΑ 6

- Εκμάθηση ξένων γλωσσών με την εφαρμογή TikTok
- Οι εκπαιδευτικοί ως ηθοποιοί: κατάρα ή ευλογία;

Πέρι γλώσσας και διδακτικής

02

Με λίγα λόγια

ΣΕΛΙΔΑ 13

03

Η γυναίκα στην κάλη

Κοινωνία και πολιτισμός

ΣΕΛΙΔΑ 24

04

- It's (all) Greek to me
- “Ψηφίζεις μπλε, μαύρα τα πράγματα!” Χρώματα στην πολιτική

ΣΕΛΙΔΑ 27

Διαπολιτισμικά και διαγλωσσικά

Περιεχόμενα

05

ΣΕΛΙΔΑ 34

Ποια η σχέση ενός «σπασμένου μηριαίου οστού» και μιας κοινωνίας συμπερίληψης;

Προσβασιμότητα και συμπερίληψη

06

Πολυγλωσσία στον εργασιακό κόσμο

Τα του επαγγέλματος

ΣΕΛΙΔΑ 38

07

«Θυμάσαι;»

Mailbox

ΣΕΛΙΔΑ 41

08

Μήνας Pride x μάθημα Γερμανικών

ΣΕΛΙΔΑ 43

Στήλη +49

Editorial

Αγαπητές αναγνώστριες, αγαπητοί αναγνώστες,

Το περιοδικό M.I.L.A. του Εργαστηρίου Πολυμέσων και Γλωσσικών Εφαρμογών του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας τους Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σας καλωσορίζει με μεγάλη χαρά στα πρώτα του βήματα και συγκεκριμένα στο εναρκτήριο τεύχος του.

Η σύλληψη της αναγκαιότητας να εκδοθεί το συγκεκριμένο περιοδικό πηγάζει από τη διαπίστωση, ότι φοιτητές, φοιτήτριες όπως και απόφοιτοι και απόφοιτες του Τμήματος ήθελαν από τη μία ένα βήμα για ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και προτάσεων στο ευρύ φάσμα της γλωσσολογίας και διδακτικής ξένων γλωσσών και από την άλλη τη δυνατότητα σύνδεσης των ανωτέρω με τη σύγχρονη κοινωνία, την πολιτική της συμπερίληψης, της γλωσσικής και εκπαιδευτικής πολιτικής καθώς και με ζητήματα που σχετίζονται με την συνεχώς μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα αναζητούσαν και αναζητούν τρόπο διατήρησης της επαφής με το Τμήμα μας και τα επιστημονικά αντικείμενα που θεραπεύουμε.

Η διεπιστημονική αυτή διάσταση στοχεύει μεταξύ άλλων και στην ανάπτυξη των ιδιαίτερα σήμερα αναγκαίων δεξιοτήτων των μελών της συντακτικής ομάδας, καθώς εξασκούνται εμπράκτως στην παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών και μάλιστα στις δύο γλώσσες (Γερμανικά/Ελληνικά) μαθαίνοντας να μεταλαμπαδεύουν κατά αυτόν τον τρόπο τον «κόσμο» που εκφράζεται στην μία γλώσσα στον «κόσμο» που ομιλεί την άλλη γλώσσα.

Οι στήλες του περιοδικού μας είναι οι ακόλουθες:

- Rund um Sprache und Didaktik - Περί γλώσσας και διδακτικής
- Kurz und bündig - Με λίγα λόγια...
- Gesellschaft und Kultur - κοινωνία και πολιτισμός
- Interkulturelles und Interlinguales - Διαπολιτισμικά και διαγλωσσικά
- Barrierefreies - Προσβασιμότητα και συμπερίληψη
- Berufliches - Τα του επαγγέλματος
- Mailbox – Mailbox
- Στήλη +49

Τα άρθρα μας παρουσιάζουν καινοτόμες προσεγγίσεις στους τομείς της γλωσσολογίας, των πολυμέσων και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας για παράδειγμα. Σας προσκαλούμε να μας ακολουθήσετε σε ένα ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας και του πολιτισμού για να ανακαλύψουμε νέες προοπτικές και να εμβαθύνουμε στην κατανόηση της ποικιλομορφίας της ανθρώπινης επικοινωνίας.

Το περιοδικό MILA είναι το σημείο συνάντησης για την ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και γνώσεων. Ευχαριστήσουμε όλους τους/τις συγγραφείς και την αφοσιωμένη συντακτική μας ομάδα για τη συμβολή και τη δέσμευσή τους. Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται ότι υπάρχει ανοικτή πρόσκληση για όσους και όσες επιθυμούν να ενταχθούν στην συντακτική ομάδα μας. Ελπίζουμε ότι αυτό το τεύχος του περιοδικού MILA θα σας «μιλήσει» ώστε να εμπνευστείτε να εξερευνήσετε νέους ορίζοντες και να ανακαλύψετε τις συνδέσεις μεταξύ γλώσσας, πολιτισμού και πολυμέσων.

Αν. καθηγήτρια Άννα Χήτα

Η υπεύθυνη του περιοδικού

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Εργαστήριο Πολυμέσων και
Γλωσσικών Εφαρμογών, ΕΚΠΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Φιλοσοφική Σχολή, Κυψέλη 726,
Νικολάου Πολίτη 1, 15784, Ζωγράφου, ΕΛΛΑΔΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΥΜΦ. ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ: Άννα Χήτα

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Νίκος Αλεξάτος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ/ΓΡΑΦΙΚΑ: Χρυσόστομος Καγιόγλου

ISSN: 2945-2783

Liebe Leserinnen, liebe Leser,

die Zeitschrift M.I.L.A. des Instituts für Multimedia und Linguistische Anwendungen des Fachbereichs für deutsche Sprache und Literatur der Nationalen und Kapodistrias Universität Athen begrüßt Sie ganz herzlich zur Eröffnungsausgabe.

Der Gedanke, diese Zeitschrift zu konzipieren und herauszugeben, rührt aus der Erkenntnis, dass Studierende und Alumni des Fachbereichs einerseits den Austausch von Ansichten, Erfahrungen und Vorschlägen im großen Feld der Linguistik und des Fremdsprachenunterrichts suchten und andererseits die Möglichkeit, all das mit der zeitgenössischen Gesellschaft, der Politik der Inklusion, der Sprach- und Bildungspolitik sowie mit Fragen des sich ständig verändernden Arbeitsmarktes zu verbinden. Gleichzeitig suchten und suchen sie nach Möglichkeiten, den Kontakt zu unserem Fachbereich und den von uns behandelten wissenschaftlichen Themen und Disziplinen zu pflegen.

Diese interdisziplinäre Dimension zielt unter anderem darauf ab, die heute besonders notwendigen Fähigkeiten der Mitglieder des Redaktionsteams zu entwickeln und auszubauen. Durch das Verfassen verschiedener Textsorten, und das in beiden Sprachen (Deutsch/Griechisch), üben und lernen sie gezielt die in einer Sprache ausgedrückte „Welt“ jener „Welt“ zu vermitteln, die die andere Sprache spricht.

Die Rubriken unserer Zeitschrift sind die folgenden:

- Rund um Sprache und Didaktik
- Kurz und bündig...
- Gesellschaft und Kultur
- Interkulturelles und Interlinguales
- Barrierefreies
- Berufliches
- Mailbox
- Kolumne +49

In unseren Artikeln stellen wir innovative Ansätze vor, zum Beispiel in den Bereichen Linguistik, Multimedia und interkulturelle Kommunikation. Wir laden Sie ein, mit uns auf eine Reise durch die Welt der Sprache und Kultur zu gehen, um neue Perspektiven zu entdecken und das Verständnis für die Vielfalt der menschlichen Kommunikation zu vertiefen.

Die Zeitschrift M.I.L.A ist der Treffpunkt für den Austausch von Ideen, Erfahrungen und Wissen. Wir danken allen AutorInnen und unserem motivierten Redaktionsteam für ihren Beitrag und ihr Engagement. An dieser Stelle möchten wir darauf hinweisen, dass wir alle, die in unserem Redaktionsteam mitarbeiten möchten, zur Mitarbeit einladen.

Wir hoffen, dass diese Ausgabe der MILA-Zeitschrift Ihnen „zuspricht“ und Sie dazu inspiriert, neue Horizonte zu erkunden und die Verbindungen zwischen Sprache, Kultur und Multimedia zu entdecken.

Assoc.-Prof. Anna Chita
Presserechtliche Verantwortung

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ ΚΑΙ
ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

INSTITUT FÜR MULTIMEDIA UND
LINGUISTISCHE ANWENDUNGEN

HERAUSGEBER:

Institut M.I.L.A., NATIONALE UND
KAPODISTRIAS UNIVERSITÄT ATHEN

ADRESSE:

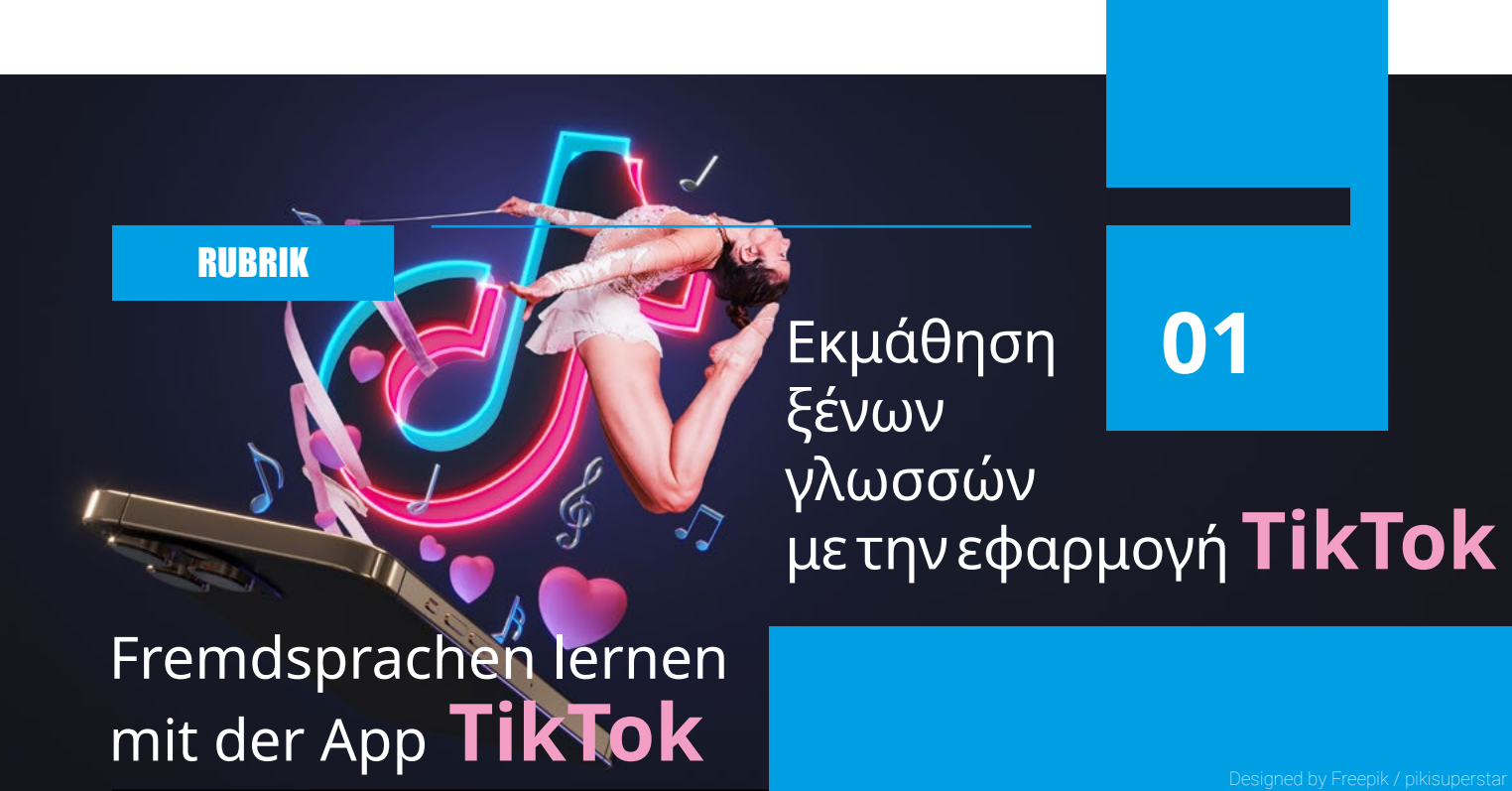
Philosophische Fakultät, Raum 726,
Nikolaou Politi 1, 15784 Zografou, Griechenland

V.I.S.D.P.: Anna Chita

CHEFREDAKTEUR: Nikos Alexatos

DESIGN: Chrysostomos Kagioglou

ISSN: 2945-2783

Michael Galetselis

TikTok ist eine neue sehr beliebte App, mit der man kurze Videos sehen, erstellen und mit anderen Menschen teilen kann. Diese App, die sehr interessante Themen aufweist (Multilingualität, do it yourself Videos usw.) kann auch spielerisch und mit Spaß zum Fremdsprachenlernen beitragen. Aber wie? Welche sind die positiven Aspekte dieses sozialen vernetzten Mediums hinsichtlich des Erlernens einer Fremdsprache? Darum geht es in diesem Artikel.

TikTok ermöglicht eine neue Art von Lernen nach dem New-Work-Konzept, laut dem die Selbstentwicklung der Person und die Teilnahme der Lernernden an einer Gemeinschaft unterstützt wird (Markou: 2020). Soziale Medien wurden bis jetzt zur Sozialisierung genützt und boten Informationen den Menschen. Heutzutage werden sie aber auch als Lehrmittel genutzt. Die Plattform hat viele Vorteile in Bezug auf Fremdsprachenlernen. Zuerst können die Lernenden das Sprechen, die Aussprache und die Intonation durch die Wiederholung, das Hören von deutschen Wörtern und das Abspielen von Dialogen üben und so ihre Sprech- und Hörfertigkeit entwickeln. Mit dieser App kann man auch neuen Wortschatz erwerben und Grammatik durch Gesten und Symbolen bewusstmachen und befestigen. Außerdem wird das Selbstvertrauen der Lernenden erhöht, weil sie Videos machen und vor der Kamera sprechen.

TikTok stellt eine Fülle von authentischem Material dar, das bei der Verwendung der Zielsprache und beim Kennenlernen der Zielkultur hilft. Der Lehrer kann ein paar Themen vorschlagen und die Lernenden können eins davon auswählen, das sie mit ihren eigenen Erfahrungen in Partnerarbeit, Gruppenarbeit oder individuell bereichern und dann in Form von Kurzvideos in TikTok darstellen können (ebd.). Schließlich fördern die Interaktivität der Applikation und die Kreativität der Videos (verschiedene Filter, Playbackmöglichkeiten, Zeitlupe usw.) die Unterhaltung und die Selbstständigkeit der Lernenden.

To TikTok είναι μια νέα, πολύ δημοφιλής εφαρμογή με την οποία κάποιος μπορεί να δει, να φτιάξει και να μοιραστεί σύντομα Video με άλλους ανθρώπους. Αυτή η εφαρμογή, η οποία παρουσιάζει πολύ ενδιαφέρονται θέματα όπως η πολυγλωσσία, βίντεο κάντο μόνος σου κ.ά.) μπορεί επίσης να συνεισφέρει με παιγνιώδη τρόπο και με κέφι στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αλλά πώς; Ποιες είναι οι θετικές πλευρές αυτού του μέσου κοινωνικής δικτύωσης αναφορικά με την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας; Αυτά τα ερωτήματα θέλει να απαντήσει αυτό το άρθρο.

To TikTok καθιστά δυνατό ένα νέο είδος μάθησης σύμφωνα με το σχέδιο New-Work, κατά το οποίο υποστηρίζονται η ανάπτυξη του εαυτού του ατόμου και η συμμετοχή αυτών που μαθαίνουν μία ξένη γλώσσα σε μία κοινότητα (Markou: 2020). Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησίμευαν μέχρι τώρα στην κοινωνικοποίηση και προσέφεραν πληροφορίες στους ανθρώπους. Σήμερα χρησιμοποιούνται και σαν διδακτικά μέσα. Η πλατφόρμα έχει πολλά πλεονεκτήματα αναφορικά με την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αρχικά μπορούν οι μαθητές να εξασκήσουν την ομιλία, την εκφορά και τον τονισμό μέσα από την επανάληψη, το άκουσμα γερμανικών λέξεων και διαλόγων (στα πλαίσια του μαθήματος της ξένης γλώσσας) και έτσι να αναπτύξουν την προφορική και ακουστική τους ικανότητα. Με αυτή την εφαρμογή μπορεί κανείς να αποκτήσει νέο λεξιλόγιο, να συνειδητοποιήσει και να αποκρυσταλλώσει τη Γραμματική μέσα από χειρονομίες και σύμβολα. Επιπλέον ανεβαίνει η αυτοπεποίθηση των μαθητών, επειδή φτιάχνουν βίντεο και μιλάνε μπροστά στην κάμερα.

To TikTok παρουσιάζει πληθώρα αυθεντικού υλικού, το οποίο βοηθάει στη χρήση της γλώσσας-στόχου και στη γνωριμία με την κουλτούρα της γλώσσας που θέλει κάποιος να μάθει. Ο δάσκαλος μπορεί να προτείνει κάποια θέματα και αυτοί που μαθαίνουν μπορούν να επιλέξουν ένα από αυτά, το οποίο θα αναπτύξουν με τις δικές τους εμπειρίες ανά δύο, σε γκρουπ ή ατομικά και μετά θα παρουσιάσουν σε μορφή σύντομων βίντεο στο TikTok (ο.π.). Τέλος, η διαδραστικότητα της εφαρμογής και η δημιουργικότητα των βίντεο (διάφορα φίλτρα, δυνατότητα Playback, αργή κίνηση κ.ά.) προωθούν τη διασκέδαση και την αυτονομία των μαθητών.

Wie schon erwähnt, beinhaltet TikTok eine Vielfalt von verschiedenen Funktionen in Bezug auf Fremdsprachenlernen. Eine wichtige Funktion ist die Interaktivität der Plattform. Man hat die Möglichkeit, erstellte Videos im geteilten Bildschirm parallel mit den Primären zu sehen oder Videoausschnitte in Form von Stich zu benutzen (ebd.). Man kann in Bezug auf die Videos kommentieren und die Textkommunikation mit Emojis bereichern. Dieser Vorteil ist von großer Bedeutung, weil die Lernenden leichter lernen, wenn sie auf lebhaften Weisen lernen.

Es gibt verschiedene Lerntechniken, die mit dieser Plattform geübt werden können. Digitales Lernen ist eine sehr verbreitete Lerntechnik, die auf TikTok verwendet wird und sehr oft in Projekte eingesetzt wird. Es gibt auch Videos, wo das Hochdeutsche zu Dialekten oder die Umgangssprache zur Klassensprache vergleicht wird. Neulich gibt es Videos, wo Grammatikstrukturen, Wortschatz und Aussprache erklärt werden und so lernen die Lernenden besser und kreativer, weil sie mithilfe einer Applikation, mit der sie vertraut sind, Wissen erwerben.

Das Präsentieren und das Schaffen von Videos in TikTok kann sehr attraktiv und motivierend sein. Da die Lernenden noch nicht sehr vertraut mit dieser Technologie sind und es keine Automatisierung zur Herstellung von Videos gibt, haben die Lehrer die Pflicht aufmerksam damit umzugehen und sicher zu sein, dass die Lernenden nicht mit zu viel Technologie in Kontakt kommen. Die Lehrperson ist nicht mehr eine Lehrkraft, die den Lernenden nur Wissen beibringen sollte, sondern ein Sprachcoach, der das selbstständige Fremdsprachenlernen fördert und die Probleme, die sich ergeben können, schon theoretisch gelöst hat. Allerdings lohnt es sich, diese App als Lernmedium zur Fremdsprachendidaktik einzusetzen, weil sie sehr beliebt bei den Jugendlichen ist und ihnen als Motivation gilt. Hier ist zu betonen, dass diese Art von Apps sehr interessant und kreativ im Fremdsprachenunterricht zu benutzen ist, ist aber auf keinen Fall den traditionellen Lernprozess zu ersetzen.

Markou, Vicky (2022): Wie tick(tok)en die Jugendlichen? Digitales Daf-Lernen mit Kurzvideos. In: Aktuell 54, 12-15.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το TikTok έχει μια ποικιλία από διαφορετικές λειτουργίες αναφορικά με την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Μία σημαντική λειτουργία είναι η διαδραστικότητα της πλατφόρμας. Κάποιος έχει τη δυνατότητα να δει φτιαγμένα βίντεο σε χωριστή οθόνη παράλληλα με τα αρχικά ή να χρησιμοποιήσει αποσπάσματα από βίντεο με τη μορφή του Stich (ο.π.). Κάποιος μπορεί να σχολιάσει αναφορικά με τα βίντεο και να εμπλουτίσει την επικοινωνία με εμότζι. Αυτό το πλεονέκτημα είναι μεγάλης σημασίας, επειδή οι μαθητές μαθαίνουν ευκολότερα, όταν μαθαίνουν βιωματικά.

Υπάρχουν διάφορες τεχνικές μάθησης, που μπορούν να εξασκηθούν με αυτή την πλατφόρμα. Η ψηφιακή μάθηση είναι μια πολύ διαδεδομένη τεχνική μάθησης, η οποία θα χρησιμοποιηθεί στο TikTok και θα εφαρμοστεί πολύ σε πρότζεκτ. Υπάρχουν επίσης βίντεο, όπου τα επίσημα γερμανικά συγκρίνονται με διαλέκτους ή η καθομιλουμένη με την γλώσσα που χρησιμοποιείται στην τάξη. Πρόσφατα υπάρχουν βίντεο, όπου εξηγούνται γραμματικές δομές, λεξιλόγιο, προφορά και έτσι μαθαίνουν οι μαθητές καλύτερα και δημιουργικότερα, επειδή αποκτούν γνώσεις με τη βοήθεια μιας εφαρμογής που τους είναι οικεία.

Η παρουσίαση και η δημιουργία των βίντεο στο TikTok μπορούν να είναι πολύ ελκυστικές και ενθαρρυντικές. Επειδή αυτοί που μαθαίνουν μία ξένη γλώσσα δεν είναι ακόμα πολύ εξοικειωμένοι με αυτή την τεχνολογία και δεν υπάρχει η αυτοματοποίηση της κατασκευής των βίντεο, οι δάσκαλοι έχουν την υποχρέωση να είναι προσεχτικοί και σίγουροι, ότι οι μαθητές δεν θα έρθουν σε επαφή με τόσο πολλή τεχνολογία. Αυτός που διδάσκει την ξένη γλώσσα δεν είναι πλέον ένας δάσκαλος/μία δασκάλα, ο οποίος/η οποία οφείλει να μεταδώσει στους μαθητές απλώς γνώσεις, αλλά ένας/μία «Sprachcoach» που υποστηρίζει την αυτόνομη εκμάθηση ξένων γλωσσών, ενώ τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν, τα έχει ήδη θεωρητικά λύσει. Ωστόσο, αξίζει να χρησιμοποιήσουμε αυτή την εφαρμογή σαν μέσο εκμάθησης στη διδακτική των ξένων γλωσσών, επειδή είναι πολύ δημοφιλής στους νέους και λειτουργεί σαν κίνητρο γι' αυτούς. Εδώ πρέπει να τονιστεί, ότι αυτό το είδος των εφαρμογών αν και είναι πολύ ενδιαφέρον και μπορεί να χρησιμοποιηθεί δημιουργικά στο ξενόγλωσσο μάθημα, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την παραδοσιακή μαθησιακή διαδικασία.

Markou, Vicky (2022): Wie tick(tok)en die Jugendlichen? Digitales Daf-Lernen mit Kurzvideos. In: Aktuell 54, 12-15.

Lehrer als Schauspieler: Fluch oder Segen?

Theater meets Klassenzimmer:
Herausforderungen und Dilemmas

Οι εκπαιδευτικοί ως ηθοποιοί:
κατάρτα ή ευλογία;
Το θέατρο συναντά την τάξη:
προκλήσεις και διλήμματα

Foto von: Paraskevi Fanarioti

„Aus der Aufführung des Theaterstücks von Paraskevi Fanarioti in deutscher Sprache „Die Bremer Stadtmusikanten oder die Kunst geht nach Brot“ am 31.05.2024 im Rahmen des Festivals PANORAMA.

„Από την παράσταση στη γερμανική γλώσσα στις 31.05.2024 στο Θέατρο Παραμυθίας στα πλαίσια του Φεστιβάλ PANORAMA. (Οι μουσικοί της Βρέμης ή η τέχνη τιμή (δεν) έχει) της Παρασκευής Φαναριώτη.“

Paraskevi Fanarioti

Die zunehmende Komplexität von Bildungsprozessen und die diversifizierten Anforderungen an moderne Lehrkräfte fordern eine Professionalisierung in der Lehrerbildung, die über traditionelle Didaktik hinausgeht. In diesem Zusammenhang gewinnen theaterpädagogische Methoden zunehmend an Bedeutung für die Ausgestaltung kreativer und effektiver Lehr- und Lernumgebungen. Die Integration theaterpädagogischer Methoden in den DaF/DaZ-Unterricht kann eine bereichernde Erfahrung für Lehrer und Schüler sein. Doch die Vorstellung, Lehrer müssten sich wie Schauspieler verhalten, kann bei manchen Pädagogen zunächst auf Ablehnung stoßen. Ist es wirklich notwendig, vor der Klasse eine Rolle zu spielen und sich zu inszenieren? Sollten Lehrer tatsächlich in die Rolle des Schauspielers schlüpfen, um ihren Unterricht interessanter und lebendiger zu gestalten? Oder riskieren sie dabei, nicht authentisch zu wirken und ihre Glaubwürdigkeit zu verlieren? Ist das Dasein zwischen Tafel und Smartboard als Lehrkraft-Schauspieler Fluch oder Segen?

Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των εκπαιδευτικών διαδικασιών και οι διαφοροποιημένες απαιτήσεις από τους σύγχρονους εκπαιδευτικούς απαιτούν έναν επαγγελματισμό στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που υπερβαίνει την παραδοσιακή διδακτική. Στο πλαίσιο αυτό, οι θεατροπαιδαγωγικές μέθοδοι αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για το σχεδιασμό δημιουργικών και αποτελεσματικών περιβαλλόντων διδασκαλίας και μάθησης. Η ενσωμάτωση θεατροπαιδαγωγικών μεθόδων στα μαθήματα των Γερμανικών ως Ξένης Γλώσσας μπορεί να αποτελέσει μια εμπλουτιστική εμπειρία για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Ωστόσο, η ιδέα ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμπεριφέρονται ως ηθοποιοί μπορεί αρχικά να συναντήσει την απόρριψη ορισμένων εκπαιδευτικών. Είναι πραγματικά απαραίτητο να υποδυθούν έναν ρόλο μπροστά στην τάξη και να δώσουν μια παράσταση; Θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί στ' αλήθεια να γλιστρήσουν στον ρόλο του ηθοποιού για να κάνουν τα μαθήματά τους πιο ενδιαφέροντα και ζωντανά; Ή μήπως κινδυνεύουν να φανούν μη αυθεντικοί και να χάσουν την αξιοπιστία τους; Είναι, τελικά, κατάρτα ή ευλογία το να παριστάνεις το δάσκαλο-ηθοποιό στη διαδρομή σου από τον μαυροπίνακα στον «έξυπνο πίνακα»;

Foto von: Paraskevi Fanarioti

Die Idee des Lehrers als Schauspieler auf der Bühne des Klassenzimmers ist eine bildhafte Metapher, die in ihrer Dualität Aufschluss über die Rollenkomplexität von Lehrkräften gibt. Einerseits suggeriert sie eine didaktisch-methodische Schauspielkunst, die den Unterricht beleben und individualisieren kann, andererseits birgt sie das Risiko, diese Rolle als eine von außen aufgezwungener Maske zu missverstehen.

Mit „Lehrer als Schauspieler“ denken wir jedoch nicht an eine oscarreife Verstellung oder emotionsgeladene Dramen à la Hollywood. Vielmehr stülpen wir den Mantel der Didaktik mit einem Augenzwinkern über die schmalen Schultern der Theaterpädagogik. Im dynamischen Spektrum der DaF/DaZ-Lehrmethoden sind Ansätze gefragt, die die Multimodalität des Unterrichts erfassen und zur Steigerung der Lehrwirksamkeit beitragen. Die Anwendung der theaterpädagogischen Methoden von Konstantin Stanislawski und Augusto Boal in der Pädagogik bietet sowohl Inspiration als auch konkrete Praxisbeispiele, um dieser Dichotomie auf den Grund zu gehen. Die Techniken Stanislawskis und Boals, stellen eine innovative Facette der Professionalisierung dar. Sie zielen darauf ab, Lehrerinnen und Lehrern schauspielerische Kompetenzen zu vermitteln, die den Unterricht nicht nur effektiver und kreativer machen, sondern auch die Beziehungen zwischen Lehrenden und Lernenden stärken.

Doch wie können diese Schauspieltechniken effektiv umgesetzt werden, wenn ein großer Teil der Lehrkräfte selbst über keine oder wenig Erfahrung im Bereich Theater verfügt? Die Tat, dass man als DaF/DaZ-Lehrer ohne tiefergehendes Wissen im Bereich Theater dennoch sowohl sich selbst als auch seinen Schülern das Theaterspielen nahebringen soll, mag zunächst als ein Paradox erscheinen. Meine Erfahrung als DaF -DaZ Lehrerin und Theaterpädagogin zeigt jedoch, dass gerade diese Distanz eine unvoreingenommene und kreative Herangehensweise ermöglichen kann. Durch das Theaterspielen im Unterricht lassen sich Sprachbarrieren überwinden und Ausdrucksfähigkeiten verbessern. Zugleich vermag das künstlerische Schaffen auf der Bühne die Schüler emotional und kognitiv zu erreichen. Und Lehrer und Lehrerinnen verstärken durch schauspielerische Fähigkeiten ihre Präsenz im Unterricht und lernen zugleich, wie sie Sprechtechniken, Körpersprache und emotionale Ausdruckskraft gezielt einsetzen können, um den Unterricht zu bereichern. Zwei Fliegen mit einer Klappe, also!

Η ιδέα του δασκάλου ως ηθοποιού στη σκηνή της τάξης είναι μια οπτική μεταφορά που, με τη dualitότητά της, φωτίζει την πολυπλοκότητα του ρόλου των εκπαιδευτικών. Από τη μια πλευρά, υποδηλώνει τη διδακτική και μεθοδική υποκριτική που μπορεί να ζωντανέψει και να εξατομικεύσει το μάθημα- από την άλλη πλευρά, ενέχει τον κίνδυνο να παρεξηγηθεί αυτός ο ρόλος ως μια μεταμφίεση που επιβάλλεται απ' έξω.

Με τον όρο «ο δάσκαλος ως ηθοποιός», ωστόσο, δεν εννοούμε μια οσκαρική μίμηση ή συναισθηματικά φορτισμένα δράματα à la Χόλυγουντ. Αντίθετα, ρίχνουμε τον μανδύα της διδακτικής στους στενούς ώμους της θεατρικής παιδαγωγικής με ένα κλείσιμο του ματιού. Στο δυναμικό φάσμα των μεθόδων διδασκαλίας DaF/DaZ απαιτούνται προσεγγίσεις που αποτυπώνουν την πολυτροπικότητα της διδασκαλίας και συμβάλλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της. Η εφαρμογή των θεατροπαιδαγωγικών μεθόδων του Konstantin Stanislawski και του Augusto Boal στην παιδαγωγική προσφέρει τόσο έμπνευση όσο και συγκεκριμένα πρακτικά παραδείγματα για να φτάσουμε στο βάθος αυτής της διχοτόμησης. Οι τεχνικές του Stanislawski και του Boal αντιπροσωπεύουν μια καινοτόμο πτυχή επαγγελματισμού. Στόχος τους είναι να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς δεξιότητες υποκριτικής που όχι μόνο καθιστούν τη διδασκαλία πιο αποτελεσματική και δημιουργική, αλλά και ενισχύουν τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών.

Πώς, όμως, μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά αυτές οι τεχνικές υποκριτικής, αν ένα μεγάλο ποσοστό των ιδίων των εκπαιδευτικών έχει ελάχιστη ή καθόλου εμπειρία στο θέατρο; Το γεγονός ότι ένας καθηγητής Γερμανικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας, χωρίς βαθιά γνώση του θεάτρου, υποτίθεται ότι πρέπει να διδάξει θέατρο τόσο στον ίδιο όσο και στους μαθητές του μπορεί να φαίνεται αρχικά παράδοξο. Ωστόσο, η εμπειρία μου ως καθηγήτρια Γερμανικών ως ξένης γλώσσας και θεατροπαιδαγωγού δείχνει ότι ακριβώς αυτή η απόσταση μπορεί να επιτρέψει μια αμερόληπτη και δημιουργική προσέγγιση. Το θεατρικό παιχνίδι στην τάξη μπορεί να ξεπεράσει τα γλωσσικά εμπόδια και να βελτιώσει τις εκφραστικές δεξιότητες. Ταυτόχρονα, η καλλιτεχνική δημιουργία επί σκηνής μπορεί να προσεγγίσει τους μαθητές συναισθηματικά και γνωστικά. Και οι εκπαιδευτικοί ενισχύουν την παρουσία τους στην τάξη μέσω των υποκριτικών δεξιοτήτων και ταυτόχρονα μαθαίνουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις τεχνικές ομιλίας, τη γλώσσα του σώματος και τη συναισθηματική εκφραστικότητα για να εμπλουτίσουν τα μαθήματά τους. Με άλλα λόγια, με ένα σμπάρο δύο τρυγόνια!

Konstantin Stanislawski und Augusto Boal sind zwei bedeutende Persönlichkeiten im Bereich der Theaterpädagogik, die jeweils ihre eigenen Methoden und Ansätze entwickelt haben, um Schauspieler zu trainieren und Theaterstücke zu inszenieren.

Konstantin Stanislawski war ein russischer Regisseur und Schauspieler, der als Begründer des so genannten „Stanislawski-Systems“ bekannt ist. Sein Ansatz betonte die Bedeutung der inneren Empfindungen und des emotionalen Erlebens des Schauspielers, um eine authentische und überzeugende Darstellung zu erreichen. Stanislawski legte großen Wert auf die psychologische Vorbereitung der Schauspieler, die Entwicklung von Charakteren und die Schaffung einer realistischen Spielsituation auf der Bühne.

Augusto Boal hingegen war ein brasilianischer Dramatiker und Theaterregisseur, der für die Entwicklung des „Theater der Unterdrückten“ bekannt ist. Boals Methode basiert auf der Idee, dass Theater ein Werkzeug für soziale Veränderungen sein kann und sollte. Er ermutigte die Teilnehmer, sich aktiv am Bühnengeschehen zu beteiligen, Probleme auf der Bühne zu inszenieren und nach Lösungen zu suchen. Boal glaubte, dass Theater eine Möglichkeit bietet, die Realität zu hinterfragen und die Zuschauer zum Handeln zu motivieren.

Beide Methoden, die Stanislawski- und Boals Ansätze, haben einen großen Einfluss auf die Theaterpädagogik und werden weltweit von Schauspielern, Regisseuren und Lehrern angewendet. Während Stanislawski die emotionale Tiefe und die innere Arbeit der Schauspieler betont, konzentriert sich Boal auf die gesellschaftliche Relevanz und den interaktiven Charakter des Theaters. Beide Ansätze haben dazu beigetragen, das Verständnis von Theater als Kunstform zu erweitern und neue Möglichkeiten der theatralischen Darstellung zu entdecken.

Konstantin Stanislawskis Schauspieltechnik, bekannt für das Hervorbringen glaubhafter Performances durch Methoden wie die emotionale Erinnerung und das „Als-ob“-Prinzip, bietet Lehrkräften Werkzeuge an, um authentischer und präsenter zu unterrichten. Die Fähigkeit, Rollen mit Tiefgang und Glaubwürdigkeit anzunehmen, versetzt Lehrpersonen in die Lage, komplexe Lerninhalte einfühlsam und lebendig zu vermitteln. In einem DaF/DaZ-Kontext, wo Spracherwerb auch kulturelle Eintauchung erfordert, kann eine solche Herangehensweise den Unterschied ausmachen, indem sie Lernenden einen nuancierten, affektiv ansprechenden Zugang zur Sprache bietet.

Augusto Boals Theater der Unterdrückten ist eine Erweiterung des Theaterbegriffs, die Lehrende dazu ermutigen kann, Lernende als aktive Teilnehmende und Schöpfer ihres eigenen Lernprozesses zu betrachten. Techniken wie das Forumtheater oder das unsichtbare Theater machen den Unterricht zu einem interaktiven Raum, in dem Schülerinnen und Schüler soziale Szenarien durchspielen und zu Sachverhalten Stellung nehmen können. Dies schärft ihre kritischen Denkfähigkeiten und trägt zu einer starken Klassendynamik bei, in der alle aktiv beteiligt sind und niemand nur passiver Konsument des Lerninhalts ist.

Praktische Beispiele aus der Anwendung von Stanislawskis Methoden

Stanislawskis „Magisches Wenn“: Lehrkräfte können diese Technik anwenden, indem sie hypothetische Situationen

O Konstantin Stanislavski και ο Augusto Boal είναι δύο σημαντικές προσωπικότητες στον τομέα της θεατρικής παιδαγωγικής που ανέπτυξαν ο καθένας τις δικές του μεθόδους και προσεγγίσεις για την εκπαίδευση των ηθοποιών και τη σκηνοθεσία των έργων.

O Konstantin Stanislavski ήταν ένας Ρώσος σκηνοθέτης και ηθοποιός, γνωστός ως ο ιδρυτής του λεγόμενου «συστήματος Stanislavski». Η προσέγγισή του έδινε έμφαση στη σημασία των εσωτερικών συναισθημάτων και της συναισθηματικής εμπειρίας του ηθοποιού προκειμένου να επιτευχθεί μια αυθεντική και πειστική ερμηνεία. Ο Στανισλάβσκι έδωσε μεγάλη έμφαση στην ψυχολογική προετοιμασία των ηθοποιών, στην ανάπτυξη των χαρακτήρων και στη δημιουργία μιας ρεαλιστικής υποκριτικής κατάστασης στη σκηνή.

O Augusto Boal, από την άλλη πλευρά, ήταν ένας Βραζιλιάνος θεατρικός συγγραφέας και θεατρικός σκηνοθέτης, γνωστός για το «θέατρο των καταπιεσμένων». Η μέθοδος του Boal βασίζεται στην ιδέα ότι το θέατρο μπορεί και πρέπει να αποτελέσει εργαλείο για την κοινωνική αλλαγή. Ενθάρρυνε τους συμμετέχοντες να λάβουν ενεργό μέρος στο θέατρο, να αναπαραστήσουν τα προβλήματα επί σκηνής και να αναζητήσουν λύσεις. Ο Boal πίστευε ότι το θέατρο προσφέρει έναν τρόπο αμφισβήτησης της πραγματικότητας και παρακίνησης του κοινού να αναλάβει δράση.

Τόσο οι προσεγγίσεις του Stanislavski όσο και του Boal είχαν σημαντικό αντίκτυπο στη θεατρική εκπαίδευση και χρησιμοποιούνται από ηθοποιούς, σκηνοθέτες και δασκάλους παγκοσμίως. Ενώ ο Stanislavski δίνει έμφαση στο συναισθηματικό βάθος και την εσωτερική εργασία των ηθοποιών, ο Boal επικεντρώνεται στην κοινωνική σημασία και τη διαδραστική φύση του θεάτρου. Και οι δύο προσεγγίσεις συνέβαλαν στη διεύρυνση της κατανόησης του θεάτρου ως μορφή τέχνης και στην ανακάλυψη νέων δυνατοτήτων για τη θεατρική παράσταση.

Η τεχνική υποκριτικής του Konstantin Stanislawski, γνωστή για την παραγωγή αληθοφανών ερμηνειών μέσω μεθόδων όπως η συναισθηματική μνήμη και η αρχή του «σαν να ήταν», προσφέρει στους εκπαιδευτικούς εργαλεία για να διδάξουν με μεγαλύτερη αυθεντικότητα και παραστατικότητα. Η ικανότητα ανάληψης ρόλων με βάθος και αξιοπιστία επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να μεταφέρουν με ευαισθησία και ζωντάνια το σύνθετο μαθησιακό περιεχόμενο. Στο πλαίσιο της γερμανικής ως ξένης γλώσσας, όπου η απόκτηση της γλώσσας απαιτεί επίσης πολιτισμική εμβάπτιση, μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να κάνει τη διαφορά, παρέχοντας στους μαθητές μια αποχρωματισμένη, συναισθηματικά ελκυστική προσέγγιση της γλώσσας.

Το θέατρο των καταπιεσμένων του Augusto Boal είναι μια επέκταση της έννοιας του θεάτρου που μπορεί να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να δουν τους μαθητές ως ενεργούς συμμετέχοντες και δημιουργούς της δικής τους μαθησιακής διαδικασίας. Τεχνικές όπως το θέατρο φόρουμ ή το αόρατο θέατρο μετατρέπουν την τάξη σε έναν διαδραστικό χώρο στον οποίο οι μαθητές μπορούν να παίξουν κοινωνικά σενάρια και να πάρουν θέση για θέματα. Αυτό οξύνει τις ικανότητές τους για κριτική σκέψη και συμβάλλει σε μια ισχυρή δυναμική της τάξης στην οποία όλοι συμμετέχουν ενεργά και κανείς δεν είναι απλώς παθητικός δέκτης του μαθησιακού περιεχομένου.

Πρακτικά παραδείγματα από την εφαρμογή των μεθόδων του Stanislavski

Το «μαγικό αν» του Stanislawski: Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την τεχνική δημιουργώντας

kreieren, die Lernende in den Spracherwerbsprozess eintauchen lassen. Beispiel: Stellen Sie sich vor, Sie bestellen im Restaurant auf Deutsch. Wie fühlen Sie sich? Was sagen Sie?

Objektive Handlung: Lehrpersonen setzen klare Intentionen für jede Unterrichtsstunde. Beispiel: Das Ziel einer Übung zur Dialogerstellung ist es, die Verwendung von Höflichkeitsformeln im Deutschen zu üben. Der Lehrer/Moderator leitet die Schüler aktiv durch die Situation und gibt ihnen soziale Rollen und Kontexte vor.

Praktische Beispiele aus der Anwendung von Boals Theater der Unterdrückten

Forumtheater: Lehrer können Szenarien zu Themen wie Diskriminierung oder Konfliktlösung inszenieren, in denen Schülerinnen und Schüler eingeladen werden, aktiv die Rolle des „Jokers“ einzunehmen und verschiedene Lösungen für das gespielte Problem zu finden. Beispiel: Ein Schüler wird ausgegrenzt, weil er sich in der Zielsprache noch nicht fließend ausdrücken kann. Die Klasse diskutiert und erprobt verschiedene Wege, um integratives Verhalten zu fördern.

Unsichtbares Theater: Lehrende gestalten Aktionen im öffentlichen Raum, um den Anwendungsbezug der Sprache zu verdeutlichen. Beispiel: Eine Lehrperson organisiert mit der Gruppe ein „unsichtbares“ Rollenspiel in einem Einkaufszentrum, um echte Gespräche in der Zielsprache zu fördern.

υποθετικές καταστάσεις που βυθίζουν τους μαθητές στη διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας. Παράδειγμα: Φανταστείτε ότι παραγγέλλετε στα γερμανικά σε ένα εστιατόριο. Πώς αισθάνεστε; Τι λέτε;

Στόχος δράσης: Οι εκπαιδευτικοί θέτουν σαφείς προθέσεις για κάθε μάθημα. Παράδειγμα: Ο στόχος μιας άσκησης δημιουργίας διαλόγου είναι να εξασκηθεί η χρήση ευγενικών φράσεων στα γερμανικά. Ο δάσκαλος/διαμορφωτής καθοδηγεί ενεργά τους μαθητές μέσα από την κατάσταση και τους παρέχει κοινωνικούς ρόλους και πλαίσια.

Πρακτικά παραδείγματα από την εφαρμογή του Θεάτρου των καταπιεσμένων του Boal

Θέατρο φόρουμ: Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σκηνοθετήσουν σενάρια για θέματα όπως οι διακρίσεις ή η επίλυση συγκρούσεων, στα οποία οι μαθητές καλούνται να αναλάβουν ενεργά το ρόλο του «τζόκερ» και να βρουν διάφορες λύσεις στο πρόβλημα που παίζεται. Παράδειγμα: Ένας μαθητής περιθωριοποιείται επειδή δεν μπορεί ακόμη να εκφραστεί με ευχέρεια στη γλώσσα-στόχο. Η τάξη συζητά και δοκιμάζει διάφορους τρόπους για την προώθηση συμπεριφοράς χωρίς αποκλεισμούς.

Αόρατο θέατρο: Οι εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν δραστηριότητες σε δημόσιους χώρους για να καταδείξουν τη σημασία της χρήσης της γλώσσας. Παράδειγμα: Ένας εκπαιδευτικός οργανώνει ένα «αόρατο» παιχνίδι ρόλων με την ομάδα σε ένα εμπορικό κέντρο για να προωθήσει πραγματικές συζητήσεις στη γλώσσα-στόχο.

Foto von: Paraskevi Fanarioti

Doch Vorsicht! Der didaktische Pendelschwung zwischen Boal'scher Einbindung und Stanislawskischer Einfühlung braucht Fingerspitzengefühl. Zu schnell kann die Performance entgleiten, wird aus dem Seminar eine Seifenoper, aus der Vertiefungsphase ein Vaudeville. Wo ist da der „pädagogische Purist“, der warnt, wir verlören den Lehrplan aus den Augen, vertauschten Didaktik mit Dilettantismus?

Ein kritischer Punkt in der Debatte ist daher die Balance zwischen theaterpädagogischer Professionalisierung und der Wahrung der individuellen Lehridentität. In der richtigen Dosierung und mit reflektiertem Einsatz können Stanislawskis und Boals Methoden die Pädagogik bereichern und die Lern- erfahrung intensivieren, ohne dass Lehrkräfte das Gefühl haben, die Kontrolle über ihre authentische Lehrpersönlichkeit zu verlieren. Damit bleibt die Lehrkraft Regisseur ihres Klassenzimmers, aber vor allem Mensch und Pädagoge.

Kleines Lexikon der Theaterpädagogik

Stanislawskis magisches Wenn bezieht sich auf die Technik, in der Schauspieler sich in eine bestimmte Situation oder Emotion hineinversetzen, indem sie sich fragen: „Was würde passieren, wenn...?“. Dadurch können sie eine tiefe emotionale Verbindung zu ihrer Rolle herstellen.

Die objektive Handlung Stanislawskis bezieht sich auf die äußeren Handlungen und Bewegungen eines Schauspielers, die dazu dienen, die innere Welt des Charakters darzustellen. Dabei wird die äußere Handlung verwendet, um die innere Emotion oder Motivation des Charakters sichtbar zu machen.

Boals Forumtheater ist eine Theaterform, die vom brasilianischen Theatermacher Augusto Boal entwickelt wurde. Dabei werden soziale Probleme oder Konflikte aufgegriffen und das Publikum wird dazu eingeladen, aktiv am Theaterstück teilzunehmen, indem sie Lösungen vorschlagen oder sogar selbst auf der Bühne agieren.

Das Unsichtbare Theater Boals ist eine Form des Theaters, bei der die Schauspieler in den öffentlichen Raum gehen und dort Alltagssituationen darstellen, die gesellschaftliche Probleme oder Ungerechtigkeiten aufzeigen sollen. Die Schauspieler geben sich dabei meist nicht als Schauspieler zu erkennen und blenden so die Grenzen zwischen Theater und Realität aus.

Das Stanislawskische „Als-Ob“-Prinzip: Der Schauspieler muss in seinem eigenen Erleben Parallelsituationen finden, um das, was er nicht erlebt hat, plausibel zu verkörpern zu können.

Αλλά να είστε προσεκτικοί! Το διδακτικό εκκρεμές που ταλαντεύεται μεταξύ της μποαλιανής ολοκλήρωσης και της στανισλαβικής ενσυναίσθησης απαιτεί σίγουρο ένστικτο. Η παράσταση μπορεί να ξεφύγει πολύ γρήγορα, μετατρέποντας το σεμινάριο σε σαπουνόπερα, τη φάση της εμβάπτισης σε βαριετέ. Πού είναι ο «παιδαγωγικός πουρίστας» που προειδοποιεί ότι χάνουμε από τα μάτια μας το πρόγραμμα σπουδών, συγχέοντας τη διδακτική με τον ερασιτεχνισμό;

Ένα κρίσιμο σημείο της συζήτησης είναι επομένως η ισορροπία μεταξύ του θεατροπαιδαγωγικού επαγγελματισμού και της διατήρησης της ατομικής διδακτικής ταυτότητας. Στη σωστή δοσολογία και με μελετημένη χρήση, οι μέθοδοι του Stanislawski και του Boal μπορούν να εμπλουτίσουν την παιδαγωγική και να εντείνουν τη μαθησιακή εμπειρία χωρίς οι εκπαιδευτικοί να αισθάνονται ότι χάνουν τον έλεγχο της αυθεντικής διδακτικής τους προσωπικότητας. Με αυτόν τον τρόπο, ο εκπαιδευτικός παραμένει κυρίαρχος της τάξης του, αλλά πάνω απ’ όλα άνθρωπος και παιδαγωγός.

Μικρό λεξικό της θεατρικής παιδαγωγικής

Το μαγικό αν του Stanislawski αναφέρεται στην τεχνική κατά την οποία οι ηθοποιοί βάζουν τον εαυτό τους σε μια συγκεκριμένη κατάσταση ή συναίσθημα αναρωτώμενοι: «Τι θα συνέβαινε αν...;». Αυτό τους επιτρέπει να δημιουργήσουν μια βαθιά συναισθηματική σύνδεση με το ρόλο τους. Ο ηθοποιός πρέπει να βρει παράλληλες καταστάσεις στη δική του εμπειρία, ώστε να μπορέσει να ενσρκώσει αληθοφανώς αυτό που δεν έχει βιώσει.

Η αντικειμενική δράση του Stanislawski αναφέρεται στις εξωτερικές ενέργειες και κινήσεις ενός ηθοποιού που χρησιμεύουν για να αναπαραστήσουν τον εσωτερικό κόσμο του χαρακτήρα. Η εξωτερική δράση χρησιμοποιείται για την οπτικοποίηση του εσωτερικού συναισθήματος ή κινήτρου του χαρακτήρα.

Το θέατρο φόρουμ του Boal είναι μια μορφή θεάτρου που αναπτύχθηκε από τον Βραζιλιάνο θεατρολόγο Augusto Boal. Ασχολείται με κοινωνικά προβλήματα ή συγκρούσεις και καλεί το κοινό να συμμετάσχει ενεργά στο θεατρικό έργο προτείνοντας λύσεις ή ακόμη και παίζοντας οι ίδιοι επί σκηνής.

Το Αόρατο Θέατρο του Boal είναι μια μορφή θεάτρου κατά την οποία οι ηθοποιοί μπαίνουν σε δημόσιους χώρους και παρουσιάζουν καθημερινές καταστάσεις που έχουν σκοπό να αναδείξουν κοινωνικά προβλήματα ή αδικίες. Οι ηθοποιοί συνήθως δεν αυτοπροσδιορίζονται ως ηθοποιοί, θολώνοντας έτσι τα όρια μεταξύ θεάτρου και πραγματικότητας.

Η αρχή του Στανισλάσκι «σαν να ήταν»: ο ηθοποιός πρέπει να βρει αντίστοιχες καταστάσεις στη δική του εμπειρία προκειμένου να ενσρκώσει αληθοφανώς αυτό που δεν έχει βιώσει.

Marina Vlachou

Kurz und bündig ist ein Phrasem bzw. ein Phraseologismus. Ein konstitutives Merkmal von Phrasemen ist die Polylexikalität oder Mehrgliedrigkeit, d.h. dass ein Phrasem aus mindestens zwei Lexemen bestehen muss. Ein weiteres Kriterium ist die Festigkeit. Das bedeutet, dass man ein Phrasem als Ganzes so versteht, wie man auch ein einzelnes Wort versteht. Der Begriff der Idiomatizität deutet auf das irreguläre Verhältnis zwischen der gesamten Bedeutung des Phrasems und den lexikalischen Bedeutungen der Einzelkomponenten, zwischen Ausdruck und Inhalt.

1. Kurz und bündig: Die Bedeutung ist deutlich, prägnant, knapp aber kompakt, präzise, ohne Umschweife auf den Punkt kommend, kurz und knapp, kurz und knackig, kurz und gut, summarisch, lakonisch. Es handelt sich um einen dreigliedrigen Mehrwortausdruck, eine Mehrworteinheit bzw. Phraseologismus, der meist umgangssprachlich verwendet wird. Im Englischen könnten die Äquivalenten für kurz und bündig folgende sein: *short and sweet* oder *to the point*. Im Griechischen *ορθά κοφτά, με λίγα λόγια*.

Καλώς ήρθατε στη στήλη με τίτλο „Kurz und bündig“, εν συντομία. Αν λοιπόν αναρωτιέστε για την σημασία και προέλευση αυτής της φράσης ή και άλλων παρόμοιων εκφράσεων, σας καλούμε να διαβάσετε παρακάτω...! Το Kurz und bündig είναι μια έκφραση ή, όπως αναφέρεται στη γλωσσολογία, ένα φράσημα ή ένας φρασεολογισμός. Συστατικό χαρακτηριστικό των φρασεολογισμών είναι η πολυλεκτικότητα, δηλαδή μια φράση πρέπει να αποτελείται από τουλάχιστον δύο λέξεις. Ένα άλλο κριτήριο είναι η συνοχή. Αυτό σημαίνει ότι ένα φράσημα στο σύνολό του γίνεται κατανοητό με τον ίδιο τρόπο όπως μια μεμονωμένη λέξη. Ο όρος ιδιωματισμός αναφέρεται στην ακανόνιστη σχέση μεταξύ της συνολικής σημασίας της φράσης και των σημασιών των επιμέρους συστατικών της, μεταξύ έκφρασης και περιεχομένου.

1. Kurz und bündig
Σημασία: σαφώς, εν συντομία και επιγραμματικά, συνοπτικά, περιεκτικά, ακριβώς, κατευθείαν στο θέμα, σύντομα και περιεκτικά, σύντομα και ευκρινώς, λακωνικά. Πρόκειται για μια πολυλεκτική έκφραση που αποτελείται από τρεις λέξεις, για μια πολυλεκτική μονάδα ή για έναν φρασεολογισμό που χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον στην καθομιλουμένη. Η συντομία και η σαφήνεια, που απαιτούνται από τον ομιλητή, ανάγονται στις απαρχές της ελληνικής ρητορικής. Στη μεσαιωνική ρητορική, φράσεις όπως kurz und gut, kurz und bündig κ.λπ. γίνονται παγιωμένες εκφράσεις και χρησιμοποιούνται συχνά ως σχολιασμός των λόγων του ομιλητή, για να δείξουν ότι ο συγγραφέας είναι εξοικειωμένος με τους κλασικούς κανόνες. Σήμερα, χρησιμοποιούνται συνήθως για να τραβήξουν την προσοχή του ακροατή στο τέλος ή στην ατάκα μιας ομιλίας.

Beispiel aus einem Textkorpus:
Nach bekanntem Muster gab sich eine Betrügerin [...] am Telefon als Tochter der Angerufenen aus und gab [...] den Hörer an einen vermeintlichen Polizisten weiter. [...] Die Frau erklärte ihm **kurz und bündig**, dass sie keine Tochter hat. [...] [Südkurier, 27.08.2022]

In unserem Heft finden sich durchgehend weitere ähnliche dreigliedrige Phraseme der deutschen Sprache, die aus Adjektiven bestehen und mit und verbunden sind.

2. Klipp und klar:
Bedeutung: völlig klar, unmissverständlich, ohne Umschweife, eindeutig, rundweg.

Diese stabreimende Zwillingsformel ist im 19. Jahrhundert entstanden. Sie scheint aus niederdeutschen Dialekten zu stammen, in denen Vorformen seit dem 18. Jahrhundert bezeugt sind. Sanders (1859) nennt den Ausdruck klapp und klar und stellt so einen Zusammenhang zu klappen her. Ein weiterer Zusammenhang scheint zu bestehen, wenn man die Interjektion klippklapp betrachtet, die bestimmte Laute (wie Schuhecklappen, Pferdetrappeln, die Mühle am rauschenden Bach usw.) nachahmt. Wie in den meisten Paar- und Zwillingsformeln gilt auch hier die Regel, dass im ersten Wort ein heller (i) und im zweiten Wort ein dunkler Vokal (a) erscheint. Diese vertraute Lautstruktur mag Anlass dazu gegeben haben, aus der Interjektion klippklapp eine Verstärkung des Wortes klar abzuleiten. Eine weitere Deutung weist auf den bäuerlichen Vieh- oder Kuhhandel hin: Beim Verkauf des Viehs wurde der Zuschlag durch einen kräftigen Händeschlag erteilt, der dem Ohr wohl gelegentlich als klippklapp erscheinen kann. Jedenfalls passt dieser mögliche Ursprung des eindeutig vollzogenen Handels gut zur Bedeutung der Paarformel.

Beispiel aus einem Textkorpus: Ganz wichtig ist, dass man dem Stalker einmal klipp und klar ohne Ausflüchte sagt, dass man keinen Kontakt will. (Berliner Zeitung, 25.08.2004).

Englisch: clearly and concisely, unequivocally, clear-cut.
Griechisch: ορθά κοφτά, καθαρά και ξάστερα.

3. lang und breit
Synonyme auf Deutsch: ausführlich, detailgenau, detailliert, differenziert, eingehend, erschöpfend, gründlich, haarklein, im Detail, in allen Details, in allen Einzelheiten, in aller Ausführlichkeit, ins Einzelne gehend, analytisch. Das Phrasem lang und breit könnte als das Gegenteil von kurz und bündig gesehen werden.

Englisch: at (great) length, widely, in all length, extensively, in (great) detail

Griechisch: λεπτομερέστατα, αναλυτικά, (εξηγώ κάτι) με το νι και με το σίγμα = (etwas) lang und breit (erklären)/des Langen und Breiten erklären.

Die ursprünglich nur auf räumliche Erstreckung bezogene

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Ακολουθώντας ένα γνωστό μοτίβο, μια απατεώνισσα [...] προσποιήθηκε ότι ήταν η κόρη του ατόμου που κλήθηκε και [...] παρέδωσε το τηλέφωνο σε έναν υποτιθέμενο αστυνομικό. [...] Η γυναίκα τού εξήγησε ορθά κοφτά ότι δεν είχε κόρη. (Südkurier, 27/08/2022).

Στα αγγλικά, τα ισοδύναμα για το kurz und bündig θα μπορούσαν να είναι: short and sweet ή to the point. Στα ελληνικά ορθά κοφτά, με λίγα λόγια. Στο τεύχος μας θα βρείτε και άλλες παρόμοιες φράσεις στη γερμανική γλώσσα, που αποτελούνται από τρεις λέξεις, δηλ. δύο επίθετα ή επιρρήματα που συνδέονται με το und (και).

2. Klipp und klar
Σημασία: εντελώς σαφώς, ξεκάθαρα, χωρίς περιστροφές, απερίφραστα, αναμφίβολα.

Αυτός ο ομοιοκατάληκτος δίδυμος τύπος προέρχεται από τον 19ο αιώνα. Φαίνεται να προέρχεται από τις διαλέκτους της Κάτω Γερμανίας, στις οποίες έχουν καταγραφεί προγενέστερες μορφές από τον 18ο αιώνα. Ο Sanders (1859) αποκαλεί την έκφραση klapp und klar και διαπιστώνει έτσι μια σύνδεση με το ρήμα klappen (κροταλίζω). Ακόμη φαίνεται να υφίσταται μια σχέση με το επιφώνημα klippklapp, το οποίο μιμείται ορισμένους ήχους (όπως το κροτάλισμα των παπουτσιών, το χτύπημα των αλόγων, τον μύλο σε ένα ορμητικό ρυάκι κλπ.) Όπως και στους περισσότερους δίδυμους τύπους φρασσεολογισμών, ο κανόνας εδώ είναι ότι ένα ανοιχτό φωνήεν (i) εμφανίζεται στην πρώτη λέξη και ένα κλειστό φωνήεν (a) στη δεύτερη λέξη. Αυτή η οικεία ηχητική δομή μπορεί να έδωσε αφορμή για τη σαφή παραγωγή μιας ενίσχυσης της λέξης από το επιφώνημα klippklapp. Μια άλλη ερμηνεία παραπέμπει στο αγροτικό εμπόριο βοοειδών ή αγελάδων: Όταν πωλούνταν βοοειδή, η προσφορά γινόταν δεκτή με μια ισχυρή χειραψία, η οποία μπορεί κάλλιστα να ηχεί στο αυτί ως klippklapp. Σε κάθε περίπτωση, αυτή η πιθανή προέλευση από τον χώρο του εμπορίου ταιριάζει με τη σημασία του εν λόγω φρασσεολογισμού.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Είναι πολύ σημαντικό να πει κανείς στον διώκτη καθαρά και ξάστερα, χωρίς δικαιολογίες, ότι δεν θέλει καμία επαφή. (Berliner Zeitung, 25/8/2004).

Αγγλικά: clearly and concisely, unequivocally, clear-cut.
Ελληνικά: ορθά κοφτά, καθαρά και ξάστερα.

3. Lang und breit
Σημασία: αναλυτικά, λεπτομερώς, εκτενώς, διαφοροποιημένα, σε βάθος, εξαντλητικά, διεξοδικά, σε όλες τις λεπτομέρειες, σε όλη την πληρότητα. Η φράση lang und breit θα μπορούσε να θεωρηθεί ως το αντίθετο της φράσης kurz und bündig.

Αγγλικά: at (great) length, widely, in all length, extensively, in (great) detail.

Ελληνικά: λεπτομερέστατα, αναλυτικά, (εξηγώ κάτι) με το νι και με το σίγμα = (etwas) lang und breit (εξηγάν)/des Langen und Breiten erklären.

Ο όρος lang (μακρύς), ο οποίος αρχικά αναφερόταν μόνο στη

Angabe lang hat redensartlich insbesondere zeitliche Bedeutung. Lang und breit ist eine Bewertung, die auf die Ausführlichkeit oder Weitschweifigkeit eines mündlichen Textes bezogen ist, ähnlich wie langatmig, langweilig und weitschweifig. Es handelt sich dabei stets um eine negative Bewertung, die um das Bild der „Kostbarkeit“ von Zeit rankt (<https://www.redensarten-index.de>).

Beispiel aus einem Textkorpus:
In mehreren Sitzungen haben wir lang und breit über das Thema diskutiert und eine Entscheidung getroffen. Jetzt fangen wir diese Diskussion doch nicht von vorne an, sagte [...] Uwe G [...]. [Neue Westfälische, 12.11.2021].

4.Nie und nimmer
Bedeutung: keinesfalls, auf keinen Fall, nie im Leben. Bei diesem umgangssprachlich und verstärkend benutzten Phrasem handelt es sich um eine Tautologie. Tautologien sind gleichbedeutende Wörter derselben Wortart, also Wortpaare wie ganz und gar, immer und ewig, nie und nimmer, in denen derselbe Sachverhalt mit einem sinngleichen oder sinnverwandten Ausdruck noch einmal gesagt wird.

Beispiel aus einem Textkorpus: Nie und nimmer hätte er mit dem Sieg bei solch einem bedeutenden Rennen wie in Hamburg gerechnet, erzählte er. (Hamburger Abendblatt, 29.07.2019).

Englisch: never ever.
Griechisch: ποτέ των ποτών.

5. Fix und fertig (sein)
Mit diesem umgangssprachlich gebrauchten Phrasem drückt man aus, dass jemand völlig erschöpft, übermüdet, todmüde, zerrüttet und entkräftet ist, dass etwas ganz und gar fertig, vollständig abgeschlossen, bereit, parat, erledigt, vollendet, fertiggestellt ist oder dass man fertig vorbereitet und einsatzbereit ist. Im Schweizerdeutschen ist auch der Ausdruck fixfertig zu finden.

Fix kommt wahrscheinlich vom Lateinischen fixus mit der Bedeutung fest. Im übertragenen Sinn ist jemand, der fest entschlossen ist, auch bereit, zu handeln. Das deutsche Adjektiv fix hat davon die Bedeutung schnell, hurtig. Die Wendung ist erstmals in der Literatur des Sturm und Drangs (Goethe, Lenz) nachgewiesen, wahrscheinlich aber im mündlichen Gebrauch wesentlich älter. Umgangssprachlich existiert auch die Verballhornung der Redensart fix und foxi sein, wobei „Fix und Foxi“ sich auf ein beliebtes deutsches Comic-Magazin (1953-2010) bezieht.

Beispiele aus Textkorpora:
1. Sich einzugestehen, dass doch nicht alles perfekt ist, man als junge Eltern manchmal fix und fertig ist und an die Grenzen seiner Kräfte stößt, fällt vielen schwer. (Neue Westfälische, 28.12.2018).

χωρική έκταση, έχει μια ιδιαίτερη χρονική σημασία όσον αφορά τον λόγο. Ο φρασσεολογισμός lang und breit είναι μια αξιολόγηση που σχετίζεται με την αναλυτικότητα και την έκταση ενός προφορικού κειμένου, κι έτσι έχει παρόμοια έννοια με το μακροσκελές, μακρόσυρτο, βαρετό και φλύαρο. Πρόκειται πάντα για μια αρνητική κρίση που περιστρέφεται γύρω από την εικόνα της «πολυτέλειας» του χρόνου.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Σε αρκετές συνεδριάσεις συζητήσαμε το θέμα εκτενώς και πήραμε μια απόφαση. Τώρα δεν πρόκειται να ξεκινήσουμε αυτή τη συζήτηση πάλι από την αρχή, δήλωσε [...] ο Uwe G [...]. (Neue Westfälische, 12/11/2021).

4. Nie und nimmer
Σημασία: με κανέναν τρόπο, σε καμία περίπτωση, ποτέ στη ζωή. Η φράση χρησιμοποιείται στην καθομιλουμένη, με ενισχυτικό και emphaticό τρόπο. Πρόκειται μάλιστα για ταυτολογία, ένα σχήμα λόγου στο οποίο μια έννοια εκφράζεται δύο και τρεις φορές με τις ίδιες σχεδόν ή και με ταυτόσημες λέξεις ή φράσεις, οπότε γίνεται επανάληψη του ίδιου νοήματος με άλλες λέξεις ή φράσεις. Στις ταυτολογίες οι επιμέρους λέξεις ανήκουν στα ίδια μέρη του λόγου και έχουν την ίδια ή παρόμοια σημασία, όπως ganz und gar, immer und ewig, nie und nimmer, όπου το ίδιο νόημα επαναλαμβάνεται με μια έκφραση που είναι πανομοιότυπη ή συγγενική ως προς τη σημασία.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Ποτέ των ποτών δεν περίμενε ότι θα κέρδιζε έναν τόσο σημαντικό αγώνα όπως αυτόν στο Αμβούργο, είπε. (Hamburger Abendblatt, 29/07/2019).

Αγγλικά: never ever.
Ελληνικά: ποτέ των ποτών.

5. Fix und fertig (sein)
Αυτή η φράση της καθομιλουμένης χρησιμοποιείται για να εκφράσει ότι κάποιος είναι τελείως κουρασμένος, καταρρακωμένος και εξαντλημένος, ότι κάτι έχει τελειώσει οριστικά, έχει ολοκληρωθεί πλήρως, είναι έτοιμο, έχει γίνει, ή ότι κάποιος ή κάτι είναι πλήρως προετοιμασμένο/ς και έτοιμο/ς για χρήση. Στα ελβετογερμανικά χρησιμοποιείται επίσης ο τύπος fixfertig.

Η λέξη fix προέρχεται πιθανότατα από το λατινικό fixus με τη σημασία σταθερός. Κατά μια μεταφορική έννοια, κάποιος που είναι σταθερά αποφασισμένος είναι επίσης έτοιμος να δράσει. Το γερμανικό επίθετο fix σημαίνει γρήγορος, βιαστικός. Η φράση εμφανίζεται για πρώτη φορά στη λογοτεχνία της περιόδου Θύελλα και Ορμή (Sturm und Drang) στον Goethe και τον Lenz, αλλά είναι μάλλον πολύ παλαιότερη στην προφορική χρήση. Υπάρχει επίσης μια καθομιλουμένη διατύπωση του ιδιωτισμού fix und foxi sein, όπου το «Fix und Foxi» αναφέρεται σε ένα δημοφιλές γερμανικό περιοδικό κόμικς (1953-2010).

Παραδείγματα από σώματα κειμένων:
1. Πολλοί άνθρωποι δυσκολεύονται να παραδεχτούν ότι δεν είναι όλα τέλεια, ότι ως νέος γονιός μερικές φορές εξαντλείσαι και φτάνεις στα όρια των δυνάμεών σου. (Neue Westfälische, 28/12/2018).

2. Immer mehr Skifahrer buchen ihre Ausrüstung zu Hause am Computer und holen sie dann fix und fertig am Ferienort ab. (Welt am Sonntag, 27.02.2005).

Englisch: exhausted, worn-out, dead, beat, or completely ready, finished, completed.

Griechisch: εξουθενωμένος, εξαντλημένος, τέζα, πτώμα, ή πανέτοιμος, ολοκληρωμένος.

6. Hoch und heilig
Bedeutung: (jemandem etwas) hoch und heilig (versprechen, beteuern, schwören, versichern), (jemandem etwas) mit allem Nachdruck, nachdrücklich (versprechen, beteuern, schwören, versichern), etwas demonstrativ beteuern, schwören, tausend Eide schwören, Stein und Bein schwören.

Der umgangssprachliche Ausdruck verweist auf einen hoch und heilig geleisteten Schwur, der an die weltliche (hoch) und die geistlich/göttliche Adresse (heilig) gerichtet ist und somit eine Verstärkung der Ernsthaftigkeit und Unverbrüchlichkeit darstellt.

Beispiel aus einem Textkorpus:
Medienzar Berlusconi hatte sogar demonstrativ in einer TV-Talkshow einen Vertrag mit dem italienischen Volk unterzeichnet, in dem er dieses Wunder hoch und heilig versprach. (Der Tagesspiegel, 02.06.2003).

Englisch: solemnly, faithfully (swear, promise).
Griechisch: (υπόσχομαι, ορκίζομαι) σε ότι έχω ιερό.

7. Kreuz und quer
Bedeutung: hin und her, ziellos, planlos, richtungslos, in alle Richtungen, hierhin und dorthin, durcheinander, chaotisch, ungeordnet, durchmischt.

Dieses Phrasem bezieht sich auf einander überkreuzende und überquerende Bewegungsrichtungen, was im Grunde dasselbe ist. Dadurch wird eine Verstärkung der Bedeutungskomponenten erreicht. Die Wendung ist erst seit dem 17. Jahrhundert belegt, wahrscheinlich aber viel älter.

Beispiel aus einem Textkorpus:
Der Anblick ist typisch für [den Berliner Stadtbezirk] Friedrichshain Kreuzberg: E Roller stehen *kreuz und quer* auf dem Bürgersteig, liegen umgekippt in Grünanlagen, landen in den Gewässern Berlins. (Berliner Morgenpost, 14.04.2022).

Englisch: crisscross, zigzag, all over the place.
Griechisch: εδώ κι εκεί, από δω και από κει, ανακατεμένα.

8. Gang und gäbe
Bedeutung: allgemein üblich, gebräuchlich, alltäglich, konventionell, gewohnt, gängig, geläufig, vertraut, allgemein übliche Vorgehensweise sein, häufig vorkommen, verbreitet sein.

Die Wörter gang und gäbe sind Verbaladjektive, die von

2. Όλο και περισσότεροι σκιέρ κάνουν κράτηση του εξοπλισμού τους μέσω του υπολογιστή στο σπίτι και στη συνέχεια τον παραλαμβάνουν έτοιμο για χρήση στο θέρετρο διακοπών. (Welt am Sonntag, 27/02/2005).

Αγγλικά: exhausted, worn-out, dead, beat or completely ready, finished, completed

Ελληνικά: εξουθενωμένος, εξαντλημένος, τέζα, πτώμα, ή πανέτοιμος, ολοκληρωμένος.

6. Hoch und heilig
Σημασία: υπόσχομαι, βεβαιώνω, ορκίζομαι σε κάποιον κάτι emphatic, επιδεικτικά, ορκίζομαι με χιλιάδες όρκους, ορκίζομαι σε ότι έχω ιερό.

Αυτή η έκφραση της καθομιλουμένης αναφέρεται σε όρκο που δίνεται με υψηλό και ιερό σκοπό, ο οποίος απευθύνεται στο κοσμικό (υψηλό, hoch) και στο πνευματικό/θεϊκό (ιερό, heilig) και έτσι αποτελεί ενίσχυση του σοβαρού και του αδιάρρηκτου.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Σε ένα τηλεοπτικό talk show ο τσάρος των μέσων ενημέρωσης Μπερλουσκόνι είχε μάλιστα υπογράψει επιδεικτικά ένα συμβόλαιο με τον ιταλικό λαό, στο οποίο υποσχόταν αυτό το θαύμα με τους πιο ιερούς όρκους. (Der Tagesspiegel, 02/06/2003).

Αγγλικά: solemnly, faithfully swear, promise.
Ελληνικά: υπόσχομαι, ορκίζομαι σε ότι έχω ιερό.

7. Kreuz und quer
Σημασία: μπρος-πίσω, άσκοπα, χωρίς στόχο, χωρίς κατεύθυνση, προς όλες τις κατευθύνσεις, εδώ κι εκεί, ακατάστατα, χαοτικά, αποδιοργανωμένα, ανακατεμένα.

Αυτή η φράση αναφέρεται στις μεταξύ τους τέμνουσες και διασταυρούμενες κατευθύνσεις κίνησης, που ουσιαστικά είναι το ίδιο πράγμα. Αυτό ενισχύει τις συνιστώσες του νοήματος. Η χρήση της έκφρασης αποδεικνύεται μόλις από τον 17ο αιώνα, αλλά είναι πιθανώς πολύ παλαιότερη.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Το θέαμα είναι χαρακτηριστικό για [τη συνοικία του Βερολίνου] Friedrichshain Kreuzberg: Τα ηλεκτρικά πατίνια βρίσκονται εδώ κι εκεί στο πεζοδρόμιο, κείτονται αναποδογυρισμένα σε χώρους πρασίνου, καταλήγουν μέσα στα ποτάμια του Βερολίνου. (Berliner Morgenpost, 14/4/2022).

Αγγλικά: crisscross, zigzag, all over the place.
Ελληνικά: εδώ κι εκεί, από δω και από κει, ανακατεμένα.

8. Gang und gäbe
Σημασία: κοινός, συνηθισμένος, συχνός, διαδεδομένος, καθημερινός, συμβατικός, οικείος, συνήθης, κοινή πρακτική.

Οι λέξεις gang και gäbe είναι ρηματικά επίθετα που προέρχονται από τα ρήματα gehen (πηγαίνω) και (geben) δίνω και δείχνουν την πορεία, την αξία (στην πραγματικότητα αυτό που μπορεί να πάει, να κυκλοφορήσει)

den Verben gehen und geben abstammen. Sie bedeuten Kurs oder Wert habend (eigentlich was gehen, umlaufen kann) und im Umlauf befindlich (eigentlich was gegeben werden kann) von Münzen und Waren. Die seit dem 14. Jahrhundert geläufige Zwillingsformel war ursprünglich ein Begriff des Münzwesens und bezeichnete gängige Münzen, d. h. Münzen, die im Umlauf waren (gingen) und für die es somit etwas zu kaufen gab. Daraus hat sich die Bedeutung der Annehmbarkeit, Üblichkeit und Erwünschtheit im Sinne von Normalität entwickelt. Heute wird die Redewendung oft auch für Fälle verwendet, die zwar sehr häufig vorkommen, in denen aber allgemeine (ethische, moralische oder juristische) Regeln verletzt werden.

Beispiel aus einem Textkorpus:
In großen Städten ist Carsharing längst gang und gäbe. Nutzer verzichten auf ein eigenes Auto und teilen ein Fahrzeug mit vielen anderen. (Neue Osnabrücker Zeitung, 15.12.2020).

Englisch: to be quite usual, nothing unusual, common practice, customary, commonplace.
Griechisch: είναι συνηθισμένο, συνήθης πρακτική.

9. Drunter und drüber
Bedeutung: es/alles geht planlos, ohne eine bestimmte Ordnung vor sich, es herrscht heillose Unordnung (negative Wertung oder Wandel, Umbruch, Verlust der bisherigen Ordnung), etwas/alles verläuft völlig ungeordnet, chaotisch, wechselhaft, durcheinander, etwas/alles ist außer Kontrolle geraten, es herrscht Chaos.

In dieser umgangssprachlichen Redensart wird das Durcheinander durch zwei gegensätzliche Bewegungen im Raum symbolisiert, wobei sich beide bezüglich eines (ungenannten) räumlichen Fixpunktes definieren. Die Reihenfolge der beiden Adverbien ist in der Redewendung gelegentlich vertauscht, z.B. es geht drüber und drunter.

Beispiel aus einem Textkorpus:
In Zeiten, in denen alles drunter und drüber geht, in denen auf nichts mehr Verlass ist und in denen die halbe Welt auf dem Kopf zu stehen scheint, ist es umso schöner, einen festen Anker zu haben. (Thurgauer Zeitung, 27.11.2021).

Englisch: higgledy-piggledy, topsy-turvy, upside down, everything goes haywire.
Griechisch: γίνεται χαμός, όλα είναι άνω-κάτω.

10. Durch dick und dünn
Bedeutung:
1. mit jemandem durch dick und dünn gehen, jemandem ein treuer Kamerad sein, in allen Situationen jemandes Freund sein, ihm helfen und ihn nie verlassen, gemeinsam gute und schlechte Zeiten erleben, solidarisch und treu sein, jemandem beistehen, mit jemandem gute und schlechte Zeiten erleben, ertragen, gemeinsam Höhen und Tiefen durchstehen.

2. jemand geht für jemanden oder etwas durch dick und dünn, alles Erdenkliche tun, sich in guten und schlechten Zeiten persönlich stark engagieren.

ή την κυκλοφορία (στην πραγματικότητα αυτό που μπορεί να δοθεί) νομισμάτων και αγαθών. Ο δίδυμος αυτός τύπος, ο οποίος χρησιμοποιείται από τον 14ο αιώνα, ήταν αρχικά ένας όρος που χρησιμοποιούνταν στη νομισματοκοπία και αναφερόταν σε κοινά νομίσματα, δηλαδή σε νομίσματα που κυκλοφορούσαν (πήγαιναν) και για τα οποία επομένως υπήρχε κάτι να αγοράσει κανείς. Από εκεί προήλθε η έννοια του αποδεκτού, του συνηθισμένου και του επιθυμητού με την έννοια της κανονικότητας. Σήμερα, η έκφραση χρησιμοποιείται συνήθως για περιπτώσεις που συμβαίνουν πολύ συχνά αλλά στις οποίες παραβιάζονται γενικοί (ηθικοί, δεοντολογικοί ή νομικοί) κανόνες.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Η κοινή χρήση αυτοκινήτων είναι εδώ και πολύ καιρό συνηθισμένη στις μεγάλες πόλεις. Οι πολίτες αφήνουν το δικό τους αυτοκίνητο και μοιράζονται ένα όχημα με πολλούς άλλους. (Neue Osnabrücker Zeitung, 15/12/2020).

Αγγλικά: to be quite usual, nothing unusual, common practice, customary, commonplace.
Ελληνικά: είναι συνηθισμένο, συνήθης πρακτική.

9.Drunter und drüber
Σημασία: κάτι πάει ή όλα πάνε χάλια, στραβά, χωρίς ιδιαίτερη τάξη, υπάρχει απελπιστική αταξία (αρνητική αξία ή αλλαγή, αναστάτωση, απώλεια της προηγούμενης τάξης), κάτι/όλα είναι εντελώς αποδιοργανωμένο/α, χαοτικό/ά, ευμετάβλητο/α, ανακατεμένο/α, κάτι/όλα είναι εκτός ελέγχου, επικρατεί χάος.

Σε αυτή την έκφραση της καθομιλουμένης, το χάος συμβολίζεται από δύο αντίθετες κινήσεις στο χώρο, οι οποίες ορίζονται και οι δύο σε σχέση με ένα (άνωνυμο) σταθερό σημείο στο χώρο. Η σειρά των δύο επιρρημάτων στην ιδιωματική έκφραση περιστασιακά αντιστρέφεται, π.χ. es geht drüber und drunter.

Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Σε καιρούς που όλα πάνε στραβά, που δεν μπορεί να βασιστεί κανείς σε τίποτα και που ο μισός κόσμος μοιάζει να είναι ανάποδα, είναι ακόμη καλύτερο να έχεις μια σταθερά. (Thurgauer Zeitung, 27/11/2021).

Αγγλικά: higgledy-piggledy, topsy-turvy, upside down, everything goes haywire.
Ελληνικά: γίνεται χαμός, όλα είναι άνω-κάτω.

10. Durch dick und dünn
Σημασία:
1. να αντέχεις στα δύσκολα με κάποιον, να είσαι πιστός σύντροφος σε κάποιον, να είσαι φίλος κάποιου σε όλες τις καταστάσεις, να τον βοηθάς και να μην τον εγκαταλείπεις ποτέ, να βιώνεις καλές και κακές στιγμές μαζί, να δείχνεις αλληλεγγύη και αφοσίωση, να στέκεσαι δίπλα σε κάποιον, να αντέχεις, να περνάς τα πάντα μαζί.

2. Κάποιος αντέχει δυσκολίες για κάποιον ή κάτι, κάνει ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς, κάνει μια ισχυρή προσωπική δέσμευση σε καλές και κακές στιγμές.

Dieses umgangssprachliche Phrasem findet sich recht häufig in Kontaktanzeigen, wird aber oft auch für den Umgang mit Haustieren (Hunden) verwendet. Es zeigt Solidarität und Verbundenheit.

Die Bedeutung der Unaufhaltsamkeit wird in vielen Sprachen durch Reihenbildungen ausgedrückt. Vergleichen kann man dazu das lateinische per saxa per ignes ambulare (über Steine und Feuer wandern) oder das englische go through thick and thin, wobei die letztere idiomatische Wendung wie die deutsche Redensart den germanischen Stabreim bewahrt hat. Nach Grimms Deutschem Wörterbuch kann auch analog zum französischen passer au travers de la boue an Schlamm und Wasser des unbefestigten Weges gedacht werden. Eine ähnliche Deutung bezieht sich auf die semantische Nähe von dick zu dicht, was auf stark bewachsenes und unwegsames Gelände verweist. Beispiel aus einem Textkorpus: Wir alle suchen doch Menschen, die mit uns durch dick und dünn gehen. Wir suchen alle nach Verständnis für unsere Sorgen und Nöte, wir alle brauchen Freunde und Freundinnen, mit denen wir gute und schwere Zeiten teilen können. (Mittelbayerische, 18.09.2019).

Englisch: go with somebody through thick and thin, through foul and fair.
Griechisch: τρώω με κάποιον ψωμί κι αλάτι.

Literaturverzeichnis

- Burger, Harald (2015): Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. 5. Auflage.
- Duden 11 Redewendungen (2015). Berlin: Dudenverlag.
- Ettinger Phraseologie und Phraseodidaktik: <https://www.ettinger-phraseologie.de/>
- <https://de.greeklex.net/>
- <https://de.langenscheidt.com/>
- <https://de.pons.com/%C3%BCbersetzung/deutsch-griechisch>
- <https://www.duden.de/>
- <https://www.dwds.de/>
- <https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- <https://www.redensarten-index.de/>
- <https://www.wordreference.com/ende/>

Αυτή η φράση της καθομιλουμένης συναντάται αρκετά συχνά σε προσωπικές αγγελίες, αλλά χρησιμοποιείται επίσης συχνά για την ενασχόληση με τα κατοικίδια ζώα (σκύλους), καθώς δείχνει αλληλεγγύη και προσήλωση.

Η έννοια του ακατάσχετου εκφράζεται σε πολλές γλώσσες μέσω σχηματισμών σειράς. Μπορούμε να συγκρίνουμε με το λατινικό per saxa per ignes ambulare (περνά μέσα από πέτρα και φωτιά, όπως δια πυρός και σιδήρου) ή το αγγλικό go through thick and thin. Η τελευταία ιδιωματική έκφραση, όπως και το γερμανικό ιδίωμα, έχει διατηρήσει τη γερμανική ομοιοκαταληξία. Σύμφωνα με το γερμανικό λεξικό του Γκρίμ, η έκφραση μπορεί επίσης να είναι ανάλογη με το γαλλικό passer au travers de la boue, που αναφέρεται στη λάσπη και το νερό ενός χωμάτινου μονοπατιού. Μια παρόμοια ερμηνεία σχετίζεται με τη σημασιολογική εγγύτητα του dick (χοντρός) με το dicht (πυκνός), το οποίο αναφέρεται σε έντονα κατάφυτο και δύσβατο έδαφος. Παράδειγμα από σώμα κειμένων: Όλοι ψάχνουμε ανθρώπους που θα μας σταθούν σε δύσκολες στιγμές. Όλοι αναζητούμε κατανόηση για τις ανησυχίες και τις δυσκολίες μας, όλοι χρειαζόμαστε φίλους με τους οποίους μπορούμε να μοιραστούμε καλές και δύσκολες στιγμές. (Mittelbayerische, 18/09/2019).

Αγγλικά: go with somebody through thick and thin, through foul and fair.
Ελληνικά: τρώω με κάποιον ψωμί κι αλάτι.

Βιβλιογραφία

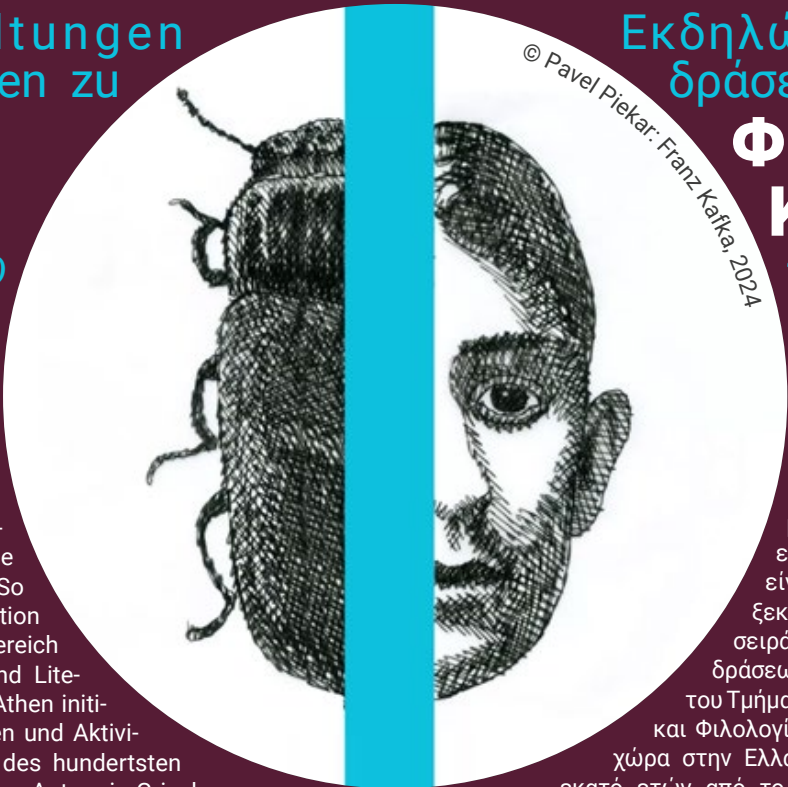
- Burger, Harald (2015): Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. 5. Auflage.
- Duden 11 Redewendungen (2015). Berlin: Dudenverlag.
- Ettinger Phraseologie und Phraseodidaktik: <https://www.ettinger-phraseologie.de/>
- <https://de.greeklex.net/>
- <https://de.langenscheidt.com/>
- <https://de.pons.com/%C3%BCbersetzung/deutsch-griechisch>
- <https://www.duden.de/>
- <https://www.dwds.de/>
- <https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- <https://www.redensarten-index.de/>
- <https://www.wordreference.com/ende/>

Veranstaltungen und Aktionen zu FRANZ KAFKA
Ende oder Anfang(?)

„Ich bin das Ende oder der Anfang“, schrieb Kafka 1918. Wenn wir dies als Frage behandeln, ist die Antwort zweideutig.“ So beginnt die Präsentation der Reihe vom Fachbereich Deutsche Sprache und Literatur der Universität Athen initiierten Veranstaltungen und Aktivitäten, die anlässlich des hundertsten Todestages des großen Autors in Griechenland stattfinden. Weiter heißt es: „Kafka war sowohl ein Ende, da er einer Welt angehörte, die im Strudel des Totalitarismus und des Zweiten Weltkriegs unterging, aber er ist auch ein Anfang: eine herausragende und besonders einflussreiche Figur der Moderne. Er ist nämlich der einzige Schriftsteller, der mit seinem Namen in so vielen Sprachen der Welt und natürlich auch im Griechischen einen neuen Begriff eingeführt hat. Es ist ein Begriff, mit dem wir das alptraumhaft Bizarre, das düster Absurde beschreiben. Es ist kein Zufall, dass sein Werk, das größtenteils unvollendet bleibt und sich durch einen ironischen, fast humorvollen Blick auf die moderne Welt auszeichnet, nach wie vor auffallend aktuell ist. Im Jahr 2024, in dem sich sein Todestag zum 100. Mal jährt, zielen die Veranstaltungen zu Ehren dieses bedeutenden Schriftstellers nicht nur darauf ab, Aspekte seines Werks zu erfassen, sondern auch ein Sprungbrett für die künstlerische Auseinandersetzung mit dem rätselhaften und so faszinierenden kafkaesken Universum zu bieten.“

In der ersten Jahreshälfte 2024 haben bereits viele interessante Veranstaltungen stattgefunden: Die Eröffnungsveranstaltung an der Universität Athen wurde von der Eröffnung der Ausstellung „Kafka und Prag“ begleitet. Es folgten Diskussionen und Filmvorführungen über den Autor und seinen Einfluss auf die Art und Weise, wie wir die Welt wahrnehmen, über Theater, Kino und das Thema Macht, eine Comic-Ausstellung im Goethe-Institut in Athen, und es fanden bereits Kunst-, Musik-, Theater- und Performance-Veranstaltungen statt. Gleichzeitig wurde ein Workshop zum kreativen Schreiben organisiert und monatlich gibt es Podcasts unter dem Titel „Kafcast“. Wir sind sehr gespannt auf das Herbst- und Winterprogramm, das wir in unserer Septemberausgabe vorstellen werden.

Hier können Sie im Detail sehen, was bisher passiert ist und welche Personen dazu beigetragen haben.
—Weiterleitung

Εκδηλώσεις και δράσεις για τον ΦΡΑΝΤΣ ΚΑΦΚΑ
Τέλος ή αρχή(;)

«Είμαι το τέλος ή η αρχή», έγραψε ο Κάφκα το 1918. Αν αυτό το αντι/μετωπίσουμε ως ερώτημα, η απάντηση είναι αμφίσημη.» έτσι ξεκινά η παρουσίαση της σειράς εκδηλώσεων και δράσεων που με πρωτοβουλία του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα για τη συμπλήρωση εκατό ετών από το θάνατο του κορυφαίου συγγραφέα, και συνεχίζει: «Ο Κάφκα ήταν τόσο ένα τέλος στο βαθμό που ανήκε σε έναν κόσμο που χάθηκε στη δίνη του ολοκληρωτισμού και του 2ου παγκοσμίου πολέμου, αλλά είναι επίσης και μια αρχή: μια εξέχουσα και ιδιαίτερως επιδραστική μορφή του μοντερνισμού. Είναι άλλωστε ο μόνος συγγραφέας που εισήγαγε με το όνομά του έναν νέο όρο σε πάρα πολλές γλώσσες του κόσμου και βέβαια και στα ελληνικά. Πρόκειται για έναν όρο με τον οποίο περιγράφουμε το εφιαλτικά αλλόκοτο, το ζοφερά παράλογο. Δεν είναι τυχαίο, ότι το έργο του, που το μεγαλύτερο μέρος του έμεινε ημιτελές και χαρακτηρίζεται από μια ειρωνική, σχεδόν χιουμοριστική ματιά πάνω στον σύγχρονο κόσμο, παραμένει εντυπωσιακά επίκαιρο. Το 2024, που συμπληρώνονται 100 χρόνια από τον θάνατό του, οι δράσεις, που γίνονται για να τιμήσουν αυτόν τον κορυφαίο συγγραφέα, έχουν ως στόχο όχι μόνο να αποτυπώσουν όψεις του έργου του, αλλά και να αποτελέσουν εφελκυστήριο καλλιτεχνικής ενασχόλησης με το αινιγματικό και τόσο συναρπαστικό καφκικό σύμπαν.»

Μέχρι τώρα έχουν πραγματοποιηθεί πολλά και ενδιαφέροντα: η εναρκτήρια εκδήλωση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών συνοδεύτηκε από τα εγκαίνια της έκθεσης «Ο Κάφκα και η Πράγα». Ακολούθησαν συζητήσεις και προβολές σχετικά με τον συγγραφέα και την επίδρασή του στο πως αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο, σχετικά με το θέατρο, τον κινηματογράφο άλλα και με το θέμα της εξουσίας, έγινε έκθεση κόμικς στο ινστιτούτο Goethe της Αθήνας, ενώ έχουν ήδη πραγματοποιηθεί εικαστικά, μουσικά και θεατρικά δρώμενα και περφόρμανς. Ταυτόχρονα, έχει οργανωθεί εργαστήριο δημιουργικής γραφής, ενώ έχουν βγει στο αέρα podcasts με τίτλο «Kafcast». Αναμένουμε με πολύ ενδιαφέρον το πρόγραμμα για το φθινόπωρο και τον χειμώνα, το οποίο θα σας παρουσιάσουμε στην έκδόσή μας του Σεπτεμβρίου.

Εδώ μπορείτε να δείτε αναλυτικά τι έχει συμβεί μέχρι τώρα και ποιοι άνθρωποι έχουν συντελέσει.
[Παραπομπή](#)

LOLA RENNT RE-RELEASED!

© United Archives / Impress / Picture Alliance

ΤΡΕΞΕ, ΛΟΛΑ, ΤΡΕΞΕ ΕΠΑΝΑΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ!

Das war das absolute Come-Back des deutschen Films in den Kinos weltweit. 1998. Wie man damals **schrieb**: „Lola rennt“ ist wahrscheinlich ‚der‘ deutsche Film der späten 90er Jahre. Schnell, pulsierend, dynamisch ist der Thriller, der auf herausragende Weise das Lebensgefühl dieser Zeit einfängt. Tom Tykwer schaffte es mit ‚Lola rennt‘, die deutsche Filmindustrie aus ihrem Schneewittchenschlaf zu wecken und auf dem internationalen Parkett zu beweisen, dass auch Filme ‚made in Germany‘ durch Originalität und Experimentierfreudigkeit glänzen können. Für den Regisseur und seine damalige Lebensgefährtin Franka Potente sollte das Werk, welches auf den Filmfestivals weltweit gefeiert und obendrein zu einer der kommerziell erfolgreichsten deutschen Produktionen im Ausland wurde, den großen Durchbruch bedeuten.“

Nun, zum 25. Jubiläum hat Sony den Film mit kleinen Änderungen wieder in die Kinos gebracht. Die Geschichte: Lola und ihr Freund Manni, gespielt von Moritz Bleibtreu, müssen innerhalb von 20 Minuten 100.000 Mark auftreiben, um Mannis Leben zu retten, da er in illegalen Geschäften verwickelt ist. Handgefilmte Actionszenen, Animationen und schwarz-weiß-Fotos machen die spezielle, bis heute oft nachgeahmte Ästhetik des Streifens aus.

Nach dem Welterfolg rannte die Figur Lola immer weiter und weiter, wurde zu einer Ikone der Popkultur: Durch ein Musikvideo der Band Bon Jovi, eine Folge der Kinderserie „Phineas und Ferb“ und die Show „Die Simpsons“. Für Regisseur Tom Tykwer lieferten „Die Simpsons“ die beste Adaption. „Es war lustig, denn niemand hat uns vorher gefragt“. Plötzlich habe er die Folge im Fernsehen gesehen und sich sehr gefreut. „Das war wahrscheinlich besser als jeder Preis, den wir jemals hätten bekommen können“, sagte er der Nachrichtenagentur Associated Press.

In den beiden Jahren nach dem Kinostart fühlte sich Hauptdarstellerin Potente wie ein Rockstar. Irgendwann habe sie sogar aufgehört, die vielen Preise abzuholen, die der Film gewann. „Als wir einen MTV-Award bekamen, dachte ich: Das war's. Ich konnte einfach nicht. Ich blieb einfach auf der Couch liegen.“

Tykwer drehte später die erfolgreiche Serie „Babylon Berlin“, die auch im griechischen Fernsehen ausgestrahlt worden ist. Wir wünschen uns, dass Lola bald in die griechischen Freiluftkinos kommt.

Quellen: AP, Variety, Stern

Ήταν το απόλυτο comeback του γερμανικού κινηματογράφου στις κινηματογραφικές αίθουσες παγκοσμίως. 1998. Όπως είχε **γραφτεί** τότε: «Το 'Τρέξε, Λόλα, τρέξε' είναι ίσως 'ή γερμανική ταινία των τελών της δεκαετίας του '90. Γρήγορο, παλλόμενο, δυναμικό, η ταινία δράσης αποτυπώνει με εξαιρετικό τρόπο τη στάση ζωής της εποχής. Με το ο Tom Tykwer κατάφερε να ξυπνήσει τη γερμανική κινηματογραφική βιομηχανία από τον λήθαργό της και να αποδείξει στη διεθνή σκηνή ότι οι ταινίες ‚made in Germany‘ μπορούν κι αυτές να λάμπουν με πρωτοτυπία και διάθεση για πειραματισμό. Για τον σκηνοθέτη και την τότε σύντροφό του Franka Potente, η ταινία, η οποία αποθεώθηκε σε κινηματογραφικά φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο και έγινε μια από τις πιο επιτυχημένες εμπορικά γερμανικές παραγωγές στο εξωτερικό, έμελλε να αποτελέσει τη μεγάλη τους επανάσταση».

Τώρα, για την 25η επέτειο, η Sony επανέφερε την ταινία στους κινηματογράφους με μικρές αλλαγές. Η ιστορία: Η Lola και ο φίλος της Manni, τον οποίο υποδύεται ο Moritz Bleibtreu, πρέπει να συγκεντρώσουν 100.000 μάρκα μέσα σε 20 λεπτά για να σώσουν τη ζωή του Manni που είναι μπλεγμένος σε παρανομίες. Σκηνές δράσης γυρισμένες στο χέρι, κινούμενα σχέδια και ασπρόμαυρες φωτογραφίες συνθέτουν την ιδιαίτερη αισθητική της ταινίας, η οποία αποτελεί πηγή μίμησης συχνά, ακόμη και σήμερα.

Μετά την παγκόσμια επιτυχία της, ο χαρακτήρας της Λόλα συνέχισε να τρέχει και τρέχει, και έγινε είδωλο της ποπ κουλτούρας: μέσα από ένα μουσικό βίντεο του συγκροτήματος Bon Jovi, ένα επεισόδιο της παιδικής σειράς «Phineas and Ferb» και την εκπομπή «The Simpsons». Για τον σκηνοθέτη Tom Tykwer, οι «Simpsons» αποτέλεσαν την καλύτερη διασκευή. «Ήταν αστείο, γιατί κανείς δεν μας ρώτησε εκ των προτέρων». Ξαφνικά είδε το επεισόδιο στην τηλεόραση και ενθουσιάστηκε. «Αυτό ήταν μάλλον καλύτερο από οποιοδήποτε βραβείο θα μπορούσαμε ποτέ να πάρουμε», δήλωσε στο πρακτορείο ειδήσεων Associated Press.

Στα δύο χρόνια που ακολούθησαν την κυκλοφορία της ταινίας, η πρωταγωνίστρια Potente αισθάνθηκε σαν ροκ σταρ. Κάποια στιγμή, σταμάτησε ακόμη και να παίρνει τα πολλά βραβεία που κέρδιζε η ταινία. «Όταν πήραμε ένα βραβείο του MTV, σκέφτηκα: αυτό ήταν, δεν μπορώ άλλο. Απλά δεν μπορούσα να το κάνω και έμεινα στον καναπέ».

Ο Tykwer γύρισε αργότερα την επιτυχημένη σειρά «Babylon Berlin», η οποία προβλήθηκε και στην ελληνική τηλεόραση. Ελπίζουμε ότι η «Λόλα» θα κυκλοφορήσει σύντομα στους ελληνικούς θερινούς κινηματογράφους.

Πηγές: AP, Variety, Stern

ΟΙ RAMMSTEIN ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΖΩΝΑΚΗΣ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΜΑΘΕΙ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

Πρόκειται για ένα από τα πιο διάσημα γερμανικά ροκ συγκροτήματα της εποχής μας. Οι Rammstein, που μπορούν να δώσουν συναυλίες μπροστά σε **200.000** οπαδούς, ενθουσίασαν και το ελληνικό κοινό στις 30 Μαΐου στο Ολυμπιακό Στάδιο της Αθήνας. Πολλές χιλιάδες θαυμαστές από όλη τη χώρα αλλά και από το εξωτερικό βρέθηκαν στο στάδιο για να απολαύσουν ζωντανά το συγκρότημα. Μια εντυπωσιακή παραγωγή επί σκηνής με εντυπωσιακά πυροτεχνήματα δημιούργησαν μια ατμόσφαιρα που σίγουρα θα μείνει αξέχαστη στο κοινό.

Όσον αφορά την διαφήμιση, έγινε κάτι ασυνήθιστο και σίγουρα έξυπνο: σε ένα **βίντεο** που κυκλοφόρησε ένα μήνα πριν από τη συναυλία, ο Έλληνας ποπ σταρ Γιώργος Μαζωνάκης εμφανίζεται στο διαμέρισμά του. Ο Μαζωνάκης, ο οποίος έχει τρομερή ομοιότητα με τον τραγουδιστή του συγκροτήματος Till Lindemann, και ήταν παρεμπιπτόντως στη συναυλία επί σκηνής, εμφανίζεται να θέλει να μάθει λίγα γερμανικά για να μπορεί να καταλαβαίνει τους στίχους των τραγουδιών των Rammstein και να τραγουδάει μαζί τους. Γι' αυτό και στο βίντεο τηλεφωνεί σε κάποιο φροντιστήριο ξένων γλωσσών και ζητά πληροφορίες για κάποια μαθήματα γερμανικών. Οκ, Γιώργο, αν θες, επικοινωνήσε και μαζί μας – σε αναλαμβάνουμε ευχαρίστως!

RAMMSTEIN IN ATHEN GIORGOS MAZONAKIS WOLLTE DEUTSCH LERNEN

Es geht um eine der berühmtesten deutschen Rockbands unserer Zeit. Die Gruppe Rammstein, die Konzerte vor **200.000** Fans geben können, begeisterten auch das griechische Publikum am 30. Mai im Athener Olympiastadion. Viele tausende Fans aus dem ganzen Land aber auch aus dem Ausland kamen zum Stadion, um die Band live zu genießen. Eine imposante Bühnenszenierung mit beeindruckenden Feuerwerken schufen eine Atmosphäre, die den Zuschauer:innen sicherlich unvergesslich bleiben wird.

Der Werbegag war außergewöhnlich, einfallsreich und clever: in einem **Video**, das einen Monat vor dem Konzert veröffentlicht wurde, war der griechische Popstar Giorgos Mazonakis in seiner Wohnung zu sehen. Mazonakis, der dem Rammstein-Frontmann Till Lindemann übrigens sehr ähnlich sieht und mit auf der Konzertbühne war, will angeblich ein bisschen Deutsch lernen, damit er die Liedertexte von Rammstein verstehen und mitsingen kann. Deshalb ruft er im Video in einem Sprachinstitut an und fragt nach Informationen über Deutschkurse. Na dann, Giorgos, wenn du willst, melde dich doch bei uns – wir überhemen gerne!

SOMMER IN DEN BERGEN GRIECHENLANDS

WARUM EIGENTLICH NICHT?

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΑ
ΓΙΑΤΙ ΟΧΙ;

Foto: N. Alexatos

Dies schlägt nun das deutsche Nachrichten-Portal rnd seinen Leser:innen als **Alternative** zu den teuren touristischen Reisezielen Griechenlands vor. Die angestiegenen Preisen sind ein europa-weites Problem und für deutsche Tourist:innen ist eine Reise auf die griechischen Inseln und an die Küste oft finanziell nicht tragbar. Dazu kommt die Tatsache, dass die Belastung der beliebten Reiseziele durch die großen Mengen von Besucher:innen zu spüren ist und so wenden sich Menschen davon ab, an solchen Orten den Urlaub zu verbringen. Nicht zuletzt spielt auch der Klimawandel eine Rolle. Viele wollen sich auf keinesfalls der unerträglichen Hitze aussetzen.

Dabei bietet Griechenland ruhigere, temperaturmäßig angenehmere und natürlich günstigere Alternativen. Das sind die griechischen Berge, laut dem rnd: „Wer Urlaub in Griechenland machen möchte, denkt oft an ein wenig Sightseeing in Athen, gefolgt von Strandurlaub am Meer. Deswegen sind die griechischen Strände auf dem Festland oder auf beliebten Urlaubsinseln wie Mykonos, Santorin oder Kreta oft überfüllt. Nicht nur das: Überall steigen zur Hauptsaison die Preise, unter anderem für die Fähre. Da dies vielen Einheimischen mittlerweile zu teuer ist, machen sie zunehmend Urlaub in den Bergen. Dabei sind die griechischen Berge unter ausländischen Touristinnen und Touristen noch ein Geheimtipp.“ Von dem her – ein guter Insider-Tipp, nicht nur für die deutschsprachigen Menschen, sondern auch für Sie!

Αυτό προτείνει τώρα η γερμανική ειδησεογραφική πύλη rnd στους αναγνώστες της ως **εναλλακτική** λύση στους ακριβούς τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα. Η άνοδος των τιμών αποτελεί πανευρωπαϊκό πρόβλημα και ένα ταξίδι στα ελληνικά νησιά και τις ακτές είναι συχνά οικονομικά απρόσιτο για τους Γερμανούς τουρίστες. Σε αυτό έρχεται να προστεθεί το γεγονός ότι ο μεγάλος αριθμός επισκεπτών επιβαρύνει τους δημοφιλείς προορισμούς και πολλοί άνθρωποι αποφεύγουν να περνούν τις διακοπές τους σε τέτοια μέρη. Τέλος, ρόλο παίζει και η κλιματική αλλαγή. Πολλοί άνθρωποι δεν θέλουν να εκτίθενται στην αφόρητη ζέστη.

Η Ελλάδα προσφέρει πιο ήσυχες, πιο ευχάριστες θερμοκρασίες και, φυσικά, φθηνότερες εναλλακτικές λύσεις. Αυτές είναι στα ελληνικά βουνά, σύμφωνα με την rnd: «Οι άνθρωποι που θέλουν να κάνουν διακοπές στην Ελλάδα συχνά σκέφτονται λίγο τα αξιοθέατα στην Αθήνα και μετά διακοπές στην παραλία δίπλα στη θάλασσα. Γι' αυτό και οι ελληνικές παραλίες στην ηπειρωτική χώρα ή σε δημοφιλή νησιά διακοπών, όπως η Μύκονος, η Σαντορίνη ή η Κρήτη, είναι συχνά υπερπλήρεις. Και όχι μόνο αυτό: οι τιμές αυξάνονται παντού κατά τη διάρκεια της υψηλής περιόδου, συμπεριλαμβανομένων των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων. Καθώς όλο αυτό είναι πλέον πολύ ακριβό για πολλούς ντόπιους, κάνουν όλο και περισσότερο τις διακοπές τους στα βουνά. Ωστόσο, τα ελληνικά βουνά εξακολουθούν να τα γνωρίζουν λίγοι ξένοι τουρίστες». Μια καλή συμβουλή από τους insiders, όχι μόνο για τους γερμανόφωνους, αλλά και για εσάς!

Die Frau an der Urne

03

Η γυναίκα στην κάλπη

Anna Kagioglou

Als das Datum der diesjährigen Europawahl näher rückte, fragte ich mich, wie viele Frauen aus Deutschland und Griechenland ihre Länder im Europäischen Parlament vertreten. Die Prozentsätze waren nicht so ermutigend, wenn man bedenkt, dass nur 5 (23,8 %) griechische Frauen von insgesamt 21 Abgeordneten und 35 (36,4 %) deutsche Frauen von 96 Abgeordneten ihr Land vertreten.

Der nächste Gedanke war: Na ja gut, und wann genau haben wir das Wahlrecht bekommen? Wann gelang es der Frau, im politischen Geschehen ihres Landes aktiv zu sein?

Als ich eine kurze Recherche begann, stellte ich mit Überraschung den Zeitunterschied zwischen den beiden Ländern fest, da in Griechenland die Gewährung politischer Rechte an Frauen mit großer Verzögerung erfolgte, nämlich erst 1934 bei den Kommunalwahlen und 1952 bei den Parlamentswahlen in Gegensatz zu Deutschland, wo Frauen bereits 1918 das Wahlrecht erhielten.

Aber was ist in Deutschland historisch passiert, so dass das Wahlrecht der Frauen so früh erobert wurde? Nach dem Ende des Ersten Weltkriegs und der Novemberrevolution kam es zum Ende der Monarchie in Deutschland und zum Beginn der bekannten Weimarer Republik. Daher wurde der sogenannte „Rat der Volksbeauftragten“ eingesetzt mit der Verantwortung, die ersten demokratischen Wahlen in Deutschland zu organisieren, die 1918 auch das Wahlrecht der Frauen vorsahen. Im Rahmen der neuen Weimarer Verfassung wurde im November 1919 offiziell das allgemeine, gleiche und direkte Wahlrecht für Männer und Frauen über 20 Jahren beschlossen.

Offensichtlich wurde die Rolle der Frau aufgrund der Nachkriegsbedingungen in Deutschland gestärkt, so dass die Frau nun als eine wertvolle Arbeitskraft berech-

Καθώς πλησίαζε η ημερομηνία των φετινών Ευρωεκλογών αναρωτήθηκα, πόσες γυναίκες τόσο από την Γερμανία όσο και από την Ελλάδα εκπροσωπούν τις χώρες τους στα έδρανα της ευρωπαϊκής βουλής. Τα ποσοστά δεν ήταν και τόσο ενθαρρυντικά αν αναλογιστεί κανείς ότι μόλις 5 (23,8%) Ελληνίδες σε σύνολο 21 Ευρωβουλευτών και 35 (36,4%) Γερμανίδες μεταξύ 96 Ευρωβουλευτών εκπροσωπούν την χώρα τους.

Η επόμενη σκέψη ήταν να αναρωτηθώ: ωραία, και πότε ακριβώς αποκτήσαμε το δικαίωμα της ψήφου; πότε κατάφερε η γυναίκα να είναι ενεργή στα πολιτικά δρώμενα της χώρας της;

Ξεκινώντας μια σύντομη έρευνα διαπίστωσα με έκπληξη την χρονική απόκλιση μεταξύ των δύο χωρών, μιας και στην Ελλάδα, η απονομή πολιτικών δικαιωμάτων στις γυναίκες πραγματοποιήθηκε με μεγάλη καθυστέρηση, μόλις το 1934 για τις δημοτικές εκλογές και το 1952 για τις βουλευτικές σε αντίθεση με την Γερμανία, όπου οι γυναίκες απέκτησαν το δικαίωμα ψήφου ήδη από το 1918.

Όμως τι συνέβη ιστορικά στη Γερμανία και κατακτήθηκε από τόσο νωρίς το δικαίωμα ψήφου για τις γυναίκες; Μετά το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου και την επανάσταση του Νοεμβρίου (Novemberrevolution, έτσι σηματοδοτήθηκε το τέλος της μοναρχίας στη Γερμανία και η αρχή της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης (Weimarer Republik). Στην προσωρινή κυβέρνηση (Rat der Volksbeauftragten) ανατέθηκε λοιπόν και η ευθύνη να οργανώσει τις πρώτες δημοκρατικές εκλογές πια της Γερμανίας, η οποία εισηγήθηκε το δικαίωμα ψήφου των γυναικών το 1918. Στο πλαίσιο του νέου συντάγματος της Βαϊμάρης αποφασίστηκε και επίσημα τον Νοέμβριο 1919 η καθολική, ίση και άμεση ψηφοφορία για άνδρες και γυναίκες άνω των 20.

Προφανώς ενδυναμώθηκε ο ρόλος της γυναίκας λόγω των

Foto: Rafał Szczawiński / Unsplash

net wurde. Allerdings wissen nur wenige über den großen Kampf der Frauenbewegung Bescheid, die Jahre zuvor für Frauenrechte gekämpft hat.

Bereits 1849 veröffentlichte Louise Otto, eine bedeutende Aktivistin ihrer Zeit und Herausgeberin einer Frauenzeitschrift, Artikel, die sich für die Gleichberechtigung der Frau auf allen Ebenen einsetzten, wobei ihre Beteiligung an der Politik und damit auch bei den Wahlen eingeschlossen war. Louise ergriff die Initiative, die zur Gründung des Frauenverbandes „Der erste Frauen-Stimmrechtsverband in Deutschland“ (1902) führte und die ersten Schritte zur Erlangung des Wahlrechts begannen und erreichten ihren Höhepunkt im Ersten Weltkrieg, als verschiedene deutsche Frauenorganisationen gegründet wurden und zusammenarbeiteten (Bund Deutscher Frauenvereine), was zu verschiedenen Aktionen und Protesten für ihre Rechte führte.

In Griechenland hingegen wurde eine lange Verzögerung bei der Frage der politischen Rechte der Frauen festgestellt. Im Jahr 1934 durften Frauen erstmals an Kommunalwahlen teilnehmen, allerdings waren nur über 30-Jährige mit einem gewissen Bildungsabschluss wahlberechtigt, so dass die Wahlbeteiligung angesichts der Umstände äußerst gering war. Charakteristisch ist auch die folgende Aussage der damals beliebten Schauspielerin Marikas Kotopoulis: „Diejenigen Frauen, die wählen wollen, sind hässlich und möchten keine Kinder bekommen“. Im Jahr 1952 wurde schließlich das Frauenwahlrecht verabschiedet, das jedoch aufgrund bürokratischer und offenbar absichtlicher Verzögerungen nur auf dem Papier blieb. Die Beteiligung von Frauen an den Parlamentswahlen erfolgte schließlich bei den Wahlen von 1956.

Erwähnenswert ist hier, dass die damalige Gesellschaft von Konservatismus und einem ausgeprägten Patriarchat bezeichnet war, da sich die Rolle der Frau überwie-

μεταπολεμικών συνθηκών της Γερμανίας όπου πλέον το γυναικείο φύλο ήταν μια υπολογίσιμη εργατική δύναμη, ωστόσο λίγοι γνωρίζουν για τον μεγάλο αγώνα του γυναικείου κινήματος που μαχόταν για τα δικαιώματα της γυναίκας χρόνια πριν.

Ήδη από το 1849 η Λουίζε Όττο σημαντική ακτιβίστρια της εποχής και εκδότρια γυναικείου περιοδικού εξέδιδε άρθρα που υποστήριζαν την ισότητα της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα ακόμα και στην συμμετοχή της στην πολιτική και άρα και στις εκλογές. Η Λουίζε έκανε την αρχή που οδήγησε στην ίδρυση της γυναικείας οργάνωσης „Der erste Frauen-Stimmrechtsverband in Deutschland“ (1902) και τα πρώτα βήματα για την κατάκτηση του δικαιώματος ψήφου ξεκίνησαν και έφτασαν στο αποκορύφωμα τους κατά την διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, όπου οι γυναικείες οργανώσεις κατά κάποιον τρόπο συσπειρώθηκαν (Bund Deutscher Frauenvereine) και προχώρησαν σε διάφορες δράσεις και διαμαρτυρίες για τα δικαιώματα τους.

Στην Ελλάδα από την άλλη διαπιστώθηκε μεγάλη καθυστέρηση για το ζήτημα των πολιτικών δικαιωμάτων των γυναικών. Το 1934 επετράπη πρώτη φορά στις γυναίκες να ψηφίσουν στις δημοτικές εκλογές, ωστόσο δικαίωμα ψήφου είχαν μόνο όσες ήταν πάνω από 30 και είχαν κάποια εκπαιδευτική πιστοποίηση, επομένως δεδομένων των συνθηκών το ποσοστό συμμετοχής ήταν εξαιρετικά μικρό. Χαρακτηριστική είναι εξάλλου η δήλωση της δημοφιλούς ηθοποιού Μάρικας Κοτοπούλη ότι «ψήφο θέλουν μόνο όσες είναι άσχημες και όσες αποφεύγουν να κάνουν παιδιά». Το 1952 επιτέλους ψηφίστηκε το δικαίωμα της γυναικείας ψήφου, το οποίο παρέμεινε μόνο στα χαρτιά λόγω γραφειοκρατικών, και προφανώς σκόπιμων, καθυστερήσεων. Η συμμετοχή των γυναικών σε βουλευτικές εκλογές σημειώθηκε εν τέλει στις εκλογές του 1956.

Αξίζει να αναφέρουμε κάπου εδώ ότι χαρακτηριστικό της τότε κοινωνίας ήταν ο συντηρητισμός και ο έντονος πατριρχισμός, μιας και ο ρόλος της γυναίκας περιοριζόταν κυρίως σε αυτόν της συζύγου, νοικοκυράς και μάνας. Ακόμη και

gend auf die der Ehefrau, Hausfrau und Mutter beschränkte. Sogar Venizelos selbst erklärte, er sei besorgt über das Wahlrecht griechischer Frauen bei den Parlamentswahlen, und meinte, dass es „vielleicht zu viel sei, der griechischen Wählerschaft eine weitere Zahl Analphabeten hinzuzufügen“, während er erklärte, dass sogar er selbst nicht bereit wäre, es anzunehmen. Die Eroberung des Wahlrechts ist also hauptsächlich auf die von Griechenland geforderte Einhaltung internationaler Konventionen und natürlich auf den Kampf der griechischen Frauenbewegung zurückzuführen.

Das allgemeine Problem der Gleichberechtigung wurde in der Zwischenkriegszeit in Griechenland, wo Frauenorganisationen aktiver wurden, immer dringlicher, da in den meisten Ländern das gleiche Problem gelöst worden war. Mit großer Mühe gelang es der feministischen Bewegung, endlich das Wahlrecht für Frauen zu erlangen, allerdings nur bei den Kommunalwahlen und unter bestimmten Bedingungen. Die sogenannte „Bergregierung“* wurde im Jahre 1944 als Pionier für die Anerkennung des Frauenwahlrechts gehalten, doch die damalige griechische Monarchie lehnte dies bald ab. Zwei Jahre später fanden Frauentreffen mit ihrer Vertreterin Avra Theodoropoulou statt, doch alle Bemühungen und Forderungen blieben aufgrund von Konservatismus und Parteistreitigkeiten zwischen den Organisationen erfolglos. So kam es, dass schließlich das Wahlrecht der Frauen erst im Jahre 1953 in Griechenland gesichert wurde.

Mein letzter Gedanke war, dass am Ende nichts ohne Kampf gewonnen werden kann, und wie auch der „große“ Brecht sagte: „Wer kämpft, kann verlieren, wer nicht kämpft, hat bereits verloren.“

• Von der EAM während des Zweiten Weltkriegs gebildete Regierung

Anmerkung der Verfasserin:

Bei den Juni-Wahlen wurden für Griechenland 6 Frauen und für Deutschland 36 gewählt.

ο ίδιος ο Βενιζέλος δήλωνε επιφυλακτικός ως προς το δικαίωμα ψήφου των Ελληνίδων στις βουλευτικές εκλογές εκφράζοντας τον φόβο του ότι «ίσως είναι πολύ να προσθέσουμε έναν όγκο ακόμα αγράμματων στους εκλογείς της Ελλάδας» δηλώνοντας παράλληλα ότι και ίδιος δεν ήταν έτοιμος να το δεχθεί. Η κατάκτηση λοιπόν του δικαιώματος ψήφου οφείλεται κυρίως στη απαιτούμενη συμμόρφωση της Ελλάδας με τις διεθνείς συμβάσεις και φυσικά στον αγώνα του φεμινιστικού κινήματος της Ελλάδος.

Το γενικότερο ζήτημα της ισότητας έγινε εντονότερο κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου στην Ελλάδα, όπου οι γυναίκες οργανώσεις δραστηριοποιήθηκαν εντονότερα, με αφορμή το γεγονός ότι στις περισσότερες χώρες το ίδιο ζήτημα είχε λυθεί. Το φεμινιστικό κίνημα κατάφερε με πολύ κόπο τελικά να καρπωθεί το δικαίωμα ψήφου των γυναικών, ωστόσο μόνο στις δημοτικές εκλογές και κάτω από προϋποθέσεις. Ή «κυβέρνηση του βουνού»* το 1944 ήταν πρωτοπόρος στην αναγνώριση του δικαιώματος ψήφου των γυναικών, το μοναρχικό Ελληνικό κράτος όμως σύντομα το απέρριψε. Δύο χρόνια αργότερα πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις γυναικών με εκπρόσωπο τους την Αύρα Θεοδωροπούλου, ωστόσο κάθε προσπάθεια και απαίτηση παρέμεινε λόγω συντηρητισμού και κομματικών διαφωνιών μεταξύ των οργανώσεων άκαρπη. Κάπως έτσι κατοχυρώθηκε μόλις το 1953 το δικαίωμα ψήφου των γυναικών στην Ελλάδα.

Η τελευταία σκέψη μου ήταν ό,τι τελικά τίποτα δεν κατακτιέται δίχως μάχη, και όπως είπε και ο σπουδαίος Μπρεχτ «Όποιος αγωνίζεται μπορεί και να χάσει, όποιος δεν αγωνίζεται έχει χάσει ήδη.»

• κυβέρνηση που σχηματίστηκε από το Ε.Α.Μ. στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Σ.σ. στις εκλογές του Ιουνίου για την Ελλάδα εκλέχθηκαν 6 γυναίκες για την Γερμανία αντίστοιχα 36.

Foto: Sinitta Leunen / Unsplash

It's (all) Greek to me

Katerina Lyrantzaki

Dem Griechen erscheint es „Chinesisch“, dem Italiener „Arabisch“, dem Türken „Französisch“. Dies sind Sprachen, mit denen verschiedene Völker den Begriff „unverständlich“ verbinden. Jedoch frage ich mich, ob sich „das ist Spanisch für mich“ und „ich verstehe das nicht“ gleich anhören.

Jedes Volk zeigt durch die Sprache seine Wahrnehmung der Welt. Die unterschiedliche Darstellung von Auffassungen und Gefühlen wird besonders durch formelhafte Wendungen, mit anderen Worten Phraseologismen, sichtbar. Ausdrücke wie „in kurzen Worten“ oder „ich sah schwarz“ zeigen, dass Phraseologismen eigenartige sprachliche Elemente sind. Als Muttersprachler sind wir in der Lage über sie hinwegzugehen und sofort ihre Bedeutung zu erfassen. Unbewusst lesen wir „zwischen den Zeilen“.

Alle Phraseologismen sind von Menschen geschaffen, die ihre Kreativität in Sprache ausdrücken. Die Erscheinung dieser Formen verleiht der Sprache Farbe und uns Sprechenden Ausdruckskraft, da wir mit diesen Ausdrücken Bilder erzeugen, Gefühle intensivieren und auf einfache Weise komplexe Sachverhalte vermitteln können. Wie könnte man den folgenden Ausdrücken mit anderen Worten gerecht werden: „wie der Elefant im Porzellanladen“, „in den sauren Apfel beißen“, „zwischen Pest und Cholera“?

Hinsichtlich der Thematik stellt man fest, dass Phraseologismen ihre Wurzeln in menschlichen Erfahrungen haben. Das erklärt ihr Vorkommen in unterschiedlichen Textsorten und ihre Vielfältigkeit in verschiedenen sprachlichen Registern. Bei näherer Betrachtung entdeckt man, dass viele Phraseologismen ihren Ursprung in historischen Ereignissen haben und oft soziokulturell geprägt sind.

Για τους Γερμανούς είναι «ισπανικά», για τους Ιταλούς «αραβικά», για τους Άγγλους «ελληνικά». Αυτές είναι κάποιες από τις γλώσσες που διάφοροι λαοί συνδέουν με την λέξη «δυσνόητο». Αλλά, αναρωτιέμαι, ακούγεται το ίδιο αν πούμε «μου φαίνονται κινέζικα» και «δεν καταλαβαίνω»;

Κάθε λαός αποτυπώνει μέσα από την γλώσσα την δική του αντίληψη για τον κόσμο. Οι διαφορές στον τρόπο έκφρασης αντιλήψεων και συναισθημάτων γίνονται συχνά ορατές, αν παρατηρήσουμε τις στερεότυπες εκφράσεις, ή αλλιώς, τους φρασεολογισμούς που περικλείει η κάθε κουλτούρα. Εκφράσεις όπως «με δυο λόγια» και «τα είδα σκούρα» αποδεικνύουν πως οι φρασεολογισμοί αποτελούν ιδιαίτερα γλωσσικά στοιχεία. Ως φυσικοί ομιλητές έχουμε την ικανότητα να τους διαπερνάμε και να μπαίνουμε κατ' ευθείαν στη σημασία τους. Καθημερινά λοιπόν στην επικοινωνία ασυναίσθητα «διαβάζουμε πίσω από τις λέξεις».

Πολλές στερεότυπες εκφράσεις δημιουργήθηκαν από ανθρώπους για να αποτυπώσουν την φαντασία τους γλωσσικά. Η παρουσία τους προσδίδει αφενός χρώμα στο λόγο και αφετέρου εκφραστική δύναμη σε εμάς, τους ομιλητές, αφού μπορούμε με μια φράση να πλάσουμε εικόνες, να εντείνουμε συναισθήματα και με τρόπο απλό να αποδώσουμε περίπλοκα νοήματα. Πως θα παραφράζαμε τις παρακάτω εκφράσεις, χωρίς να τις αδικήσουμε: «σαν τη μύγα μες το γάλα», «με την ψυχή στο στόμα», «μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα»;

Αν εστιάσουμε στην θεματολογία των φρασεολογισμών θα παρατηρήσουμε πως η πηγή τους βρίσκεται στις ανθρώπινες εμπειρίες, γεγονός που εξηγεί την παρουσία τους σε διάφορα κειμενικά είδη και την ποικιλία τους σε υφολογικό επίπεδο. Σε κάποιες περιπτώσεις θα διαπιστώσουμε πως έχουν τη ρίζα τους σε ιστορικά γεγονότα και διέπονται από έντονα κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία.

Ein Beispiel dafür ist der Ausdruck „alter Schwede“, der auf den Dreißigjährigen Krieg (1618-1648) zurückgeht. Damals musste ein preußischer Fürst auf die Hilfe erfahrener schwedischer Soldaten zurückgreifen. Aufgrund ihrer guten Leistung wurden sie nach Beendigung des Krieges wieder als Ausbilder des Heers eingesetzt. Aus Respekt hat man sie mit der Anrede „alter Schwede“ angesprochen, die heute zum Ausdruck des Staunens oder der Anerkennung verwendet wird. Welche Elemente der deutschen Landeskunde beleuchten eigentlich Ausdrücke wie „jemandem etwas aufs (Butter)Brot schmieren“, „den Hanswurst spielen“, „bis dahin fließt noch viel Wasser die Donau/den Rhein hinunter“?

Als Muttersprachler haben wir die Fähigkeit, formelhafte Wendungen als Einheit abzurufen und zu entschlüsseln; ihre Bedeutung ist unmissverständlich. Sicher haben sie jedoch vielen von uns bei einer fremdsprachigen Kommunikation Schwierigkeiten bereitet und wir fragten uns „Wie sagt man das?“ oder „Was bedeutet das nun eigentlich?“. Mit größter Wahrscheinlichkeit führt eine wortwörtliche Übersetzung zu Ausdrucksfehlern oder zu Kommunikationsschwierigkeiten. In manchen Fällen können wir auf unser Wissen zurückgreifen, wie zum Beispiel beim Ausdruck „das Eis brechen“, der im Griechischen und Englischen gleich ist. In der Regel erfordern jedoch das Erlernen und der Gebrauch von fremdsprachigen Phraseologismen Überlegung und eine spezielle methodische Herangehensweise.

Was fällt uns zunächst ein, wenn wir den griechischen Ausdruck „ανάβω σε κάποιον τα λαμπάκια“, in wortwörtlicher Übersetzung „bei jemandem die Lämpchen anmachen“, hören? (Im Griechischen bedeutet das „jemanden auf die Palme bringen“.)

Durch solche Beispiele und besonders durch das häufige Erscheinen von Phraseologismen in der alltäglichen Kommunikation wird ersichtlich, dass das Erlernen von formelhaften Ausdrücken ein unverzichtbarer Teil der fremdsprachlichen Wortschatzarbeit sein muss. Zunächst sollte man verstehen, was einen Phraseologismus ausmacht. Es handelt sich um einen Ausdruck, bestehend aus mindestens zwei Wörtern. Die Zusammensetzung der Bestandteile ist gebunden, d.h. man kann die Wörter nicht durch Synonyme ersetzen, neue hinzufügen oder die Satzstruktur beliebig ändern. Ein Beispiel hierfür wäre „kurz und gut“: Es wäre falsch „knapp und gut“ oder „gut und kurz“ zu sagen. Ein drittes, fakultatives Merkmal der Phraseologismen ist ihr idiomatischer Charakter. Hierbei stellt sich die Frage, inwieweit man die übertragene Bedeutung des Ausdrucks aus der wörtlichen Bedeutung seiner Bestandteile erschließen kann. Je idiomatischer ein Ausdruck ist, desto schwieriger kommt man auf seine eigentliche Bedeutung.

Ένα παράδειγμα ιστορικής αναφοράς είναι η έκφραση «άλλος πλήρωσε την νύφη», που μας μεταφέρει στην Αθήνα του 1800 και στο συνοικέσιο μεταξύ των αρχοντικών οικογενειών Φλάμη και Ταλιάνη. Η ιστορία λέει, πως η οικογένεια του γαμπρού, η οικογένεια Ταλιάνη, χάρισε στη νύφη πολλά προγαμιαία δώρα, αλλά αυτή το έσκασε την ημέρα του γάμου. Έτσι, ο γαμπρός «πιάστηκε κορόιδο» και υπέστη τις συνέπειες για κάτι που δεν έφταιγε. Άραγε, ποια στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού φανερώνουν οι παρακάτω εκφράσεις: «αχιλλειος πτέρνα», «τραβάω του Χριστού τα πάθη» και «έγινε Τούρκος»;

Ως φυσικοί ομιλητές έχουμε την ικανότητα να ανακαλούμε και να μεταφράζουμε τέτοιου είδους εκφράσεις ως μονάδα, καθώς η σημασία και η μορφή τους στην μητρική μας γλώσσα είναι δεδομένη. Σίγουρα όμως οι φρασεολογισμοί μας δυσκολεύουν στην ξενόγλωσση επικοινωνία και μας κάνουν συχνά να αναρωτιόμαστε «Τώρα αυτό πώς το λέμε;» ή «Τώρα αυτό τι να σημαίνει;». Αν προσπαθήσουμε να μεταφράσουμε αυτολεξεί, μάλλον θα οδηγηθούμε σε εκφραστικά λάθη και παρανοήσεις. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορούμε να βασιστούμε στις γνώσεις μας, όπως στην περίπτωση της έκφρασης «σπάω τον πάγο», που χρησιμοποιείται με παρόμοιο τρόπο στα γερμανικά και τα αγγλικά. Όμως κατά κανόνα, η εκμάθηση και η χρήση φρασεολογισμών στην ξενόγλωσση επικοινωνία απαιτούν σκέψη και έναν μεθοδικό τρόπο προσέγγισης.

Ποια είναι η πρώτη μας ερμηνεία, όταν ακούμε την γερμανική έκφραση «Hals- und Beinbruch!», σε αυτολεξεί μετάφραση «σπάσιμο λαιμού και ποδιού!»; (Στα γερμανικά σημαίνει «καλή επιτυχία».)

Τέτοιου είδους παραδείγματα και κυρίως η συχνότητα εμφάνισης των φρασεολογισμών στην καθημερινή επικοινωνία κάνουν αντιληπτό, ότι η μελέτη στερεότυπων εκφράσεων πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Αρχικά είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τι είναι ένας φρασεολογισμός. Είναι μια έκφραση, που αποτελείται από τουλάχιστον δύο λέξεις και ο συνδυασμός τους είναι σταθερός, δηλαδή δεν μπορούμε να αντικαταστήσουμε τις λέξεις με συνώνυμες, να προσθέσουμε νέες, να αλλάξουμε τυχαία τη σειρά των όρων κ.ά. Για παράδειγμα, η έκφραση «στο πι και φι», όπου θα ήταν λάθος να πούμε «στο πι και στο φι» ή «στο φι και πι». Επίσης, ένα τρίτο προαιρετικό στοιχείο των φρασεολογισμών είναι ο ιδιωματικός τους χαρακτήρας. Εδώ κοιτάμε, το κατά πόσο οι λέξεις, από τις οποίες αποτελείται ο φρασεολογισμός, κρατούν την κυριολεκτική τους σημασία. Όσο πιο ιδιωματική είναι μια φράση, τόσο πιο δύσκολα οδηγούμαστε στην σημασία της.

Image by freepik

Der Ausdruck „eine Entscheidung treffen“ ist nullidiomatisch, da die Wörter „Entscheidung“ und „sich entscheiden“ die gleiche Wurzel haben. „Schlafen wie ein Stein“ ist teilweise idiomatisch, da ein Wort, nämlich das Verb, seine wortwörtliche Bedeutung beibehält. Schließlich ist „seinen Senf dazugeben“ idiomatisch, da es „ungefragt seine Meinung sagen“ bedeutet und keinen Anhaltspunkt in der wortwörtlichen Bedeutung bietet. Wie idiomatisch sind die folgenden Ausdrücke: „in Teufels Küche geraten“, „Guten Tag“, „Schwamm drüber!“?

Abschließend könnte man sagen, dass die Sprache der bedeutendste Beweis des menschlichen Erfindungsgeistes ist. Würde man sich die Worte eines Menschen als Linie vorstellen, wären die Phraseologismen eine Wellenlinie, die für Spannung sorgen und durch die man die Sprache erlebt. Sie verdienen sicher unsere Aufmerksamkeit, weil uns die nähere Beschäftigung mit ihnen, sowohl in der eigenen als auch in einer fremden Sprache, letztendlich zu Sprachbewusstheit führt.

Η φράση «παίρνω μια απόφαση» είναι μη ιδιωματική, καθώς η λέξη «απόφαση» έχει την ίδια ρίζα με το «αποφασίζω». Το «ντύνομαι στην τρίχα» περιέχει την λέξη «ντύνομαι», που αντιστοιχεί στην κυριολεκτική της έννοια, οπότε η έκφραση είναι εν μέρει ιδιωματική. Τέλος, ο φρασεολογισμός «κόβω και ράβω» είναι ιδιωματικός, καθώς υπάρχει πλήρης απόκλιση από την κυριολεκτική έννοια των όρων, αφού σημαίνει «κάνω ό,τι θέλω, χωρίς να λαμβάνω υπόψη μου τη γνώμη των άλλων». Πόσο ιδιωματικές είναι οι παρακάτω εκφράσεις; «επτασφράγιστο μυστικό», «τα έχω χαμένα», «δίνω βοήθεια».

Κλείνοντας, θα μπορούσαμε να πούμε πως η γλώσσα αποτελεί την μεγαλύτερη απόδειξη της ανθρώπινης εφευρετικότητας. Αν φανταζόμασταν τα λόγια κάποιου σαν μια γραμμή, οι φρασεολογισμοί θα ήταν σίγουρα σαν καμπύλες προς τα άκρα, που δημιουργούν εντάσεις και μας οδηγούν στο να βιώσουμε την γλώσσα. Και σίγουρα, αξίζουν την ιδιαίτερη προσοχή μας, γιατί η χρήση τους, είτε στην δική μας γλώσσα είτε σε μια ξένη γλώσσα, οδηγεί τελικά σε γλωσσική επίγνωση.

«Ψηφίζεις μπλε, μάυρα τα πράγματα!»

Χρώματα της πολιτικής στη Γερμανία και την Ελλάδα

Nikos Alexatos

„Mit dieser Ampel geht es nicht weiter“ war auf einem Plakat während der Bauerndemonstrationen im Januar in Deutschland zu lesen. In der Bundesrepublik regiert seit 2021 die „Ampel-Koalition“. Im mitteldeutschen neuen Bundesland Sachsen-Anhalt regiert eine schwarz-rot-gelbe Koalition, also eine „Deutschland-Koalition“, weil diese Farben identisch zu den deutschen nationalen Farben sind. Ziemlich westlicher und südlicher, im reichen Baden-Württemberg stellt eine schwarz-grüne Koalition die Regierung. Die Landesregierung sowohl von Sachsen als auch von Brandenburg ist eine Kenia-Koalition, das heißt eine schwarz-rot-grüne Koalition. Diese sind auch die Farben des afrikanischen Landes. Bremen wird von einer rot-rot-grünen, also eine R2G-Koalition regiert und von allen Bundesländern nur Saarland ist rot. Alleinherrschend waren auch die Schwarzen in Bayern, die müssen aber seit einigen Jahren auch eine Koalition mit den Freien Wählern bilden, damit sie regieren. Bei den Europawahlen vom 9. Juni wurde nahezu das ganze Westdeutschland, die „alten Bundesländer“, schwarz, ausgenommen des Bundeslandes Bremen, das rot blieb. Die ehemalige DDR wurde von der anderen Seite fast vollkommend blau. Eine Ausnahme bildeten ein paar Bezirke Berlins die schwarz beziehungsweise grün geblieben sind. Und ein paar Bezirke Thüringens.

Wir ziehen nun ein Stück südlicher und wir gelangen in Griechenland. 2023, am Wahlabend vom 23. Juni, wurde die Landkarte blau und nur eine Region auf Kreta ist grün geblieben. Bei den Regional- und Kommunalwahlen vom

«Με αυτό το φανάρι δεν προχωράει τίποτα!» ήταν γραμμένο σε ένα πλακάτ κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων των αγροτών στη Γερμανία τον Ιανουάριο. Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ο «συνασπισμός του φαναριού» ή του «φωτεινού σηματοδότη» βρίσκεται στην εξουσία από το 2021. Στο νέο κρατίδιο της Σαξονίας-Ανχάλτης, στην κεντρική Γερμανία, κυβερνά ένας μαύρος-κόκκινος-κίτρινος συνασπισμός, δηλαδή ένας «συνασπισμός της Γερμανίας», όπως τα χρώματα της γερμανικής σημαίας. Αρκετά πιο δυτικά και νότια, στην πλούσια Βάδη-Βυρτεμβέργη ένας μαυροπράσινος συνασπισμός είναι στην κυβέρνηση. Η κρατειακή κυβέρνηση τόσο της Σαξονίας όσο και του Βρανδεμβούργου είναι ένας «συνασπισμός της Κένυας», δηλαδή ένας μαύρος-κόκκινος-πράσινος συνασπισμός. Αυτά είναι τα χρώματα της αφρικανικής χώρας. Η Βρέμη κυβερνάται από έναν κόκκινο-κόκκινο-πράσινο συνασπισμό, δηλαδή έναν συνασπισμό R2G, και από όλα τα ομοσπονδιακά κρατίδια, μόνο το Σάαρλαντ είναι κόκκινο. Οι μαύροι ήταν επίσης οι μοναδικοί κυβερνήτες στη Βαυαρία, αλλά εδώ και μερικά χρόνια έπρεπε επίσης να σχηματίσουν συνασπισμό με τους Ελεύθερους Ψηφοφόρους για να κυβερνήσουν. Στις ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου, σχεδόν όλη η Δυτική Γερμανία, τα «παλαιότερα ομόσπονδα κράτη», μαύρισε, με εξαίρεση το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης, το οποίο παρέμεινε κόκκινο. Η πρώην Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας, τα νέα κρατίδια, έγινε από την άλλη πλευρά σχεδόν εντελώς μπλε. Εξαίρεση αποτέλεσαν μερικές συνοικίες του Βερολίνου που παρέμειναν μαύρες ή πράσινες. Και μερικές περιοχές της Θουριγγίας.

Τώρα, κινούμαστε λίγο νοτιότερα και φτάνουμε στην Ελλάδα.

letzten Herbst waren mehrere Regionen und Kommunen blau, viele aber waren schon grün, rosa und sogar rot. Kreta ist zum Beispiel ziemlich grün, Nordgriechenland blau, die muslimische Minderheit im Nordosten wählt traditionell grün oder rosa. Rosa steht für linke Varianten als roter Farbton. Mani und Lakonien insgesamt sind traditionell schwarze Hochburgen und die westlichen Bezirke von Athen haben historisch eine starke rote Präsenz. Es gibt insgesamt 6 rote Bürgermeister im ganzen Land.

Was bedeuten aber eigentlich diese Farben? Und was heißen Bezeichnungen wie „Ampel-“, oder „Kenia-“, oder „Deutschland-Koalition“? Steht die Farbe Rot oder Schwarz für politisch gleichgesinnten sowohl in Griechenland als auch in Deutschland? Die Antwort auf die zweite Frage ist freilich „Nein“.

Schwarz ist schon nach dem Ende des Ersten Weltkrieges die Farbe des Faschismus. Die Schlägertruppen Mussolinis in Italien trugen schwarze Hemden, daher hießen sie die „Schwarzhemden“ (auf Italienisch „camicie nere“, „CC. NN.“). Wenn man also in Griechenland von „Schwarzen“ spricht, meint man die Rechtsextremisten. Oder aber auch von betimmten Gruppierungen von Anarchisten (Black Block).

Anders in Deutschland: die Rechtsextremisten sind die „Braunen“, weil braun die Farbe der Uniform der SA (Sturmabteilung, militante Nazi-Gruppen) in den 1920er und 1930er Jahren war. Übrigens, in Griechenland nennt man die deutschen Nazis „grau“. Wenn man nun in Deutschland die Farbe „schwarz“ mit Bezug auf eine Partei verwendet, meint man damit die Christdemokratische Partei (CDU).

Diese Partei hat zwar für ihre Symbole die Orange Farbe ausgewählt, schon aber vom Anfang der Bundesrepublik, haben ihre Gegner sie als „Schwarz“ bezeichnet. Die Anspielung mit der Tatsache, dass es um eine konservative politische Kraft ging und daher um eine Partei, die in der Nähe der Rechten steht, ist offensichtlich. Man wollte sie aber nicht als „braun“ bezeichnen, da es zu übertrieben wäre. Außerdem waren und sind die Christdemokraten keine Faschisten. Politische Propaganda kennt auch oft Grenzen!

Die Gegner der CDU haben es auf jeden Fall geschafft, die Bezeichnung durchzusetzen. Die Farbe der CDU bleibt nämlich die orange. Man spricht aber von „schwarz“ und die Farbe wurde irgendwann auch von den Mitgliedern angeeignet. So hieß das Motto einer Kampagne der Jugendorganisation der Partei „black is beautiful“. Orange hin oder her, die deutschen Christdemokraten sind schwarz.

Was die Farbe Rot angeht, hier gibt es wieder Unterschiede zwischen Deutschland und Griechenland. Die rote Far-

Το 2023, το βράδυ των εκλογών της 23ης Ιουνίου, ο χάρτης έγινε μπλε και μόνο μία περιοχή στην Κρήτη παρέμεινε πράσινη. Στις περιφερειακές και τοπικές εκλογές του περασμένου φθινοπώρου, αρκετές περιφέρειες και δήμοι ήταν μπλε, αλλά πολλοί ήταν ήδη πράσινοι, ροζ, ακόμη και κόκκινοι. Η Κρήτη, για παράδειγμα, είναι αρκετά πράσινη, η βόρεια Ελλάδα μπλε και η μουσουλμανική μειονότητα στα βορειοανατολικά παραδοσιακά επιλέγει πράσινο ή ροζ, δηλαδή απόχρωση του κόκκινου, άρα εκδοχές της Αριστεράς. Η Μάνη και η Λακωνία στο σύνολό της είναι παραδοσιακά μαύρα προπύργια και οι δυτικές συνοικίες της Αθήνας είχαν ιστορικά έντονη κόκκινη παρουσία. Συνολικά υπάρχουν 6 κόκκινοι δήμαρχοι στη χώρα.

Αλλά τι σημαίνουν πραγματικά αυτά τα χρώματα; Και τι σημαίνουν όροι όπως «συνασπισμός Κένυα» ή «Συνασπισμός-Γερμανία» ή «Φωτεινός Σηματοδότης»; Αντιπροσωπεύει το κόκκινο ή το μαύρο χρώμα πολιτικά ομοϊδεάτες τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Γερμανία; Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι, φυσικά όχι.

Το μαύρο ήταν ήδη μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου το χρώμα του φασισμού. Οι ομάδες τραμπούκων του Μουσολίνι στην Ιταλία φορούσαν μαύρα πουκάμισα, εξ ου και ονομάζονταν «Μελανοχίτωνες» (στα ιταλικά «camicie nere», «CC.NN.»). Έτσι, όταν μιλά κανείς για «μαύρους» στην Ελλάδα, εννοεί τους δεξιούς εξτρεμιστές. Ή για μια τάση των αναρχικών, η οποία επίσης χρησιμοποιεί το μαύρο χρώμα (Black Block).

Στη Γερμανία όμως είναι διαφορετικά: οι δεξιοί εξτρεμιστές είναι οι «καφέ» επειδή το καφέ ήταν το χρώμα της στολής των SA (Sturmabteilung, μαχητικές ναζιστικές ομάδες) στις δεκαετίες του 1920 και του 1930. Επί τη ευκαιρία, στην Ελλάδα οι Γερμανοί μαζί είναι «φαιοί», δηλαδή «γκρίζοι». Έτσι, όταν το χρώμα «μαύρο» χρησιμοποιείται για να αναφερθεί σε ένα κόμμα, σημαίνει το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα (CDU).

Αυτό το κόμμα, λοιπόν, έχει επιλέξει το πορτοκαλί χρώμα για τα σύμβολά του, αλλά από την αρχή της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, οι αντίπαλοί του το αποκαλούν «μαύρο». Ο υπαινιγμός για το γεγονός ότι ήταν μια συντηρητική πολιτική δύναμη και επομένως ένα κόμμα που είναι κοντά στη δεξιά είναι προφανές. Ωστόσο, δεν ήθελαν να το ονομάσουν «καφέ» γιατί θα ήταν πολύ υπερβολικό. Επιπλέον, οι Χριστιανοδημοκράτες δεν ήταν και δεν είναι φασίστες. Η πολιτική προπαγάνδα γνωρίζει κι αυτή κάποιους είδους όρια!

Σε κάθε περίπτωση, οι αντίπαλοι του CDU κατάφεραν να επιβάλουν τη συσχέτιση. Το χρώμα του CDU παραμένει το πορτοκαλί. Ωστόσο, το μαύρο χρώμα περιγράφει το κόμμα γενικώς και το οικειοποιήθηκαν τελικά τα μέλη του μέχρι σε κάποιο σημείο. Το σύνθημα μιας εκστρατείας της οργάνωσης νεολαίας του κόμματος ήταν «το μαύρο είναι όμορφο». Μπορεί να είναι και πορτοκαλί λοιπόν οι Γερμανοί Χριστιανοδημοκράτες, αλλά τελικά είναι μαύροι.

be war und ist die Farbe der Arbeiterklasse, der Gewerkschaften und die Farbe der Sozialdemokraten, Sozialisten und Kommunisten weltweit. Die Sozialdemokratische Partei Deutschlands, gegründet im Jahr 1863, gehört zu den ältesten Parteien Europas. Wenn man in Deutschland also „rot“ sagt, meint man wohl die SPD. Anders in Griechenland: da es bis 1974 in Griechenland keine bedeutende sozialdemokratische Partei gegeben hat, wohl aber schon seit der Zwischenkriegszeit eine starke kommunistische Partei, die KKE, weist die Farbe Rot auf die Kommunisten hin.

Als eine sozialdemokratische Partei sich während der Obristendiktatur im Untergrund bildete, die PASOK von Andreas Papandreou, bestand der Bedarf einer farblichen Abgrenzung den Kommunisten gegenüber. So wurde die Farbe Grün ausgewählt. Die Farbe trägt eine Hoffnungskonnotation, gleichzeitig war sie aber die Farbe der links-nationalistisch orientierten Bewegungen und Regierungen im Mittleren Osten. Die PASOK pflegte besonders gute Beziehungen damals mit der arabischen Welt. In Griechenland sind also die Sozialdemokraten grün.

In Deutschland ist die grüne Farbe die Farbe der politischen Ökologie. Die Partei „Die Grünen“ vertritt ökologische und linksliberale politische Thesen seit Ende der 1970er Jahre und entstand durch die Studenten-, Antiatomare-, Friedens- und Umweltschutzbewegung jener Zeit. Wieder gab es hier den Bedarf einer klaren Abgrenzung sowohl von den Sozialdemokraten als auch von den anderen – eher marginalen- linken Kräften Deutschlands. Seit 1998 beteiligen sich die Grünen wiederholt an Regierungen auf Landes- und Bundesebene.

Όσον αφορά το κόκκινο χρώμα, υπάρχουν και πάλι διαφορές μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας. Το κόκκινο χρώμα ήταν και είναι το χρώμα της εργατικής τάξης, των κοινοτήτων και το χρώμα των σοσιαλδημοκρατών, σοσιαλιστών και κομμουνιστών παγκοσμίως. Το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα της Γερμανίας, που ιδρύθηκε το 1863, είναι ένα από τα παλαιότερα κόμματα στην Ευρώπη. Έτσι, όταν λέτε «κόκκινο» στη Γερμανία, πιθανότατα εννοείτε το SPD. Η κατάσταση είναι διαφορετική στην Ελλάδα: δεδομένου ότι δεν υπήρχε σημαντικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στην Ελλάδα μέχρι το 1974, αλλά υπήρχε ένα ισχυρό κομμουνιστικό κόμμα από την περίοδο του μεσοπολέμου. το ΚΚΕ, το κόκκινο χρώμα αναφέρεται στους κομμουνιστές.

Όταν δημιουργήθηκε ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα παράνομα κατά τη διάρκεια της δικτατορίας των συνταγματαρχών, το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου, υπήρχε ανάγκη για μια χρωματική οριοθέτηση από τους κομμουνιστές. Έτσι επιλέχθηκε το πράσινο χρώμα. Το χρώμα έχει μια χροιά ελπίδας, αλλά ταυτόχρονα ήταν το χρώμα των αριστερών-εθνικιστικών κινημάτων και αντίστοιχων κυβερνήσεων στη Μέση Ανατολή. Το ΠΑΣΟΚ διατηρούσε ιδιαίτερα καλές σχέσεις με τον αραβικό κόσμο εκείνη την εποχή. Στην Ελλάδα, οι σοσιαλδημοκράτες είναι πράσινοι.

Στη Γερμανία, το πράσινο χρώμα είναι το χρώμα της πολιτικής οικολογίας. Το κόμμα «Οι Πράσινοι» εκπροσωπούσε οικολογικές και αριστερές-φιλελεύθερες πολιτικές θέσεις από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και δημιουργήθηκε από το φοιτητικό, αντιπυρηνικό, ειρηνικό και περιβαλλοντικό κίνημα εκείνης της εποχής. Και πάλι, υπήρχε ανάγκη για σαφή οριοθέτηση τόσο προς τους Σοσιαλδημοκράτες όσο και από τις άλλες –μάλλον περιθωριακές– αριστερές δυνάμεις στη Γερμανία. Από το 1998, οι Πράσινοι συμμετέχουν σε κυβερνήσεις σε κρατιδιακό και ομοσπονδιακό επίπεδο.

Was die Farbe Blau betrifft, steht sie sowohl in Griechenland als auch in Deutschland für die konservativen Parteien. Blau ist die Partei Nea Dimokratia in Griechenland, blau die Christliche Soziale Union in Bayern, blau ist dazu auch die konservative, euroskeptische, nationalistische und mit rechtsextremen Tendenzen belastete Alternative für Deutschland, die AfD. Diese Partei hat es geschafft in den letzten 10 Jahren seit ihrer Gründung sich zu einer bedeutenden politischen Kraft Deutschlands zu werden und stieg bei der letzten Europawahl auf die Position

2. Die Farbe Blau wirkt konservativ und sicher aus und erweckt Gefühle der Stabilität. Außerdem gibt es in Deutschland die liberale Freie Demokratische Partei, die FDP. Obwohl sie immer eine kleine Partei ist (historisch bewegt sie sich zwischen 4 und 11%, wie die griechischen Kommunisten übrigens), ist der häufigste „Königsmacher“ seit der Geburt der Bundesrepublik. Die Partei nimmt immer wieder an Regierungskoalitionen teil, entweder mit den Schwarzen oder mit den Roten. Neulich auch mit den Grünen. Auf diesem Weg zählt die FDP mehr Jahren in der Bundesregierung als die Union (CDU/CSU) oder die SPD! Ihre Farbe ist die Gelbe in Kombination mit der Blaue. Die Auswahl war zufällig. Diese Kombination ist allerdings unter Banken und Finanzunternehmen beliebt und die FDP ist schon eine witschaftsnahe Partei.

Schließlich gibt es Parteien, die die Farbe violett auswählen, was eine Nähe zu den Frauen signalisieren will. Alles in allem hat jedes Land eine eigene politische Kultur und daher auch sein eigenes politisches Farbsystem. Nun, blau ist nicht immer blau, sondern es kann auch schwarz bzw. braun werden. Mal schauen....

Όσον αφορά το μπλε χρώμα, αντιπροσωπεύει τα συντηρητικά κόμματα τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Γερμανία. Μπλε είναι το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας στην Ελλάδα, μπλε είναι η Χριστιανοκοινωνική Ένωση στη Βαυαρία, μπλε είναι επίσης η συντηρητική, ευρωσκεπτικιστική, εθνικιστική Εναλλακτική για τη Γερμανία, η AfD, η οποία εμφανίζει και ακροδεξιές εξτρεμιστικές τάσεις. Αυτό το κόμμα κατάφερε τα τελευταία 10 χρόνια από την ίδρυσή του να γίνει μια σημαντική πολιτική δύναμη στη Γερμανία και ανέβηκε στη δεύτερη θέση στις τελευταίες ευρωπαϊκές εκλογές.

Το μπλε χρώμα έχει συντηρητικές συνδηλώσεις και προκαλεί αισθήματα σταθερότητας και ασφάλειας. Επιπλέον, υπάρχει στη Γερμανία το φιλελεύθερο Ελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα, το FDP. Αν και είναι πάντα ένα μικρό κόμμα (διαχρονικά κινείται μεταξύ 4 και 11%, όπως οι Έλληνες κομμουνιστές, παρεμπιπτόντως), υπήρξε ο πιο συνήθης κυβερνητικός ρυθμιστής από τη γέννηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας. Το κόμμα συμμετέχει επανειλημμένα σε κυβερνητικούς συνασπισμούς, είτε με τους μαύρους είτε με τους κόκκινους. Πρόσφατα ακόμα και με τους Πράσινους. Με αυτόν τον τρόπο, μετράει περισσότερα χρόνια στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση από την Union (CDU/CSU) ή το SPD! Το χρώμα τους είναι κίτρινο σε συνδυασμό με μπλε. Η επιλογή ήταν τυχαία. Ωστόσο, αυτός ο συνδυασμός είναι δημοφιλής μεταξύ των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών εταιρειών και το FDP είναι κατά γενική ομολογία ένα κόμμα που βρίσκεται κοντά στις επιχειρήσεις.

Τέλος, υπάρχουν κόμματα που επιλέγουν το μοβ χρώμα, το οποίο θέλει να σηματοδοτήσει μια εγγύτητα με τις γυναίκες. Συνολικά, κάθε χώρα έχει τη δική της πολιτική κουλούρα και επομένως το δικό της πολιτικό σύστημα χρωμάτων. Για την ώρα, το μπλε δεν είναι πάντα μπλε και μπορεί να γίνει μαύρο, δηλαδή καφέ. Θα δούμε...

„gebrochenen Oberschenkelknochen“ mit einer inklusiven Gesellschaft?

Image by freepik

Ποια η σχέση ενός «σπασμένου μηριαίου οστού» και μιας κοινωνίας συμπερίληψης;

Konstantina Koufala

In der Weihnachtszeit besuchte ich während meines Urlaubs in meiner Heimat Epirus eine Vorlesung an der Hochschule für Bildende Künste der Universität von Ioannina mit dem Titel: „[Die politische Rolle der Museen](#)“. Die Gastrednerin, Frau Maria Vlachou (Exekutivdirektorin - Acesso Cultura Portugal), begann ihren Vortrag mit einem Verweis auf die Anthropologin Margaret Mead und die Antwort, die sie einem Studenten auf die Frage gegeben hatte, was ihrer Meinung nach das erste Zeichen der Zivilisation sei. „Ein verheilte Oberschenkelknochen“ war ihre unerwartete, einfache, aber unglaublich interessante Antwort. Mit anderen Worten, es war das Bemühen von jemandem, der sich vor fast 15.000 Jahren um die Genesung eines verletzten Mitmenschen kümmerte, etwas, das es im Tierreich nicht der Fall sei. Für Mead beginnt die Zivilisation also in dem Moment, in dem wir jemandem

Την περίοδο των Χριστουγέννων, κάνοντας διακοπές στην πατρίδα μου την Ήπειρο, παρακολούθησα μία διάλεξη στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με τίτλο: «[Ο Πολιτικός Ρόλος των Μουσείων](#)». Η προσκεκλημένη ομιλήτρια κ. Μαρία Βλάχου (Executive Director- Acesso Cultura Πορτογαλία) ξεκίνησε την εισήγησή της, αναφερόμενη στην ανθρωπολόγο Margaret Mead και στην απάντηση που εκείνη είχε δώσει σε φοιτητή της, όταν ρωτήθηκε για το ποιο κατά τη γνώμη της υπήρξε το πρώτο σημάδι πολιτισμού. «Ένα θεραπευμένο μηριαίο οστό» ήταν η απρόσμενη, απλούστατη και συνάμα απίστευτα ενδιαφέρουσα απάντησή της. Με άλλα λόγια πρόκειται για την προσπάθεια κάποιου, που πριν σχεδόν 15.000 έτη φρόντισε τον τραυματισμένο συνάνθρωπό του να αναρρώσει, κάτι που για το ζωικό βασίλειο δεν υφίσταται. Συνεπώς για την Mead, ο πολιτισμός αρχίζει τη στιγμή που παρέχουμε τη βοήθειά μας σε κάποιον που την

in Not unsere Hilfe anbieten. Und abschließend erklärte sie: „Wir sind am besten, wenn wir anderen dienen. Seid zivilisiert.“

Ich mache keinen Hehl daraus, dass „der gebrochene Oberschenkelknochen“ seither in meinem Gedächtnis verankert ist, auch wenn ich nicht stolz darauf bin, dass ich diese Geschichte bis heute nicht gehört habe. Aber es ist nie zu spät: „Ich werde alt und lerne immer dazu“. Nun zu unserer: Der vorliegende Artikel ist eine Einführung in das Thema dieser besonderen Rubrik der neu gegründeten Zeitschrift MILA, deren Titel schon verrät, mit welcher Thematik sie sich befassen wird. Wirft man nun einen Blick in die Vergangenheit und genauer in die Allgemeine Erklärung der Menschenrechte der Vereinten Nationen, wird bereits im Artikel 1 die Logik der Antwort von Mead deutlich, wenn er ausdrücklich auf den Geist der Brüderlichkeit verweist, in dem die Menschen einander behandeln sollten.

„[Alle Menschen sind frei und gleich an Würde und Rechten geboren. Sie sind mit Vernunft und Gewissen begabt und sollen einander im Geiste der Brüderlichkeit begegnen](#)“. Dies ist also die Grundlage für eine „inklusive Gesellschaft“, eine Gesellschaft, die die Vielfalt annimmt und unterstützt und sicherstellt, dass alle Menschen unabhängig von ihrer Herkunft, ihrem Geschlecht, ihrer Behinderung, ihrer Religion, ihrer sexuellen Ausrichtung oder anderen Unterschieden die gleichen Chancen und Rechte haben. Nur wenn wir die Würde unserer Mitmenschen respektieren, kann sich jeder Mensch akzeptiert und respektiert fühlen und ohne Diskriminierung oder Ausgrenzung uneingeschränkt am sozialen, wirtschaftlichen und politischen Leben teilnehmen. Nur wenn wir die Würde unserer Mitmenschen achten, kann sich jeder Mensch akzeptiert und respektiert fühlen und ohne Diskriminierung oder Ausgrenzung voll am sozialen, wirtschaftlichen und politischen Leben teilhaben. Inklusion fördert soziale Gerechtigkeit und sozialen Zusammenhalt und schafft ein Umfeld, in dem jeder seinen Beitrag leisten und sein Potenzial entfalten kann.

Ein Schlüsselement einer inklusiven Gesellschaft ist der Zugang aller Menschen sowohl zur Infrastruktur als auch zu Gütern und Dienstleistungen. An dieser Stelle lohnt es sich, den Unterschied zwischen den Begriffen „Zugang“ und „Zugänglichkeit“ bzw. „Barrierefreiheit“ zu verdeutlichen, der im Wesentlichen darin besteht, dass im ersten Fall die Beziehung zwischen dem Individuum und seiner Umwelt gemeint ist, bzw. sein Recht auf barrierefreien Zugang zu allen Bereichen des täglichen Lebens. Im Gegensatz dazu ist die „Barrierefreiheit“ eine Eigenschaft der Umwelt und der Gesellschaft, die verpflichtet ist, allen Menschen den barrierefreien Zugang zu gewährleisten. Etwas muss also zugänglich „sein“, damit man Zugang dazu „hat“.

έχει ανάγκη. Και κλείνοντας ανέφερε: «Είμαστε στα καλύτερα μας όταν υπηρετούμε τον άλλο. Να είστε πολιτισμένοι».

Δεν κρύβω πως «το σπασμένο μηριαίο οστό» έχει φωλιάσει από τότε στο μυαλό μου, άσχετα αν δεν νιώθω περήφανη που δεν είχα ποτέ ως τώρα ακούσει την συγκεκριμένη ιστορία. Αλλά ποτέ δεν είναι αργά: «Γηράσκω αεί διδασκόμενος». Στα δικά μας τώρα: Το παρόν άρθρο αποτελεί μία εισαγωγή στη θεματολογία της συγκεκριμένης στήλης του νεοσύστατου περιοδικού MILA, η οποία από τον τίτλο της προδίδει το αντικείμενο με το οποίο θα ασχολείται. Ανατρέχοντας στο παρελθόν και συγκεκριμένα στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η λογική της απάντησης της Mead, διαφαίνεται ήδη στο Άρθρο 1, όταν γίνεται ρητή αναφορά στο πνεύμα «αδελφότητας» με το οποίο οφείλουν να συμπεριφέρονται οι άνθρωποι μεταξύ τους:

«[Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας](#)». Συνεπώς αυτό είναι το έρεισμα μιας «κοινωνίας συμπερίληψης», μιας κοινωνίας που αγκαλιάζει και υποστηρίζει τη διαφορετικότητα, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από την καταγωγή, το φύλο, την αναπηρία, τη θρησκεία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή οποιαδήποτε άλλη διαφορά, έχουν ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα. Μόνο όταν σεβόμαστε την αξιοπρέπεια του συνανθρώπου μας, είναι κάθε άτομο σε θέση να αισθάνεται αποδεκτό, σεβαστό και να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή χωρίς να αντιμετωπίζει διακρίσεις ή αποκλεισμούς. Η συμπερίληψη προάγει την κοινωνική δικαιοσύνη και τη συνοχή, δημιουργώντας ένα περιβάλλον στο οποίο όλοι μπορούν να συνεισφέρουν και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους.

Βασική συνιστώσα μιας συμπεριληπτικής κοινωνίας αποτελεί η δυνατότητα πρόσβασης όλων, τόσο σε υποδομές, όσο και σε αγαθά και υπηρεσίες. Και στο σημείο αυτό αξίζει να διευκρινίσουμε τη διαφορά των εννοιών «πρόσβαση» και «προσβασιμότητα», η οποία έγκειται ουσιαστικά στο γεγονός πως στην πρώτη περίπτωση αναφερόμαστε στη σχέση ατόμου και περιβάλλοντος, ή καλύτερα στο δικαίωμα του καθενός να απολαμβάνει ανεμπόδιστα όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής. Απεναντίας η «προσβασιμότητα» αποτελεί χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος και της κοινωνίας, η οποία οφείλει να παρέχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλους. Κάτι πρέπει να «είναι» συνεπώς προσβάσιμο προκειμένου κανείς να μπορεί να «έχει» πρόσβαση σε αυτό.

Image by freepik

Dies ist genau der Unterschied, der ab Mitte der 80er Jahre zu einem Paradigmenwechsel im Umgang mit dem Thema Behinderung geführt hat. Es sei an dieser Stelle darauf hingewiesen, dass der vorliegende Artikel nicht den Anspruch erhebt, eine vollständige Analyse dieses mehrdimensionalen Themas zu sein. Während früher das „medizinische Modell“ der Behinderung vorherrschte, spricht man heute vom „sozialen Modell“ oder, in jüngerer Zeit, vom „biopsychosozialen Modell“, einer Kombination aus beidem. Das erste Modell sieht Behinderung als ein individuelles Problem, das durch medizinische Eingriffe oder durch Anpassung des Einzelnen und Änderung seines Verhaltens behandelt werden muss. Hier muss das Problem korrigiert werden, die Person gilt als ungesund und weniger leistungsfähig, so dass es auch auf politischer Ebene um die Stärkung des Gesundheitssektors geht. Die wichtigste Folge dieses Modells war die soziale Isolation, Ausgrenzung und Marginalisierung von Menschen mit Behinderungen. Demgegenüber verstehen sowohl das soziale als auch das biopsychosoziale Modell Behinderung als ein soziales Problem, als das Ergebnis der Interaktion des Einzelnen mit der Gesellschaft. Demzufolge wird die Behinderung durch die Barrieren des Umfelds und der Gesellschaft verursacht, die zugleich die Teilhabe und Gleichstellung des Einzelnen verhindern.

Ziel ist es daher, soziale, umweltbedingte und institutionelle Barrieren wie Diskriminierung oder unzureichende Unterstützung zu beseitigen. In diesem Fall ist die Behinderung eine soziale Schöpfung und ein politisches Problem, während ihre Bewältigung soziale Verantwortung, Verteidigung der Menschenrechte und Umweltanpassungen erfordert, die den Behinderten die volle Teilhabe ermöglichen. Mit anderen Worten: Behinderte Menschen sind nicht behindert, sondern die Gesellschaft macht sie behindert. Ein typisches Beispiel ist der Fall einer Person mit einer Mobilitätsbehinderung, die sich nicht mehr behindert und ausgegrenzt fühlt, wenn der Staat dafür gesorgt hat, dass die Zugänglichkeit durch obligatorische Rampen in öffentlichen Gebäuden, Verkehrsmitteln und Wohnungen gewährleistet ist, und gleichzeitig kosten-

Autή ακριβώς είναι και η ειδοποιός διαφορά που οδήγησε από τα μέσα της δεκαετίας του '80 στην «αλλαγή παραδείγματος» στην προσέγγιση της αναπηρίας. Να σημειωθεί εδώ πως το παρόν άρθρο δεν έχει την αξίωση μιας πλήρους ανάλυσης του πολυδιάστατου αυτού ζητήματος. Κάποτε επικρατούσε το «ιατρικό μοντέλο» αναπηρίας, ενώ πλέον γίνεται λόγος για το «κοινωνικό μοντέλο» ή ακόμα πιο πρόσφατα για το «βιοψυχοκοινωνικό» μοντέλο, έναν συνδυασμό και των δύο. Το μεν πρώτο βλέπει την αναπηρία ως ένα ατομικό πρόβλημα που χρήζει θεραπείας μέσω ιατρικής παρέμβασης ή μέσω προσαρμογής του ατόμου και αλλαγής στην συμπεριφορά του. Εδώ το πρόβλημα πρέπει να διορθωθεί, το άτομο θεωρείται μη υγιές και λιγότερο ικανό, άρα και σε πολιτικό επίπεδο οι αποφάσεις αφορούν στην ενίσχυση του υγειονομικού κλάδου. Βασική απόρροια του εν λόγω μοντέλου αποτέλεσε η κοινωνική απομόνωση, ο αποκλεισμός και οι περιθωριοποίηση των ατόμων με αναπηρία. Απεναντίας το κοινωνικό και βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο αντιλαμβάνονται την αναπηρία ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης του ατόμου με την κοινωνία. Θεωρούν ότι η αναπηρία προκαλείται από τα εμπόδια που υπάρχουν στο περιβάλλον και την κοινωνία, τα οποία εμποδίζουν τη συμμετοχή και την ισοτιμία.

Στόχος λοιπόν είναι η εξάλειψη των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και θεσμικών προσκομμάτων, όπως οι διακρίσεις και οι ανεπαρκείς υποστηρίξεις. Στην περίπτωση αυτή η αναπηρία είναι ένα κοινωνικό δημιούργημα και θέμα πολιτικό, ενώ η διαχείρισή του απαιτεί κοινωνική ευθύνη, προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τροποποιήσεις του περιβάλλοντος, που θα επιτρέψουν στο άτομο με αναπηρία την πλήρη συμμετοχή του. Με άλλα λόγια τα άτομα με αναπηρία δεν είναι ανάπηρα, αλλά η κοινωνία τα καθιστά ανάπηρα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα ενός ατόμου με κινητική αναπηρία, το οποίο παύει να αισθάνεται ανάπηρο και αποκλεισμένο όταν η πολιτεία έχει φροντίσει να εξασφαλίσει την προσβασιμότητα μέσω υποχρεωτικής ράμπας σε δημόσια κτίρια, μέσα μεταφοράς, κατοικίες, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει δωρεάν αμαξίδια. Όσον αφορά το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο, πρόκειται για τον συγκερασμό των δύο προηγούμενων και βασικό του μέλημα την πολυ-

los Rollstühle zur Verfügung stellt. Das biopsychosoziale Modell ist eine Kombination der beiden vorangegangenen Modelle und beruht auf einem multidimensionalen Ansatz in Bezug auf Behinderung. Dies spiegelt sich in der Art und Weise wider, wie die Weltgesundheitsorganisation Behinderung definiert, nämlich als ein komplexes und sich veränderndes Phänomen, das auf die Wechselwirkung zwischen den persönlichen Merkmalen einer Person und den Merkmalen des Umfelds, in dem diese Person lebt, zurückzuführen ist.

Abschließend zu diesem ersten Artikel, dessen Ziel, wie oben erwähnt, die Klärung grundlegender Begriffe, wie „Zugänglichkeit bzw. Barrierefreiheit“ und „Inklusion“ war, ist anzumerken, dass es neben den physischen und sichtbaren Barrieren, an die wir gewöhnlich denken, wenn wir von Behinderung sprechen, auch unsichtbare Barrieren gibt, die sich auf den Gebrauch der Sprache selbst beziehen und die Kommunikation erschweren. Dies wird der wesentliche Bestandteil der Artikel sein, die diese Kolumne begleiten werden, mit dem Ziel, das Recht aller Menschen, unabhängig von ihrer Behinderung, auf gleichberechtigte Teilhabe an Informationen und damit auch an gesellschaftlichen Ereignissen, Kultur und Bildung zu verteidigen. Der „gebrochene Oberschenkelknochen“ und dessen Behandlung werden die treibende Kraft bei all diesen Bemühungen sein, die sich in erster Linie auf die Bewältigung von sprachlichen- bzw. Kommunikationsbarrieren konzentrieren werden, eine Grundvoraussetzung für eine inklusive Gesellschaft.

Image by freepik

International Classification of Functioning, Disability and Health, FINAL DRAFT, Full Version - World Health Organization 2001 (WHO/EIP/GPE/CAS/ICIDH-2 FI/ 01.1)

SPECHEN SIE DEUTSCH? PARLEZ-VOUS FRANÇAIS? MÓWISZ PO POLSKU? LEI PARLA ITALIANO? ΜΙΛΑΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ?

Georgia Miari

Die Mehrsprachigkeit in der Arbeitswelt

Wenn es darum geht, deine berufliche Karriere voranzutreiben, können Sprachkenntnisse ein echtes Ass im Ärmel sein.

Es sei angenommen, dass sich eine Person für ihren Traumjob bewirbt und dabei feststellt, dass ihre Sprachkenntnisse eine wesentliche Voraussetzung darstellen. Arbeitgeber suchen häufig nach Bewerbern, die über Kenntnisse in mehreren Sprachen verfügen, was auf den ersten Blick durchaus nachvollziehbar erscheint. Mit jeder zusätzlichen Sprache, die ein Bewerber beherrscht, steigt dessen Employability, also die Attraktivität für potenzielle Arbeitgeber. Dies ist darauf zurückzuführen, dass Bewerber mit Sprachkenntnissen in einer vielfältigen und globalisierten Welt effektiv kommunizieren können.

Η πολυγλωσσία στον εργασιακό κόσμο

Όταν πρόκειται για την επαγγελματική σας σταδιοδρομία, οι γλωσσικές δεξιότητες μπορεί να είναι ένας πραγματικός άσος στο μανίκι σας.

Ας υποθέσουμε ότι ένα άτομο κάνει αίτηση για τη θέση εργασίας των ονείρων του και συνειδητοποιεί ότι οι γλωσσικές του δεξιότητες είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Οι εργοδότες σήμερα συχνά αναζητούν υποψηφίους που έχουν γνώση πολλών γλωσσών, πράγμα που εκ πρώτης όψεως φαίνεται απολύτως κατανοητό. Κάθε επιπλέον γλώσσα που μιλάει ένας υποψήφιος αυξάνει την απασχολησιμότητά του, δηλαδή την ελκυστικότητά του για τους δυνητικούς εργοδότες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι υποψήφιοι με γλωσσικές δεξιότητες μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά σε έναν ποικιλόμορφο και παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

In einer globalisierten Welt, in der Unternehmen zunehmend international tätig sind und Geschäftsbeziehungen über Grenzen hinweg aufgebaut werden, wird Mehrsprachigkeit zu einem immer wichtigeren Faktor in der Arbeitswelt. Die Fähigkeit, mehrere Sprachen zu beherrschen, kann sowohl für Arbeitnehmer als auch für Arbeitgeber von großem Vorteil sein.

Die Präsenz mehrsprachiger Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter kann dazu beitragen, interkulturelle Brücken zwischen verschiedenen Ländern und Kulturen zu bauen. Die genannten Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter verfügen über die Kompetenz, kulturelle Differenzen zu überbrücken und potenzielle Missverständnisse zu vermeiden. Dies ist insbesondere in Unternehmen von Relevanz, die mit internationalen Kunden oder Partnern interagieren. Die Beherrschung mehrerer Sprachen ermöglicht es Mitarbeitern, effektiver mit Kunden aus verschiedenen Ländern zu kommunizieren und deren Anliegen besser zu verstehen.

Darüber hinaus kann die Förderung von Mehrsprachigkeit auch zu einer Optimierung der internen Kommunikation und Zusammenarbeit in einem Unternehmen beitragen. Die Beherrschung unterschiedlicher Sprachen ermöglicht eine effektivere Zusammenarbeit und einen besseren Ideenaustausch zwischen Mitarbeitern. Dies kann zu einer Steigerung der Kreativität und Innovation sowie zu einer Verbesserung der Arbeitsergebnisse führen. Des Weiteren kann Mehrsprachigkeit das Arbeitsklima positiv beeinflussen, da Mitarbeiter aus verschiedenen Kulturen und Sprachräumen voneinander lernen und sich gegenseitig inspirieren können.

Folgedessen sind heute Sprache und Kompetenzen eine Herausforderung nicht nur in der Arbeitswelt sondern auf allen Hierachiestufen. Die Gründe dafür sind vielfältig: Die Wirtschaft wird immer internationaler und globaler, Menschen sind immer mobiler und ziehen in neue Länder, und die Technik macht es möglich, dass wir uns jederzeit und überall austauschen können. Dadurch gibt es heute so viele zweisprachige und mehrsprachige Unternehmen und Angestellte wie nie zuvor. Darüber hinaus haben neue Arbeitsmodelle mit (teilweise nur scheinbar) flacheren Hierarchien, mit mehr Verantwortung auch für Angestellte ohne Führungspositionen sowie deutlich mehr (mündliche und schriftliche) Kommunikation bei der Vorbereitung, Ausübung und Evaluation der Arbeit dazu geführt, dass es kaum mehr Arbeitsplätze gibt, an welchen es ohne gute sprachliche und kommunikative Kompetenzen geht.

Zusammenfassend lässt sich sagen, dass die Arbeit in einer mehrsprachigen Umgebung erhebliche Herausforderungen, aber auch große Chancen für Organisationen birgt. Je gezielter Unternehmen die Sprachenvielfalt ihrer Mitarbeiter managen, desto eher können sie deren

Σήμερα όπου οι εταιρείες δραστηριοποιούνται όλο και περισσότερο διεθνώς και οι επιχειρηματικές σχέσεις αναπτύσσονται πέρα από τα σύνορα, η πολυγλωσσία γίνεται όλο και πιο σημαντικός παράγοντας στον κόσμο της εργασίας. Η ικανότητα να μιλάει κανείς πολλές γλώσσες μπορεί να αποτελέσει μεγάλο πλεονέκτημα τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τους εργοδότες.

Η ύπαρξη πολύγλωσσων εργαζομένων μπορεί να συμβάλει στην οικοδόμηση διαπολιτισμικών γεφυρών μεταξύ διαφορετικών χωρών και πολιτισμών. Με την τεχνογνωσία την οποία διαθέτουν οι πολιτισμικές διαφορές γεφυρώνονται καθώς επίσης ελαχιστοποιείται η πιθανότητα ενδεχόμενων παρεξηγήσεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε εταιρείες που αλληλεπιδρούν με διεθνείς πελάτες ή συνεργάτες. Συνεπώς, η εκμάθηση πολλών γλωσσών επιτρέπει στους υπαλλήλους να επικοινωνούν αποτελεσματικότερα με πελάτες από διαφορετικές χώρες και να κατανοούν καλύτερα τις ανησυχίες τους και τον τρόπο σκέψης μια διαφορετικής κουλτούρας.

Η προώθηση λοιπόν της πολυγλωσσίας μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτιστοποίηση της εσωτερικής επικοινωνίας και συνεργασίας εντός μιας εταιρείας. Πιο συγκεκριμένα η γνώση διαφόρων γλωσσών επιτρέπει την αποτελεσματικότερη συνεργασία και την καλύτερη ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των εργαζομένων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της δημιουργικότητας, της καινοτομίας καθώς και στη βελτίωση των εργασιακών αποτελεσμάτων και παραγωγικότητας. Αξίζει ακόμα να τονιστεί η θετική επίδραση της πολυγλωσσίας στο εργασιακό περιβάλλον, καθώς αλλόγλωσσοι εργαζόμενοι με διαφορετικές κουλτούρες μπορούν αποτελεσματικά να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, να μαθαίνουν και να εμπνέουν ο ένας τον άλλον.

Είναι γεγονός λοιπόν ότι οι γλωσσικές δεξιότητες αποτελούν πρόκληση σήμερα για το εργασιακό περιβάλλον και μάλιστα σε όλα τα επίπεδα της ιεραρχίας. Υπάρχουν πολλοί λόγοι γι' αυτό: η παγκοσμιοποιημένη οικονομία, οι άνθρωποι όπου μετακινούνται σε νέες χώρες, και η τεχνολογία η οποία μας δίνει τη δυνατότητα να επικοινωνούμε ανά πάσα στιγμή και οπουδήποτε. Ως εκ τούτου, υπάρχουν πλέον περισσότερες πολυπολιτισμικές εταιρείες με δίγλωσσους και πολύγλωσσους εργαζόμενους από ποτέ άλλοτε. Επιπλέον, τα νέα εργασιακά μοντέλα με πιο επίπεδες ιεραρχίες απαιτούν την ύπαρξη ανθρώπινου δυναμικού ακόμα και σε κατώτερες εργασιακές θέσεις με τέτοιες γλωσσικές ικανότητες τόσο στον γραπτό όσο και στον προφορικό λόγο ώστε να είναι ικανοί να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας και δεν γίνετε λόγος πια να υπάρχει ανθρωπινό δυναμικό που να στερεί τέτοιων δεξιοτήτων.

Συνοψίζοντας, η εργασία σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις, αλλά και μεγάλες ευκαιρίες για τους οργανισμούς. Όσο πιο στοχευμένα διαχειρίζονται οι οργανισμοί τη γλωσσική ποικιλομορφία των εργαζομένων τους, τόσο πιο πιθανό είναι να αξιοποιήσουν το δημιουργικό και καινοτόμο δυναμικό τους. Οι επενδύσεις

Foto von Georgia Miari

kreatives und innovatives Potenzial nutzen. Investitionen in Sprachtraining, Übersetzungsressourcen und die Entwicklung einer inklusiven Unternehmenskultur sind der Schlüssel, um die Hürden der Mehrsprachigkeit zu überwinden.

Zukünftige Forschung sollte sich noch stärker den Best Practices für effektives Sprachenmanagement in globalisierten Organisationen widmen, weil die Förderung von Mehrsprachigkeit am Arbeitsplatz nicht nur ein Zeichen der kulturellen Wertschätzung ist, sondern auch ein strategischer Schritt zu einer global vernetzten und erfolgreichen Zukunft.

στη γλωσσική κατάρτιση, στους μεταφραστικούς πόρους και στην ανάπτυξη μιας εταιρικής κουλτούρας χωρίς αποκλεισμούς αποτελούν το κλειδί για την υπέρβαση των εμποδίων της πολυγλωσσίας.

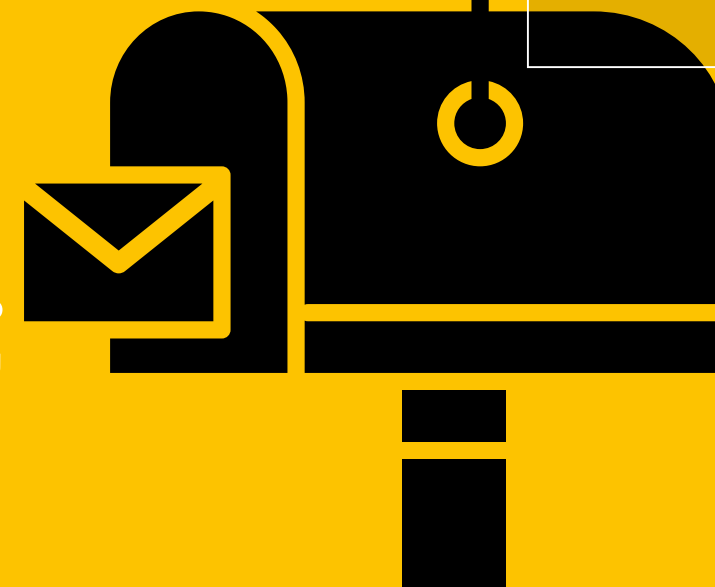
Η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να εστιάζει ακόμη περισσότερο στις βέλτιστες πρακτικές για την αποτελεσματική διαχείριση των γλωσσών σε παγκοσμιοποιημένους οργανισμούς, διότι η προώθηση της πολυγλωσσίας στον εργασιακό χώρο δεν αποτελεί μόνο ένδειξη πολιτισμικής εκτίμησης, αλλά και στρατηγικό βήμα προς ένα παγκοσμίως συνδεδεμένο και επιτυχημένο μέλλον.

Renata Coray, Alexandre Duchêne (2017) : Mehrsprachigkeit und Arbeitswelt. Fribourg, Institut für Mehrsprachigkeit. www.institut-mehrsprachigkeit.ch

<https://www.ttecjobs.com/en/an-award-winning-workplace-environment-in-ttec-athens>

Weißt du noch?

Θυμάσαι;

Areti Tsigkrelis

Der Wecker schrillt. Du bist gestern spät ins Bett, trotzdem stehst du eine Stunde früher auf. Du hast es nämlich nicht mehr geschafft, die Lateinübung mit der Ersetzung der Zeitformen zu machen. Kurz bevor der Schulgong den Unterrichtsbeginn anläutet, kommst du in der Schule an. Orientierungsfächer, Allgemeinfächer – das war's wieder für heute... Jetzt ganz schnell nach Hause zum Mittagessen. Vielleicht schaffst du noch kurz eine Wiederholung in Geschichte für den Test, der gleich in der Nachhilfschule ansteht. Ja, wieder Unterricht, dann Pause. Du bleibst im Klassenraum und schreibst die Zusammenfassung ab, das hast du gestern auch nicht geschafft. Danach wieder Unterricht. Du gehst nach Hause, isst eine Kleinigkeit, machst dir einen Kaffee und setzt dich an deinen Schreibtisch. Das wird wieder eine lange Nacht! Du gehst spät schlafen... Und am nächsten Tag geht alles wieder von vorne los. Du kannst es kaum erwarten, dich wie jeden Samstag mit deinen Kumpeln auf einen Kaffee zu treffen. Da tauscht ihr euch aus, und unterstützt euch gegenseitig, ganz wichtig, denn ihr teilt die gleiche Aufregung... Denn Ihr macht die Abiturprüfungen in Griechenland!

Kommt dir das bekannt vor? Kommen Erinnerungen hinsichtlich dieser ganzjährigen Anspannung auf? Erinnerst du dich noch daran, wie das Herz klopfte, als du im örtlichen Prüfungsraum deine Hand nach den Prüfungsaufgaben, die die Aufsichtsperson austeilte, ausstrecktest? Wie deine Hand schwitzte, während du schriebst und schriebst und schriebst..., um alles rechtzeitig zu schaffen? Aber auch, wie du dich fühltest, als du merktest, dass du alles wusstest, was zu schreiben war?

Dass du nichts vergessen hast, wie du das ganze Jahr über befürchtet hattest? Dass die Prüfungsaufgaben doch nicht so schwierig waren, sondern eher wie jene, die

Χτυπάει το ξυπνητήρι. Αν και κοιμήθηκες αργά, σηκώνεσαι μία ώρα νωρίτερα. Δεν πρόλαβες να κάνεις κάποιες χρονικές αντικαταστάσεις στα Λατινικά. Φτάνεις στο σχολείο οριακά πριν χτυπήσει το κουδούνι. Μαθήματα προσανατολισμού. Μαθήματα γενικής παιδείας. Πάει και σήμερα... Γρήγορα-γρήγορα για μεσημεριανό στο σπίτι. Μήπως και προλάβεις να κάνεις μια επανάληψη στην ιστορία που γράφεις τεστ στο φροντιστήριο. Μάθημα και μετά διάλειμμα. Μένεις στην αίθουσα, για να αντιγράψεις στο καθαρό την περίληψη, που δεν πρόλαβες χθες. Και πάλι μάθημα. Γυρίζεις στο σπίτι, τσιμπάς κάτι, φτιάχνεις καφέ και κάθεσαι στο γραφείο σου. Πάλι μακρά προβλέπεται η νύχτα! Κοιμάσαι αργά... Και πάλι από την αρχή την επόμενη μέρα. Περιμένεις πώς και πώς το Σάββατο για τον καθιερωμένο καφέ με τους κολλητούς σου. Για να πείτε τα νέα της εβδομάδας, για να μοιραστείτε τον πόνο σας... Υποψήφιοι πανελλαδικών γαρ!

Σου θυμίζουν κάτι όλα αυτά; Σου επαναφέρουν στη μνήμη σου όλη αυτήν την ένταση της χρονιάς που πέρασε; Θυμάσαι πώς χτυπούσε η καρδιά σου, όταν στην αίθουσα του εξεταστικού κέντρου της περιοχής σου για τις Πανελλαδικές άπλωσες το χέρι να πάρεις τα θέματα που μοίραζε ο επιτηρητής; Πώς ιδρώνε το χέρι σου, όταν έγραφε, έγραφε, έγραφε... για να προλάβεις; Αλλά και πώς ένιωθες, όταν συνειδητοποιούσες ότι τα ήξερες όσα έπρεπε να γράψεις;

Ότι δεν τα είχες ξεχάσει, όπως φοβόσουν όλη τη χρονιά ότι θα συνέβαινε; Ότι, τελικά, δεν ήταν και τόσο δύσκολα τα θέματα, αλλά σαν αυτά που διάβαζες κι έγραφε σε διαγωνίσματα όλη τη χρονιά; Θυμάσαι την ενδόμυχη ικανοποίηση που ένιωθες, όταν παρέδιδες το γραπτό σου κι έβγαινες έξω από την αίθουσα; Που σκεφτόσουν ότι, τελικά, «κάτι» έγραψες; Που, από τη μία, ήθελες να χαρείς,

Veranstaltungsorte und andere Begegnungsstätten organisieren online und in Präsenz Gesprächsrunden, Ausstellungen und weitere kulturelle Projekte.

Während queere Identitäten besonders im Juni vielerorts an Sichtbarkeit gewinnen, bilden sie infolge der Instrumentalisierung als Feindbild rechts-konservativer Parteien auch eine wachsende Projektionsfläche für Hass. Und wieder: „Hypervisibility“ und „Invisibility“ koexistieren, Gleichberechtigung bedeutet beides nicht. Trotz ihrer Bedeutung in der außer-/unterrichtlichen Realität tauchen sie in der DaF-Didaktik bislang nur marginal auf (gvs völkel 7). Es fehlt also nicht nur an Forschung und Lehrkräftebildung, sondern, obschon die Motivation da ist, an verfügbaren Materialien.

Ab diesem Pride Month ändert sich etwas! Hier folgen Tipps, die leicht umzusetzen sind. Daran kann sich die Arbeit mit queeren Erinnerungsorten und literarischen Diskursen (gvs hille 108 f.) anknüpfen.

Identität, Sprache und Politik fließen zusammen

Geht es um marginalisierte Identitäten, stehen Personenbezeichnungen selten für sich. Ihr politischer Gehalt offenbart die Positionierung der Sprechenden und transportiert ihr Repertoire an Bildung über sensible Begriffe. Der Versuch, sich diesem Umstand in die politische Neutralität zu entziehen, führt meist zur Reproduktion der gesellschaftlich dominanten Bezeichnungen. Lernende, die aufgrund eines oder mehrerer Merkmale gesellschaftliche Marginalisierung erfahren, kann die Praxis der Fremdbezeichnung verletzen, gar (re-)traumatisieren, auch wenn die Intention eine bessere war. Deshalb ist es wichtig, das eigene Vokabular zu sozialen Themen regelmäßig zu aktualisieren.

Queersensibilität

Queersensibles Handeln im Unterricht stellt die bessere Neutralität dar. Ist von diesem Begriff die Rede, geht es nicht primär um Politik. Was hier stattdessen im Fokus steht, ist die Sensibilisierung für Bedürfnisse von queeren Menschen im Unterrichtsraum. Es geht somit um kleine Veränderungen, die die Beziehungsqualität zwischen Lehrkraft und Lernenden positiv beeinflussen können. Das bewusste Sprechen war ein Beispiel dafür.

Ein Grundstein kann es sein, die eigenen Überzeugungen hinsichtlich der Zusammensetzung der Lerngruppe zu überdenken: Jene unterliegt häufig dem Vorurteil, dass alle Lernenden cis-heterosexuell sind. Solche Vorannahmen können besonders im DaF-Unterricht zu ungeschickten Fehlerkorrekturen führen. Erzählt eine Frau über ihre Partnerin mit femininen Pronomina und Flexionsendungen, oder im Wechsel mit dem Maskulinum, weist dies

dundatόν σε όλον τον κόσμο, κάθε Ιούνιο η queer κοινότητα διαδηλώνει στους δρόμους μεταξύ άλλων για προβολή, ασφάλεια και αυτοδιάθεση. Σε διάφορους χώρους και άλλα σημεία συνάντησης διοργανώνονται διαδικτυακές και δια ζώσης συζητήσεις, εκθέσεις και άλλα πολιτιστικά δρώμενα.

Οι queer ταυτότητες, ενώ κερδίζουν προβολή σε πολλά μέρη, ιδίως τον Ιούνιο, αποτελούν επίσης μια ολοένα αυξανόμενη επιφάνεια προβολής μίσους εξαιτίας της εργαλειοποίησής τους ως εχθρού των δεξιών συντηρητικών κομμάτων. Και πάλι: η «υπερεμφάνιση» και η «αορατότητα» συνυπάρχουν, αλλά κανένα από τα δύο δεν σημαίνει ισότητα. Παρά τη σημασία τους στην εξωσχολική και εξωμαθησιακή πραγματικότητα, έχουν εμφανιστεί μέχρι στιγμής μόνο ελάχιστα στη διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας (gvs völkel 7). Δεν παρατηρείται μόνο έλλειψη έρευνας και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, αν και το κίνητρο υπάρχει, αλλά και έλλειψη διαθέσιμου υλικού.

Κάτι αλλάζει αυτόν το μήνα του Pride! Ακολουθούν μερικές συμβουλές οι οποίες είναι εύκολο να εφαρμοστούν, ώστε να μπορεί κανείς να δουλέψει στο μάθημα με queer τόπους μνήμης και λογοτεχνικούς διαλόγους (gvs hille 108 f.).

Ταυτότητα, γλώσσα και πολιτική συγχωνεύονται

Όταν πρόκειται για περιθωριοποιημένα άτομα, τα προσωπικά στοιχεία σπάνια χρησιμοποιούνται για να εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους. Το πολιτικό τους περιεχόμενο υποδηλώνει την τοποθέτηση των ομιλητών/τριών και μεταφέρει το εκπαιδευτικό τους υπόβαθρο μέσω ευαίσθητων όρων. Η προσπάθεια να αποφύγει κανείς αυτή την συνθήκη με στόχο την πολιτική ουδετερότητα οδηγεί συνήθως στην αναπαραγωγή κοινωνικά κυρίαρχων όρων. Οι μαθητές/τριες που βιώνουν κοινωνική περιθωριοποίηση λόγω ενός ή περισσότερων χαρακτηριστικών μπορεί να πληγωθούν ή ακόμη και να (ξανα)τραυματιστούν από την πρακτική του ετεροπροσδιορισμού, ακόμη και αν η πρόθεση είναι η καλύτερη. Επομένως, είναι σημαντικό το λεξιλόγιο του καθηνός μας να επικαιροποιείται τακτικά σχετικά με κοινωνικά ζητήματα.

Queer ευαισθησία

Στο μάθημα η καλύτερη συμπεριφορά με queer ευαισθησία είναι η ουδετερότητα. Η χρήση αυτού του όρου δεν έχει να κάνει πρωτίστως με την πολιτική. Αντίθετα, η έμφαση εδώ επικεντρώνεται στην ευαισθητοποίηση των ανθρώπων για τις ανάγκες των queer ατόμων στην τάξη. Πρόκειται επομένως για μικρές αλλαγές που μπορούν να επηρεάσουν θετικά την ποιότητα της σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών. Η συνειδητή εκφορά του λόγου είναι ένα παράδειγμα για αυτή την πρακτική.

nicht unbedingt einen Fehler auf. (gvs völkel 91) Eine Fehlerkorrektur hingegen reproduziert heteronormative Fremdpositionierungen und weist der Lernerin eine geringere Sprachkompetenz zu (vgl. Paiz 2018: 351). Ein kurzes Nachfragen hilft: “Benutzt Ihr:e Partner:in feminine oder wechselnde Pronomina? Maskulinum und Femininum?” Selbst wenn es diesmal nicht zutrifft, können andere queere Lernende von der Reaktion profitieren.

Überlegen Sie doch einmal mit, was die Lehrkraft verändern könnte, um sich adäquater zu verhalten:

- A. „Wir machen zwei Gruppen. Mädchen gegen Jungs.“
- B. „Schwimmst du als schwuler Mann gerne?“
- C. „Ich bin genderfluid.“ - „Ah verstehe, auf Deutsch heißt das nicht-binär. Das hätte ich dir nicht angesehen.“

Beispiellösung:

- a. Sexistische Unterrichtsorganisation sein lassen (Baar/Hechler 2020 41). Immer die Ausnahme(n) sein oder sich doch einer binären Geschlechtskategorie zuzuordnen, kann für nicht-binäre und trans Lernende nicht nur Unwohlsein, sondern auch Stress bedeuten.
- b. Stereotypisierungen vermeiden, das Individuum nicht als Repräsentant:in eines Identitätsmerkmals wahrnehmen. “Schwimmst du gerne?” reicht aus.
- c. Auf Fremdzuschreibungen verzichten (gvs völkel 90). Viele Selbstbezeichnungen existieren zugunsten der Differenzierung. Sie können auf Ähnliches referieren, aber andere Perspektiven transportieren. Egal wie sich eine Person identifiziert, Sexualität und Gender sind „von außen (...) nicht zu erkennen“ (gvs Kocyba 125).

Ein geschlechtsneutrales (Neo-)Pronomen einführen

„When they insist that our pronouns violate grammar to some degree they are right. grammar is less about the mechanics of gender, more about the monopoly of it. it’s not just about who can speak, but who gets to speak. he who controls the word controls the world.“

(Your Wound / My Garden (2021) Alok Vaid-Menon)

Die Verwendung gendergerechter Sprache ist auch unter Deutschsprechenden zur Projektionsfläche politischer Ambitionen geworden. Wie Alok Vaid-Menon in deren Poesiesammlung Your Wound / My Garden definiert, ist Grammatik auch ein Ort queer-feministischer und anti-queer-feministischer Debatten. Wie im Kontext der Fremd- und Selbstbezeichnungen gilt: Wer nach Neutralität sucht, handelt unter diesen Bedingungen politisch (Hallet 2022 41f.). In der Sprache drückt sich unumgänglich die eigene Positionierung aus. Wie auch im Griechischen gibt es im Deutschen zur Referenz auf erwachsene Personen kein genderneutrales

Ένας ακρογωνιαίος λίθος μπορεί να είναι η επανεξέταση των προσωπικών μας πεποιθήσεων σχετικά με τη σύνθεση της μαθησιακής ομάδας: αυτή συχνά υπόκειται στην προκατάληψη ότι όλοι οι μαθητές/τριες είναι ετερόφυλοι-ετεροφυλόφιλοι. Τέτοιες αντιλήψεις μπορεί να οδηγήσουν σε αδέξιες διορθώσεις λαθών, ιδίως στο μάθημα της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας. Αν μια γυναίκα μιλάει για την σύντροφό της χρησιμοποιώντας θηλυκές αντωνυμίες και θηλυκές κλιτικές καταλήξεις ή τις εναλλάσσει με τις αντίστοιχες αρσενικές, αυτό δεν υποδηλώνει απαραίτητα λάθος (gvs völkel 91). Μια λανθασμένη διόρθωση, από την άλλη πλευρά, αναπαράγει τον ετεροκανονικό ετεροπροσδιορισμό και αποδίδει στην μαθήτρια ένα χαμηλότερο επίπεδο γλωσσικής ικανότητας (βλ. Paiz 2018: 351). Μια γρήγορη ερώτηση βοηθάει: «Χρησιμοποιεί ο/η σύντροφός σας θηλυκές ή εναλλασσόμενες αντωνυμίες; Αρσενικές και θηλυκές;» Ακόμη και αν αυτό δεν ισχύει αυτή τη φορά, μπορούν να επωφεληθούν από την απάντηση άλλοι/ες queer μαθητές/τριες.

Σκεφτείτε τι θα μπορούσε να αλλάξει ο/η διδάσκων/ουσα για να συμπεριφερθεί ορθότερα:

- A. «Θα κάνουμε δύο ομάδες. Κορίτσια εναντίον αγοριών».
- B. «Ως ομοφυλόφιλος άντρας, σου αρέσει το κολύμπι;»
- Γ. «Είμαι genderfluid». - «Α, κατάλαβα, στα γερμανικά αυτό σημαίνει non-binary. Δεν θα μπορούσα να το καταλάβω κοιτάζοντάς σε».

Παραδείγματα επίλυσης:

- a. Αποφύγετε τη σεξιστική οργάνωση διδα-σκαλίας (Baar/Hechler 2020 41). Το να είσαι πάντα η εξαίρεση ή το να κατατάσσεσαι σε μια δυαδική κατηγορία φύλου μπορεί να σημαίνει όχι μόνο δυσφορία αλλά και άγχος για τους/ τις non-binary και trans μαθητές/τριες.
- β. Αποφύγετε τα στερεότυπα, μην αντιλαμβάνεστε το άτομο ως εκπρόσωπο ενός χαρακτηριστικού ταυτότητας. Το «Σου αρέσει το κολύμπι;» είναι αρκετό.
- γ. Αποφύγετε τους ετεροπροσδιορισμούς (gvs völkel 90). Υπάρχουν πολλοί αυτοπροσδιορισμοί υπέρ της διαφοροποίησης. Μπορείτε να αναφερθείτε σε παρόμοιες έννοιες, αλλά να μεταφέρετε διαφορετικές οπτικές γωνίες. Ανεξάρτητα από το πώς αυτοπροσδιορίζεται ένα άτομο, η σεξουαλικότητα και το φύλο «δεν είναι εξωτερικώς αναγνωρίσιμα (...)» (gvs Kocyba 125).

Εισαγωγή μιας ουδέτερης ως προς το φύλο (νεο) αντωνυμίας

«Όταν επιμένουν ότι οι αντωνυμίες μας παραβιάζουν σε κάποιο βαθμό τη γραμματική, έχουν δίκιο. Η γραμματική έχει να κάνει λιγότερο με τη μηχανική του φύλου και περισσότερο με το μονοπώλιό του. Δεν έχει να κάνει μόνο με το ποιος μπορεί να μιλήσει, αλλά και με το ποιος μιλάει. Αυτός που ελέγχει τη λέξη, ελέγχει τον κόσμο.»

Pronomen im Singular. Viele nicht-binäre Menschen verzichten daher in deutschsprachigen Kontexten auf Pronomina und erwünschen stattdessen das Einsetzen ihres Namens. Alternativ ist bislang das englische Pronomen „they/their/them“ verbreitet oder dessen deutsch klingende Form „dey/deren/demm“. Auch andere Versionen sind möglich. So sieht es an Beispielen aus.

Nour trägt Nours Tasche.
Das Buch liegt bei Phoenix. Ich habe es them ausgeliehen.
Hast du Larissa gefragt? Deren Meinung ist mir wichtig!

Die sogenannten Neo-Pronomina suchen noch ihren Weg in den allgemeinen deutschen Sprachgebrauch. Auch für L1-Sprechende ist das eine Lernaufgabe. Besonders die neuen Dativ- und Genitiv-Formen erfordern bewusstes Differenzieren der Kasus im Redefluss. Für Fremdsprachenlernende gibt es hier einen kleinen Vorteil: Repräsentieren Lehrkräfte gelegentlich nicht-binäre Personen in Beispielen und hängen selbst die Feminine Flexionsendung “:innen” an die Agensnominalisierungen, muss nur ge- und später nicht verlernt werden.

Neben zwei leeren Teegläsern und einem Teller mit Kuchenkrümeln suche ich das Kreuz zum Schließen meiner Registerkarten. Noch offen ist der lesenswerte Band „Gender_Vielfalt_Sexualität(en) im Fach Deutsch als Fremd- und Zweitsprache“, 2022 herausgegeben von Oliver Niels Völkel und Anika Freese. Laptop zu. Ein paar Utopien gilt es noch zu basteln.

Paiz, Joshua M. (2018): Queering ESL Teaching: Issues of Teacher Training and Materials Creation. In: TESOL Journal 9/2, S. 348–367.
Baar, Robert / Hechler, Andreas (2020): Mehr als zwei. Intergeschlechtlichkeit und (Grund-)Schule. In: Die Grundschulzeitschrift 34/321, S. 34–35.
Vaid-Menom, Alok (2021): Your Wound, My Garden.
Hallet, Wolfgang (2022): Kulturelles Lernen im Fremdsprachenunterricht, in: L. König et al. (Hrsg.) Kulturelles Lernen im Fremdsprachenunterricht gemeinsam anders denken. 1. Aufl. 2022 edition. Netherlands: Springer Nature. S. 41-58.

(Your Wound / My Garden (2021) Alok Vaid-Menon).

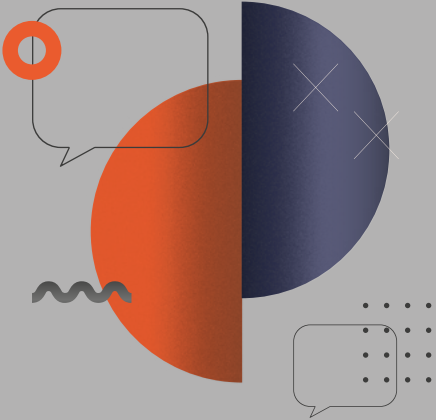
Η χρήση της γλώσσας που συμπεριλαμβάνει την ισότητα των φύλων έχει γίνει επίσης επιφάνεια προβολής πολιτικών φιλοδοξιών μεταξύ των γερμανόφωνων ομιλητών/τριών. Όπως ορίζει η Alok Vaid-Menon στην ποιητική της συλλογή Your Wound / My Garden, η γραμματική είναι επίσης τόπος queer-φεμινιστικών και αντι-queer-φεμινιστικών συζητήσεων. Όπως και στο πλαίσιο των ετεροπροσδιορισμών και των αυτοπροσδιορισμών, όποιος επιδιώκει την ουδετερότητα ενεργεί πολιτικά υπό αυτές τις συνθήκες (Hallet 2022 41f.). Με τη γλώσσα εκφράζεται αναπόφευκτα η τοποθέτηση του καθενός μας.

Όπως και στα ελληνικά, στα γερμανικά δεν υπάρχει ουδέτερη αντωνυμία στον ενικό για τους ενήλικες. Επομένως, πολλά non-binary άτομα αποφεύγουν να χρησιμοποιούν αντωνυμίες σε γερμανόφωνα περιβάλλοντα και προτιμούν να χρησιμοποιούν αντ’ αυτού το όνομά τους. Εναλλακτικά, χρησιμοποιείται ευρέως μέχρι σήμερα η αγγλική αντωνυμία «they/their/them» ή η γερμανόφωνη μορφή της «dey/deren/demm». Άλλες εκδοχές είναι επίσης δυνατές. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα.

Nour μεταφέρει την τσάντα από Nour.
Το βιβλίο βρίσκεται σε Φοίνιξ. Τους το δάνεισα.
Ρώτησες Λαρίσα; Η γνώμη τους είναι σημαντική για μένα!

Οι λεγόμενες νεο-αντωνυμίες εξακολουθούν να αναζητούν τη θέση τους στη γενική χρήση της γερμανικής γλώσσας. Αυτό είναι ακόμη ένα μαθησιακό καθήκον για τους/τις ομιλητές/τριες της πρώτης γλώσσας. Ειδικά οι νέοι τύποι της δοτικής και της γενικής απαιτούν συνειδητή διαφοροποίηση των πτώσεων στη ροή του λόγου. Εδώ υπάρχει ένα μικρό πλεονέκτημα για όσους/όσες μαθαίνουν ξένες γλώσσες: αν οι διδάσκοντες/ουσες παρουσιάζουν περιστασιακά non-binary πρόσωπα σε παραδείγματα και επισυνάπτουν ακόμη και τη θηλυκή κλίση «:innen» στα ουσιαστικά ονοματικά πρόσωπα, τότε οι μαθητές/τριες αρκεί απλώς να το μάθουν και δεν θα χρειαστεί να το ξεμάθουν αργότερα.

Δίπλα σε δύο άδεια φλυτζάνια τσαγιού και ένα πιάτο με ψίχουλα από κέικ, κλείνω τις ανοιχτές καρτέλες στον φυλλομετρητή του υπολογιστή μου. Ανοιχτός είναι ακόμα ο τόμος „Gender_Vielfalt_Sexualität(en) im Fach Deutsch als Fremd- und Zweitsprache“, 2022, με επιμέλεια των Oliver Niels Völkel και Anika Freese, που αξίζει να διαβάσω. Κλείνω το λάπτοπ. Μερικές ουτοπίες μένουν ακόμη να

M.I.L.A.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ, ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ZEITSCHRIFT FÜR MULTIMEDIA, INTERKULTURALITÄT UND LINGUISTISCHE ANWENDUNGEN
JOURNAL OF MULTIMEDIA, INTERCULTURALISM AND LINGUISTIC APPLICATIONS

ISSN: 2945-2783